

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Rigorózní práce

Rozhodování soudu v exekučním řízení

Court adjudications in executory proceeding

konzultant: prof. JUDr. Alena Winterová, CSc.

zpracovatel: Mgr. Ondřej Mikula

červenec 2011

„Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených. Prohlašuji, že tato práce nebyla použita k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Ostravě dne 11.7. 2011

Ondřej Mikula

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Pojem a účel exekucí, zásady exekučního řízení, prameny exekučního práva, vztah OSŘ a EŘ.....	12
3	Rozhodovací činnost soudu a rozhodovací činnost exekutora	25
4	Nařízení exekuce.....	29
4.1	Návrh a zahájení řízení.....	29
4.2	Procesní podmínky	31
4.3	Exekuční titul.....	44
4.4	Rozhodování soudu o návrhu na nařízení exekuce.....	51
4.5	Srovnání s právní úpravou na Slovensku	54
4.6	Právní úprava de lege ferenda	60
5	Zastavení exekuce	65
5.1	Zastavení exekučního řízení.....	67
5.2	Důvody pro zastavení exekuce	68
5.3	Rozhodování soudu o zastavení exekuce.....	71
5.4	Srovnání s právní úpravou na Slovensku	85
5.5	Právní úprava de lege ferenda	89
6	Odklad exekuce	91
6.1	Důvody pro odklad exekuce	95
6.2	Rozhodování soudu o odkladu exekuce	96
6.3	Odklad vykonatelnosti.....	98
6.4	Srovnání s právní úpravou na Slovensku	99
6.5	Právní úprava de lege ferenda	102
7	Princip teritoriality a srovnání s právní úpravou Polska.....	104
8	Úvahy nad právní úpravou exekucí de lege ferenda.....	116
9	Závěr.....	121
	Seznam použité literatury, časopiseckých a novinových článků	125
	Seznam judikatury	130
	Elektronické zdroje.....	131
	Přílohy	132
	Příloha č. 1 – Statistika exekucí v letech 2001 - 2010	132
	Příloha č. 2 – Graf nařízených exekucí v letech 2001 - 2010	133
	Příloha č. 3 - Tabulka stavů nařízených exekucí v letech 2001 - 2010.....	134
	Příloha č. 4 – Usnesení o nařízení exekuce.....	135
	Příloha č. 5 – Usnesení o nařízení exekuce a částečném zamítnutí	137
	Příloha č. 6 – Usnesení o zastavení exekuce.....	141
	Příloha č. 7 – Usnesení o odkladu exekuce.....	143
	Příloha č. 8 – Usnesení o zamítnutí návrhu povinného na odklad exekuce.....	145
	Příloha č. 9 – Usnesení o zamítnutí návrhu povinné na odklad exekuce.....	148
	Příloha č. 10 – Pověření soudního exekutora k provedení exekuce.....	150
	Příloha č. 11 – Usnesení o zamítnutí žádosti soudního exekutora o udělení pověření k provedení exekuce.....	151
	Příloha č. 12 – Usnesení o zamítnutí námitek povinného proti exekuci.....	154
	Příloha č. 13 – Usnesení o zamítnutí návrhu povinných na odklad exekuce.....	157
	Příloha č. 14 – Usnesení o zastavení exekuce.....	160
	Résumé	164
	Abstrakt	167
	Seznam klíčových slov	168

Seznam zkratek

E.p. – zákon č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, ve znění pozdějších předpisů

EŘ nebo **e.ř.** – zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ESD – Evropský soudní dvůr

ET – vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradách hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů

InsZ – zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

JednŘ – vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

KancŘ – instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3.12. 2001 č.j. 505/2001 – Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy

KPC - občanský soudní řád, zákon ze dne 17.11. 1964 (Ustawa z dnia 17. listopada 1964 r. Kodeks postepowania cywilnego), ve znění pozdějších předpisů

KSE - zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti ze dne 29.8. 1997 (Ustawa z dnia 29.sierpnia 1997 r. o komornikach sadowych i egzekucji), ve znění pozdějších předpisů

LZPS – Listina základních práv a svobod

NotŘ – zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

ObchZ – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

O.s.p. – zákon č. 99/1963 Zb., občianský súdny poriadok, ve znění pozdějších předpisů

OSŘ nebo **o.s.ř.** – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

OZ – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

PřesZ – zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

PÚNE – příkaz k úhradě nákladů exekuce

RozhZ – zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

ÚZ – zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

ZKV – zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

ZSOP – zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

ZÚS – zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

1 Úvod

Pro svou rigorózní práci jsem si zvolil téma „Rozhodování soudu v exekučním řízení“. Jedním z důvodů pro výběr tohoto tématu je skutečnost, že působím na pozici exekučního soudce u Okresního soudu v Ostravě, přičemž právě získané zkušenosti v exekuční oblasti, jakož i poznatky a postřehy bych chtěl v rámci své rigorózní práce uplatnit. Dalším důvodem je fakt, že se jedná o právní problematiku a úpravu, která byla do našeho právního řádu implementována relativně nedávno, její zavedení provázela řada otázek, byla a je z velké části dotvářena soudní judikaturou, způsobuje v praxi řadu výkladových problémů a zaslouží si, aby jí byla věnována větší pozornost a podléhala širší diskusi.

Některé problémy současné doby ukazují, jak je správný dávno známý poznatek o tom, že právo nemá být jen autoritativně zjišťováno, resp. nalézáno, ale že má být také účinně vynucováno státní mocí, pokud fyzická nebo právnická osoba dobrovolně nesplní to, co jí ukládá vykonatelné rozhodnutí. Tím vystupuje do popředí význam exekučního práva, které je relativně samostatnou součástí civilního procesu a vyznačuje se mnohými zvláštními instituty, právními pojmy a zásadami řízení.¹

Nikoli pouze při sepisu této práce, nýbrž také při výkonu svého povolání se snažím mít neustále na paměti primární cíl exekucí, resp. samotného exekučního řízení. Tím je vymožení povinností uložených vykonatelným exekučním titulem, které nebyly ze strany povinného splněny dobrovolně, samozřejmě s vědomím toho, že exekuce může být prováděna jen za podmínek stanovených zákonem a způsobem zákonem umožňujícím. Exekuční řízení, coby část civilního procesu, je tak nástrojem obrany oprávněného, na jehož straně je sice právo, leč toho času bezzubé.

Exekuční řízení, které upravuje zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů, se stalo součástí našeho právního řádu v

¹ *Macur, J.* Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. 1. vydání. Praha, C.H. Beck 1998. s. VII.

roce 2001. Vedle soudního výkonu rozhodnutí², výkonu rozhodnutí ve správním řízení, ať již dle správního řádu či dle zákona o správě daní a poplatků a výkonu rozhodnutí v trestním řízení, se tak exekuční řízení dle e.ř. zařadilo mezi instituty, prostřednictvím kterých lze realizovat nucený výkon rozhodnutí (exekuci). V právní teorii se používá pojmu exekuce nejen pro exekuční řízení dle e.ř., ale i pro soudní výkon rozhodnutí, byť o.s.ř. terminologicky tento termín nepoužívá. V sousedním Německu je používán pro exekuci pojem „Vollstreckung“ a zahrnuje z hlediska terminologie obdobně jako u nás jak výkon rozhodnutí, tak exekuční řízení. Exekucí v pojetí Gerharda Köblera³ se rozumí nucené prosazení (uplatnění) nároku nebo nařízení (příkazu). Exekuce vyžaduje rozhodnutí státních orgánů nebo uznání státních orgánů a následné provedení exekuce (realizaci) státními orgány (např. rozsudku vydaného soudem, exekuční řízení vedené výkonným orgánem). Exekuce se liší v jednotlivých případech s ohledem na specifika jednotlivých speciálních řízení (civilní exekuce, výkon trestu, správní exekuce). Dle G. Köblera se na rozdíl od právní praxe Německa ve Spojených státech amerických využívá k dosažení cílů exekuce taktéž „mimosoudního doléhání“ na dlužníka. Podle rozhodnutí Zemského soudu v Lipsku (NJW 1995, 3190) však takový postup v Německu nelze uplatnit z titulu nesouladu s konkurenční činností resp. soutěží vůbec.

Novum tehdejší nové právní úpravy spočívalo v přenesení části mocenské pravomoci státu na subjekty, které exekuční činnost vykonávají v rámci svobodného povolání za úplatu. Stát tak přenechal část své svrchované pravomoci soukromému subjektu, který je finančně zainteresován na výsledku samotné exekuce. Implementace exekučního řádu do našeho právního řádu tak byla s ohledem na výše uvedené průlomová. Přenosem některých pravomocí státu (soudů) na exekutory (v textu také „soudní exekutor“), při zachování pravomoci soudů i v této oblasti, došlo na základě tohoto zákona k

² Tento termín je v právnické terminologii používán od roku 1963 v souvislosti s přijetím zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

³ Köbler, G. Juristisches Wörterbuch für Studium und Ausbildung. 11. Auflage. Lissen : Verlag Franz Valen GmbH, 2002, s. 553.

odlivu části agendy dosud vykonávané výlučně soudy, na nově ustavované soudní exekutory. Soudům se tím umožnilo soustředit převážnou část jejich potenciálu na nalézací řízení, v nichž je jejich úloha nezastupitelná.⁴

Stěžejním důvodem přijetí exekučního řádu byla snaha zákonodárce zrychlit a zefektivnit proces nuceného vymáhání. Institut soudního výkonu rozhodnutí byl těžkopádný, neefektivní, nepružný a navíc navazoval na mnohdy zdlouhavý proces nalézání práva v rámci nalézacího řízení. Žalobce, resp. oprávněný si tak často mnohdy musel zdlouhavý soudní proces v rámci soudního výkonu rozhodnutí zopakovat, mnohdy bez výraznějšího efektu, což zapříčinilo jistou ztrátu důvěry v efektivní soudnictví a nalézání alternativních způsobů vynucení práva, které ne vždy byly v souladu se zákonem.

Obecná část důvodové zprávy k exekučnímu řádu přímo uvádí, že materiální zainteresovaností soudních exekutorů na výsledcích exekuce dojde nepochybně ke zvýšení efektivity vymáhání pohledávek, a to při důsledném zachování ústavních kautel zákonnosti. Tyto kautely jsou zejména garantovány podrobnou procesní úpravou obsahu a rozsahu činnosti exekutora a jeho přesného postupu při provádění exekuce. Institut soudního exekutora, který je exekučním řádem nově zřizován, je založen na principu, že jakákoli činnost exekutora začíná tam, kde končí činnost soudu v nalézacím řízení.

Cílem mé rigorózní práce je pojednání o vybrané rozhodovací činnosti soudu v rámci exekučního řízení, kdy na základě analýz aktuálních problémů spojených zejména se střednědobou novelou exekučního řádu č. 286/2009 Sb., účinnou od 1.11. 2009, jsem dospěl k dílčím závěrům de lege ferenda. Pojednání spočívá ve zpracování vybraných předmětných exekučních institutů (rozhodnutí) a postupů soudu při jejich uplatnění, v nastínění aktuálních výkladových problémů, ve srovnání vybraných rozhodovacích činnostech soudu v exekučním řízení s právní úpravou na Slovensku a v neposlední řadě také v nastínění nedostatků právní úpravy, jakož i návržení legislativních změn v rámci exekučního řízení de lege ferenda. Pojednání obsahuje rovněž

⁴ Obecná část důvodové zprávy k exekučnímu řádu zveřejněná na webových stránkách Poslanecké sněmovny ČR www.psp.cz.

zamyšlení nad možností zavedení principu teritoriality do našeho právního řádu, včetně přiblížení právní úpravy teritoriality v sousedním Polsku.

Při sepisu rigorózní práce byly použity kombinovaně metody využívané v rámci kvantitativního i kvalitativního výzkumu. Podkladem této práce se stala data získaná z různých zdrojů. Data jsem získal jednak z právní úpravy vztahující se k exekučnímu řízení, přičemž základní právní předpisy jsou vymezeny v druhé části této práce, dále z právní úpravy vztahující se k exekučnímu řízení na Slovensku a v Polsku, ze studia odborné literatury, ať již domácí či zahraniční, z judikatury soudů, z internetových zdrojů, ze stanovisek soudců a soudních exekutorů získaných v rámci četných exekučních školení, seminářů či gremiálních porad. Při sběru uvedených dat jsem použil metodu analýzy právních předpisů, judikatury a literatury, metodu přímého pozorování z titulu své funkce, ale i metodu nestandardizovaného rozhovoru s exekučními soudci a soudními exekutory.

Jelikož je rigorózní práce právnickým textem, jehož primárním cílem bylo pojednání o vybrané rozhodovací činnosti soudu v rámci exekučního řízení, bylo realizováno shromažďování výše uvedených údajů prostřednictvím kvantitativních postupů, které byly posléze klasifikovány a tím propojovány s metodami kvalitativního výzkumu.⁵ V rámci práce jsem tedy použil jednak metody popisné a jednak metody analytické, kdy jsem provedl analýzu právní úpravy a určitých právních problémů, které v dané oblasti existují a které bylo, popřípadě je nutné řešit. Výsledkem hodnocení získaných dílčích závěrů jsou pak návrhy *de lege ferenda*. Při výše uvedeném postupu jsem mohl vycházet i z přímého pozorování exekuční problematiky z titulu své funkce. V rámci práce byla využita i metoda srovnání české a slovenské, resp. polské právní úpravy. Součástí práce jsou i návrhy rozhodnutí v určitých procesních situacích, kterých využívám, příp. které jsem pro účely ilustrace čtenáři této práce získal od svých slovenských exekučních kolegů. Nedílnou součástí této práce jsou rovněž i určité závěry vyplývající ze

⁵ *Pána, L., Somr, M. Metodologie a metody výzkumu. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007, s. 52.*

statistických údajů, vztahujících se k exekuční agendě, které jsem zapracoval do příslušných tabulek a grafů obsažených v příloze.

Zvolené téma „rozhodování soudu v exekučním řízení“ je oblastí velmi rozsáhlou, do které patří celá řada soudních rozhodnutí, proto jsem se ve své práci soustředil pouze na některá vybraná soudní rozhodnutí a to na nařízení exekuce, rozhodnutí o zastavení exekučního řízení, resp. rozhodnutí o zastavení exekuce a v neposlední řadě také na rozhodnutí o odkladu exekuce. Rozsah zvoleného tématu mi neumožňuje pojmout veškerá v úvahu přicházející soudní rozhodnutí v rámci exekučního řízení.

Rigorózní práce je rozdělena do devíti částí. První, úvodní část, uvádí čtenáře do problematiky exekucí, resp. exekučního řízení a seznamuje obecně s obsahem zvolené rigorózní práce a s jejím vytýčeným cílem a použitými metodami.

Druhá část práce pojednává o pojmu a účelu exekucí, definuje zejména speciální exekuční principy v rámci kterých se exekuční řízení odehrává a které jsou pro exekuční řízení charakteristické, zmiňuje základní prameny exekučního práva a konečně vymezuje rovněž vztah občanského soudního řádu a exekučního řádu coby dvou stěžejních právních předpisů upravujících problematiku exekucí.

Třetí část práce vymezuje hranici mezi rozhodovací činností soudu a exekutora s ohledem na princip subsidiarity o.s.ř. ve vztahu k e.ř. a obsahuje výčet jednotlivých rozhodnutí soudu a exekutora vycházející z dané pravomoci v rámci exekučního řízení dle právní úpravy de lege lata.

Čtvrtá část práce pojednává o fázi nařízení exekuce, zabývá se samotným návrhem a zahájením exekučního řízení, procesními podmínkami exekučního řízení, exekučním titulem a rozhodováním soudu o návrhu na nařízení exekuce, srovnáním s právní úpravou na Slovensku a úvahami nad možnou právní úpravou de lege ferenda v této oblasti.

Pátá část práce pojednává o fázi zastavení exekuce, včetně zastavení exekučního řízení s výčtem jednotlivých důvodů vedoucích k zastavení

exekuce, ať již obecných či speciálních, zabývá se srovnáním s právní úpravou na Slovensku a úvahami nad právní úpravou *de lege ferenda* v této oblasti.

Šestá část práce pojednává o odkladu exekuce, zabývá se zákonem stanovenými důvody pro odklad exekuce, rozhodováním soudu o odkladu exekuce, problematikou odkladu vykonatelnosti, srovnáním s právní úpravou na Slovensku a úvahami nad právní úpravou *de lege ferenda* v této oblasti.

Sedmá část této práce obsahuje zamyšlení nad možností zavedení principu teritoriality v rámci exekučního řízení do našeho právního řádu, shrnuje argumenty podporující uvedený princip i argumenty směřující proti zavedení tohoto principu. Sedmá část rigorózní práce rovněž nastiňuje i právní úpravu sousedního Polska, pokud jde o výše uvedený teritoriální princip.

Osmá část rigorózní práce se zabývá hodnocením dvoj kolejnosti právní úpravy exekucí, rozdělením kompetencí v exekučním řízení mezi soud a soudního exekutora, pojednává o možných změnách právní úpravy exekučního řízení *de lege ferenda* včetně hodnocení některých návrhů novely exekučního řádu z dílny Ministerstva spravedlnosti ČR.

Devátá část práce pak obsahuje závěrečné shrnutí, hodnocení současného stavu na poli exekucí a zabývá se rovněž některými statistickými údaji vztahujícími se k počtu nařízených exekucí za období posledních deseti let.

Používám-li v textu práce slovní spojení jako „v praxi se často objevují případy“, „v praxi se setkávám“, „soudní praxe dovodila“ apod., pak vycházím ze zkušeností nabytých v rámci svého působení na exekučním úseku Okresního soudu v Ostravě. V práci je používán pro pojem „exekuce“ někdy i termín „výkon rozhodnutí“, zejména tam, kde jsou uvedeny citace z právních předpisů, odborné literatury či judikatury dopadající rovněž na exekuční řízení dle e.ř.

Při zpracování této rigorózní práce jsem vycházel z právního stavu ke dni 30.6. 2011.

2 Pojem a účel exekucí, zásady exekučního řízení, prameny exekučního práva, vztah OSŘ a EŘ

Pojem a účel exekuce

System právních vztahů v moderní společnosti, který je založen na příkazujících, zakazujících a dovolujících normách hmotného práva, se může v běžném životě uplatňovat pouze tehdy, jestliže k jejich prosazení stát poskytuje oprávněným subjektům možnost použití účinných donucujících prostředků. Dodržování právních norem musí být dostačujícím způsobem sankcionováno. Vynutitelnost práva pak předpokládá uplatnění odpovídajících mocenských prostředků. Právní a mocenské prostředky musejí být ve vzájemném souladu. Použití pouhé moci bez právního základu je pro jednotlivce i společnost stejně nebezpečné jako nedostatečně účinný právní řád, jehož subjekty nemohou použít potřebné mocenské prostředky k jeho prosazení.⁶

Exekucí rozumíme faktické uskutečnění určitého práva na plnění, jež bylo oprávněnému přiznáno vykonatelným rozhodnutím soudu, popřípadě jiného státního orgánu, avšak nebylo povinnou stranou poskytnuto dobrovolně a musí být prosazeno donucujícími prostředky státní moci. K exekuci dochází v rámci zvláštního civilního soudního řízení, které se nazývá řízením exekučním neboli řízením vykonávacím. Toto řízení je spojeno se zvláštními, zákonem stanovenými procesněprávními vztahy, z nichž vyplývají určitá procesní práva a povinnosti všech subjektů zúčastněných na exekučním řízení, popřípadě i některých třetích osob.⁷

Nalézací a exekuční řízení tvoří relativně samostatné části občanského civilního procesu, kdy zjednodušeně řečeno cílem nalézacího řízení je „nalézání práva“ nebo-li poskytování ochrany hmotnému subjektivnímu právu a cílem exekučního řízení je „vynucení“ přiznaného práva nebo-li

⁶ Macur, J. Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. 1. vydání. Praha, C.H. Beck 1998, s. 1.

⁷ Macur, J. Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. 1. vydání. Praha, C.H. Beck 1998, s. 5.

poskytování ochrany procesním vztahům vyplývajícím z podkladového rozhodnutí. Samostatnost každého řízení vyplývá i ze skutečnosti, že exekuční řízení nemusí na nalézací řízení navazovat tam, kde povinný plnil svou povinnost dobrovolně, tam kde oprávněný nepodal návrh na nařízení exekuce a tam, kde je realizována exekuce jiného než soudního rozhodnutí.

Účelem exekuce (exekučního řízení) je uspokojení přiznaných práv oprávněných osob vůči povinnému, který dobrovolně nesplnil svou povinnost, kdy exekuce je realizována nuceným zásahem státu prostřednictvím soudu či soudního exekutora, na kterého stát delegoval část svých pravomocí. Exekuční řízení coby součást civilního procesu je tedy pod patronací státu v rámci výkonu jeho základních funkcí. Exekucí dochází k narušení chráněné integrity povinného, proto stát nemůže rezignovat na garanci řádného provádění exekucí v rámci zákonných mantinelů. Je nepřípustné, aby oprávnění svépomocí uplatňovali svá práva vyplývající z exekučních titulů vůči povinným dle volného uvážení a jinak než v souladu se zákonem.

Význam exekučního řízení je možné rovněž podtrhnout statistickými údaji uvedenými v příloze č. 1 – Statistika exekucí za jednotlivé roky 2001 – 2010. Z obsažených údajů vyplývá, že celkový počet nařízených exekucí v uplynulých deseti letech dosáhl počtu 3.396.473, s tím, že v roce 2001 bylo nařízeno 4.302 exekucí a v roce 2010 bylo nařízeno 701.900 exekucí. O příčinách nárůstu počtu nařízených exekucí se zmíním v poslední části této práce.

Zásady exekučního řízení

Jako každé odvětví práva, jsou i soudnictví a civilní proces ovládány určitými principy či zásadami. Právní principy existují a plní v právu významnou roli, zejména v oblasti legislativy a v oblasti interpretace a aplikace práva. Ne jinak je tomu i v odvětví soudnictví a civilního procesu. Právní principy zde ovlivňují jak organizaci a strukturu justice a status

soudce, tak i pravidla, podle nichž řízení před soudem probíhá a procesní postavení subjektů, jichž se týká.⁸

Přesné vymezení zásad exekučního řízení se jeví poněkud obtížné. Exekuční řízení zná několik druhů exekucí, které se od sebe podstatně liší. Diferují se od sebe dokonce i jednotlivé způsoby exekucí v rámci těchto druhů. Tato řízení mají povahu řízení sporného nebo nesporného. To má za následek, že jednotlivé druhy exekucí, či jejich způsoby jsou ovládány někdy odlišnými zásadami. Obecné základní zásady civilního řízení se uplatňují i v řízení exekučním, ovšem některé se prosazují výrazně intenzivněji, jiné jsou naopak potlačeny, což je podmíněno povahou exekučního řízení.⁹

Odborná literatura dostatečně pojednává o jednotlivých exekučních zásadách. V rámci této kapitoly si dovolím pojednat pouze o některých vybraných principech (zásadách), kterými je exekuční řízení, resp. některé jeho fáze, ovládáno. V této kapitole bude blíže upravena zásada dispoziční, zásada přednosti, priority a proporcionality, zásada přiměřenosti, ochrany povinného o třetích osob a zásada projednací a vyhledávací.

V exekuční řízení vystupují proti sobě, obdobně jako ve sporném řízení žalobce a žalovaný, dva procesní subjekty – oprávněný a povinný. Pro tyto subjekty je charakteristické, že každý je nositelem jiného zájmu, přičemž tyto se v exekučním řízení střetávají. Obdobně jako v případě sporného řízení se exekuční řízení zahajuje na návrh oprávněného, což je projevem **dispoziční zásady**. Dispoziční zásada neznamena nic jiného, než že exekuční řízení nemůže být zahájeno bez návrhu oprávněného (§ 35 odst. 1, § 37 odst. 1 e.ř.) a nemůže v něm být pokračováno proti jeho vůli (§268 odst. 1 písm. c) o.s.ř.). Výjimku z dispoziční zásady představuje případ, kdy exekuční soud exekuci na návrh účastníků nezastaví, nejsou-li zaplaceny náklady exekuce (§55 a e.ř.). Tuto úpravu vnesla do exekučního řádu jeho novela pod č. z. 347/2007 Sb., která směřuje k ochraně nároku soudního exekutora ve vztahu k nákladům exekuce. Hlavní snahou zákonodárce bylo zamezit „produkcí“

⁸ Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. Praha : Linde Praha, a.s., 2008, s. 61.

⁹ Schelleová, I. Český civilní proces. Praha, Linde Praha a.s., 1997, s. 508.

nových exekučních titulů, kterými se stávaly usnesení o zastavení exekuce obsahující nákladové výroky a vypořádat veškeré pohledávky v rámci již zahájeného exekučního řízení. § 55a e.ř. se však nepoužije ve všech případech zastavení exekuce, ale především v těch případech, kdy je návrh podán oprávněným dle § 268 odst. 1 písm. c), popřípadě dle § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř. Logicky je vyloučeno použití tohoto ustanovení, např. v případě zániku povinného, kdy nelze náklady požadovat po oprávněném.

V rámci exekučního řízení se v rozvrhové fázi uplatní speciální zásady vyplývající ze zákonných předpisů, na základě nichž dochází k rozvrhu výtěžku mezi exekutorem, oprávněným, popřípadě další věřitele, kteří přihlásili své pohledávky k uspokojení. Jedná se o zásadu přednosti, zásadu priority a zásadu proporcionality.

Zásada přednosti znamená, že se v rámci rozvrhu přednostně uspokojí pohledávky určitého typu před pohledávkami ostatními. Přednostní pohledávky upravuje taxativním výčtem § 279 odst. 2. o.s.ř., dle kterého přednostními pohledávkami jsou např. pohledávky výživného, pohledávky náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví, pohledávky daní a poplatků apod. Přednostní pohledávkou je kromě jistiny pohledávky také její příslušenství včetně nákladů řízení přiznaných exekučním titulem i nákladů výkonu rozhodnutí. Ustanovení o rozsahu srážek v o.s.ř. je kogentní povahy, proto soud zkoumá již při samotném nařízení výkonu rozhodnutí, zda se jedná o pohledávku přednostní či o pohledávku ostatní, jejíž uspokojení není zákonem zvýhodněno. Ustanovení § 337c odst. 1 o.s.ř. stanoví, že pohledávky se z rozdělované podstaty uspokojí podle šesti skupin, do kterých jsou zařazeny, přičemž uspokojování pohledávek podle skupin znamená, že pohledávky z nižší skupiny mohou být uspokojeny až poté, kdy byly plně uspokojeny všechny pohledávky náležející do předcházející skupiny.

Zásada priority znamená, že pohledávky jsou uspokojovány v určitém zákonem stanoveném pořadí, nebo-li oprávnění jsou uspokojováni podle pořadí, ve kterém uplatnili své pohledávky. Dle § 337c odst. 2 o.s.ř. nelze-li plně uspokojit všechny pohledávky patřící do téže skupiny, uspokojí se podle

pořadí. Odst. 5 výše uvedeného § stanoví rozhodující kritéria pro určení pořadí, kdy a) u pohledávky oprávněného je rozhodující den, kdy k soudu výkonu došel jeho návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, b) u pohledávky toho, jenž do řízení přistoupil jako další oprávněný, den, který se považuje za přistoupení k řízení, c) u přihlášené pohledávky den, kdy k soudu došla přihláška, d) u pohledávky zajištěné zástavním právem den vzniku zástavního práva, e) u náhrad za věcná břemena den vzniku věcného břemene, f) u náhrad za nájemní práva den vzniku nájemního práva. Pořadí pohledávky se stanoví podle toho hlediska, které je pro ni výhodnější.

Zásada proporcionality konečně znamená, že rozdělovaný výtěžek, který nepostačí k uspokojení všech přihlášených pohledávek, se přidělí podle poměru výšky jednotlivých pohledávek k souhrnu všech uspokojených pohledávek (srov. druhou část věty § 337c odst. 2 o.s.ř., dle které pohledávky patřící do téže skupiny, které mají stejné pořadí, se uspokojí poměrně).

Další speciální zásadou uplatňovanou v rámci exekučního řízení je **zásada přiměřenosti, ochrany povinného a třetích osob**. Princip ochrany povinného je samozřejmě nutné pojímat (a instituty, jež mu slouží vykládat) v souvislosti s faktem, že smyslem a účelem exekučního řízení je nikoli jeho prosazení, nýbrž to, aby exekuce byla fakticky provedena, tj. vynuceno to plnění, jež povinný dobrovolně oprávněnému neposkytl.¹⁰ V exekučním řízení se uskutečňuje vynutitelnost práva, která patří k jeho nejdůležitějším znakům. Opatření, která přitom soud musí provádět, mají většinou povahu závazných donucujících zásahů do právní sféry povinného, popřípadě třetích osob. Aby byly vyloučeny jakékoliv nedostatky tohoto postupu, k nimž může docházet náhodně, z nedbalosti i záměrně a které mohou poškozovat povinného či třetí osoby, musejí být vytvořeny předpoklady účinné ochrany povinného i třetích osob v exekučním řízení.¹¹ Z uvedené zásady vyplývá, že exekuce může být prováděna jen za podmínek stanovených zákonem a způsobem zákonem umožňujícím. Exekuce může být dále provedena pouze v rozsahu, který stačí

¹⁰ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004.

¹¹ Macur, J. Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. 1. vydání. Praha, C.H. Beck 1998, s. 63.

k uspokojení nároku oprávněného (§ 58 odst. 1 e.ř. a § 263 odst. 1 o.s.ř.), a nemůže být provedena různými způsoby, pokud by k provedení exekuce a vymožení pohledávky postačoval toliko jeden z nich (§ 58 odst. 2 e.ř. a § 263 odst. 2 o.s.ř.). § 58 odst. 2 e.ř. a § 264 o.s.ř. upravuje v rámci poskytnutí ochrany povinného vhodnost způsobu výkonu. § 47 odst. 1 e.ř. dále stanoví, že exekutor je povinen v exekučním příkazu zvolit takový způsob exekuce, který není zřejmě nevhodný, zejména vzhledem k nepoměru výše závazků povinného a ceny předmětu, z něhož má být splnění závazku povinného dosaženo. Záměrem zákonodárce přijetím střednědobé novely e.ř. bylo i posílení ochrany práv povinného tak, aby exekuce byla vedena adekvátním způsobem v souladu se zásadou přiměřenosti a trendem humanizace exekučního práva. Domnívám se, že formulace výše uvedeného § 58 e.ř. nebyla zvolena nejšťastněji. Zákon sice stanoví exekutorovi postup při výběru způsobu provedení exekuce, ten je ovšem leckdy v rozporu se samotným účelem exekuce, spočívajícím v rychlém a efektivním uspokojení pohledávky oprávněného. V exekučním řízení dochází ke konfrontaci práva oprávněného na vymožení pohledávky a práva povinného na jeho ochranu před nepřiměřenými zásahy exekutora. Není proto jednoduché stanovit přesnou hranici mezi prostředky směřujícími k zajištění vymahatelnosti práva oprávněného a prostředky směřujícími k ochraně práva povinného na přiměřenou exekuci, která by byla akceptovatelná pro oba účastníky exekučního řízení. Striktní dodržování povinnosti vyplývající z uvedeného ustanovení se logicky odrazí ve snížení efektivity a rychlosti exekučního řízení. Praxe exekutorů po zahájení exekučního řízení je právě taková, že tito provádí více zajišťovacích úkonů a nelze-li provedení exekuce dosáhnout jedním ze způsobů, dochází k realizaci způsobů jiných. Opačný postup by znamenal příležitost pro povinného zbavit se svého majetku navzdory zákazu s jeho nakládáním (generální inhibitorium). Rovněž povinnost exekutora zajistit majetek k provedení exekuce nejvýše v rozsahu postačujícím k uhrazení vymáhané pohledávky je v mnoha případech složitě naplnitelná. Důvodem je skutečnost, že hodnotu nemovitostí postižených exekučním

příkazem nelze často přesně odhadnout, tohoto úkolu se zhostí až pověřený soudní znalec v další fázi exekučního řízení (fáze ocenění). Dalším důvodem může být složitý odhad doby skončení exekučního řízení ve vazbě na narůstající příslušenství, jenž představuje významnou část pohledávky či ve vazbě na náklady exekutora a oprávněného. Exekutor navíc nemůže často ani předjímat, jakým způsobem dojde k úspěšné realizaci samotné exekuce. Riziko většího majetkového postihu je tedy na povinném, jenž neplnil svou pohledávku dobrovolně. Domnívám se, že se postupy exekutorů po přijetí střednědobé novely nijak nezměnily.

Z exekuce jsou rovněž ex lege vyloučeny určité věci, které povinný potřebuje k uspokojení hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění pracovních úkolů, jakož i jiné věci, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly (§§ 321 a 322 o.s.ř.). Exekutor nemůže provést exekuci z jiného majetku, než je majetek povinného. Dojde-li k situaci, že exekutor exekučním příkazem postihne neoprávněně majetek třetí osoby, může se tato aktivně bránit proti takovým zásahům např. podáním návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu v souladu s § 68 e.ř., popřípadě žalobou na vyloučení věci z exekuce (§ 267 o.s.ř.).

V rámci pojednání o zásadách exekučního řízení se taktéž zmíním o **zásadě projednací** a **zásadě vyhledávací či vyšetřovací**, které jak uvádí F. Štajgr¹² lze rozeznávat z hlediska intenzity podílu soudu a účastníků na shromažďování skutečností jako podkladu soudního rozhodnutí. Podstata projednací zásady spočívá v tom, že tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhopat důkazy k jejich prokázání je povinností účastníků řízení. Projednací zásada se typicky uplatní ve sporném řízení, naproti tomu v řízení nesporném vystupuje do popředí zásada vyhledávací či vyšetřovací. Vyhledávací zásada spočívá v tom, že předmět dokazování i způsob provedení stanoví soud.

¹² Štajgr, F. a kol. Občanské právo procesní. 2. vydání. Praha : Orbis, 1968, s. 84.

J. Macur¹³ ve svém pojednání o exekučních zásadách uvádí, že vyšetřovací zásada se v exekučním řízení prosazuje v souvislosti se zjišťováním skutečností, které mají ryze procesní, resp. procedurální povahu a přímo, bezprostředně zajišťují faktický (fyzický) nucený zásah do právní sféry povinného, popř. třetích osob. Dle J. Macura zákonodárce považuje zvýšenou aktivitu a iniciativu soudu při shromažďování potřebného skutkového materiálu v této fázi exekučního řízení za nezbytnou a plně odůvodněnou obecným zájmem na řádném průběhu exekuce, a proto neponechává zjištění tak významných skutečností, jako je např. splnění předepsaných náležitostí exekučního titulu, klauzule vykonatelnosti atd., pouze procesní aktivitě stran, ale vyžaduje rozhodující iniciativu soudu při objasnění těchto důležitých skutečností.

Taktéž projednací zásada se uplatní v rámci exekučního řízení. Vznikne-li mezi účastníky řízení např. spor o tom, zda jsou splněny určité hmotněprávní skutečnosti, bude postup ze strany exekučního soudu ovládán projednací zásadou. Účastník řízení, zpravidla povinný v rámci své procesní obrany, bude zatížen povinností tvrzení a důkazní a bude na něm, aby rozhodné skutečnosti významné pro posouzení prokázal (např. že došlo k započtení pohledávek apod.).

Prameny exekučního práva

V této části práce poukážu na základní právní prameny, se kterými soudce pracuje, které interpretuje a které se ponejvíce vztahují k rozhodovací činnosti soudu v rámci exekučního řízení. Alespoň stručné označení exekučních pramenů považuji za důležité, neboť z těchto vyplývá předmětná problematika, které se práce věnuje, kterou analyzuje a hodnotí.

¹³ Macur, J. Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. 1. vydání. Praha, C.H. Beck 1998, s. 67.

Obecným právním předpisem upravujícím problematiku exekučního řízení je zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Subsidiární povahu ve vztahu k e.ř. má zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, který v šesté části upravuje problematiku výkonu rozhodnutí. Na exekuční řízení se užijí ustanovení i předcházejících částí o.s.ř., pokud v zákoně není uvedeno jinak.

Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů, upravuje postup soudů, soudních exekutorů, správců daně a orgánů veřejné správy při provádění exekucí v případě, jsou-li exekucemi nařízenými soudem, správcem daně nebo orgánem veřejné správy souběžně postiženy tytéž věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty.

Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje pravomoc vyššího soudního úředníka mimo jiné i v oblasti exekučního řízení.

Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, upravuje organizaci práce u soudů a v části deváté problematiku výkonu rozhodnutí v občanskoprávních věcech.

Kancelářský řád - instrukce Ministerstva spravedlnosti č.j. 505/2001- Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů, upravuje zejména problematiku nákladů exekutora.

Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí, ve znění pozdějších předpisů, upravuje problematiku vedení, přístupu a zapisovaných skutečností do centrální evidence exekucí.

Vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů, upravuje problematiku provádění úkonů v rámci exekuční činnosti, sepisování protokolu o nich, doručování v exekučním řízení a postupu exekutora při exekuční a další činnosti.

Do mezinárodní právní úpravy, kterou je vázána i Česká republika, patří nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. nařízení Brusel I). Jedná se o předpis, jehož úprava je na území členských států přímo použitelná. Nařízení Brusel I nabylo účinnosti pro původní členy EU dne 1.3.2002 a později přistoupivší státy dne 1.5.2004 včetně České republiky. ČR může vykonávat rozhodnutí členských zemí vydaných po uvedeném datu přistoupení. V režimu nařízení proto mohou být uznána a prohlášena vykonatelnými pouze rozhodnutí týkající se právního vztahu, jenž má občanskoprávní nebo obchodní povahu.¹⁴

Dalším mezinárodním pramenem práva v této oblasti je nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti. Toto nařízení bývá označováno jako tzv. nařízení Brusel II.

Dalším mezinárodním pramenem práva je nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, které je účinné pro Českou republiku od 25.1.2005 a tedy použitelné až pro exekuční tituly vydané po tomto datu. Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Uvedená úprava má formu

¹⁴ Vaške, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1 vydání. Praha : C.H. Beck, 2007, s. 19.

nařízení, a tudíž je bezprostředně přímo použitelnou, resp. aplikovatelnou na právní vztahy, které jsou jejím předmětem.

Vztah občanského soudního řádu a exekučního řádu.

Vztah občanského soudního řádu a exekučního řádu, jakož i definování role (postavení) soudního exekutora v rámci exekučního řízení, je vymezeno ustanovením § 52 e.ř. Ustanovení § 52 deklaruje dva z klíčových výkladových principů, na kterých je exekuční řízení založeno. Jednak zakládá **subsidiaritu občanského soudního řádu** vůči exekučnímu řádu a tím přibližuje exekuční řízení a řízení o výkon rozhodnutí, a jednak definuje **roli exekutora v exekučním řízení** vymezením jeho postavení ve vztahu k úkolům, které plní ve výkonu rozhodnutí všichni pracovníci soudu, a tím také nastoluje vzájemné poměry exekučního soudu a soudního exekutora.¹⁵

Dle § 52 odst. 1 e.ř. nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu. Uvedené ustanovení tedy zavádí princip subsidiarity občanského soudního řádu v exekučním řízení, což v praxi znamená, že exekuční řízení se primárně řídí ustanoveními exekučního řádu a občanský soudní řád se použije až v případě, kdy obecný předpis konkrétní úpravu nemá nebo když určitou situaci nereguluje. Subsidiární použití o.s.ř. není omezeno pouze na šestou část upravující výkon rozhodnutí, ale s ohledem na § 254 odst. 1 o.s.ř., lze použít i ustanovení předcházejících částí, není-li zákonem uvedeno jinak.

Tam, kde exekuční řád výslovně na konkrétní otázku neodpovídá, je vhodné dát přednost úpravě zakotvené v občanském soudním řádu před názorem, že i bez toho je daná úprava exekučního řádu úplná a použitelnost občanského soudního řádu vyloučena. Není účelné, aby jedna a táž právní

¹⁵ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 219.

otázka byla vykládána v řízení o výkon rozhodnutí jinak než v řízení exekučním.¹⁶

Odkaz na subsidiární použití občanského soudního řádu nevyplývá toliko z § 52 odst. 1 e.ř., nýbrž je upraven zcela nadbytečně i v jiných ustanoveních e.ř., např. v § 60 (exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů), § 65 (exekuce příkázáním pohledávky), § 69 (exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí), § 71 (exekuce prodejem podniku), § 73 (uspokojení práv na nepeněžitá plnění). S ohledem na skutečnost, že v § 52 odst. 1 e.ř. je subsidiarita o.s.ř. upravena generálně pro všechny případy, jsou dílčí odkazy ve výše uvedených případech nadbytečné.

Zavedení institutu exekutora a s tím související přijetí exekuční řádu si vyžádalo vznik celé řady procesních institutů, které se uplatní toliko v exekučním řízení dle e.ř. a o.s.ř. je z logiky věci nezná a neupravuje. Jde o případy § 44 e.ř. – nařízení exekuce a pověření exekutora k provedení exekuce, § 47 – vydání exekučního příkazu, § 88 – náklady exekuce, § 89 – vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce apod. V některých případech zase oba právní předpisy upravují obdobný postup rozdílným způsobem, kdy v exekučním řízení, není-li v určené lhůtě návrh řádně opraven nebo doplněn a v řízení nelze pokračovat, soud exekuční řízení zastaví (§ 39 odst. 2 e.ř.) a v řízení dle o.s.ř. soud při odstraňování vad návrhu podání odmítá (§ 43 odst. 2 o.s.ř.). Některé otázky jsou navíc upraveny v obou právních předpisech duplicitně (srov. § 262a o.s.ř. a § 42 e.ř. apod.). Dle mého názoru není provázanost právní úpravy exekučního řádu a občanského soudního řádu zdaleka ideální, což se v praxi odráží v odlišných postupech soudů a soudních exekutorů.

Soudní výkon rozhodnutí podle o.s.ř. se realizuje převážně prostřednictvím jednoho exekučního nástroje – způsobu, přičemž tento je často závislý na informacích oprávněného. V exekučním řízení podle exekučního řádu lze však spojit více způsobů současně, přičemž tíha ohledně

¹⁶ Hlavsa, P. Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy. Praha : Linde Praha, a.s., 2008, s. 82.

zjištění informací vedoucí k úspěšné realizaci exekuce je téměř výlučně na exekutorovi.

3 Rozhodovací činnost soudu a rozhodovací činnost exekutora

Jedním ze základních principů, na kterých je exekuční řád založen, je často vyjadřován tak, že činnost soudního exekutora začíná tam, kde končí činnost soudu v nalézacím řízení. Není tomu tak doslova, neboť i ve stadiu vykonávacího řízení je exekuční činnost rozdělena mezi soud a exekutora.¹⁷

Dle odst. 2 § 52 e.ř. nestanoví-li tento zákon jinak, je exekutor oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy jinak svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu. Dle § 28 věty druhé e.ř. se úkony exekutora považují za úkony soudu. Tato ustanovení vymezují postavení soudního exekutora ve vztahu k úkolům spadajícím do pravomoci soudců a zaměstnanců soudů v řízení o výkon rozhodnutí, čímž dochází k vzájemnému vymezení kompetencí soudního exekutora a exekučního soudu v rámci exekučního řízení. Z uvedeného prvního ustanovení nepřímo vyplývá vymezení postavení soudního vykonavatele a soudního exekutora, který je na rozdíl od soudního vykonavatele oprávněn v exekuční věci rozhodovat. Další odlišnost spočívá v tom, že soudní vykonavatel na rozdíl od exekutora činí úkony ve výkonu rozhodnutí jménem státu.

Přiměřené užití občanského soudního řádu s sebou nese i další důsledek, a to že proti jednotlivým usnesením exekutora (i soudu) v průběhu exekučního řízení, kde to v obdobné situaci při provádění výkonu rozhodnutí občanský soudní řád výslovně připouští, je přípustné odvolání. Protože soud není k exekutorovi ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti (jako je tomu např. ve vztahu k soudnímu vykonavateli), není možné jednotlivá rozhodnutí exekutora zrušit v rámci autoremedury.¹⁸

Tam, kde v exekučním řízení rozhoduje exekutor, má se za to, že jde o rozhodnutí na roveň postavené rozhodnutí okresního soudu jako soudu I.

¹⁷ *Tripes, A.* Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 756.

¹⁸ *Veselý, J. Rakovský, A. Šimková, R.* Způsoby provedení exekuce podle zákona o soudních exekutorech se zaměřením na odchylky od úpravy v občanském soudním řádu. Právní rozhledy, 10/2001, s. 472.

stupně a o odvolání do takového rozhodnutí exekutora rozhoduje jako funkčně příslušný soud krajský. Výjimečně stanoví exekuční řád v případě rozhodnutí exekutora funkční příslušnost soudu okresního (např. u námitek proti příkazu k úhradě nákladů exekutora podle § 88 odst. 3 e.ř., který odkazuje na § 45 e.ř. tj. na soud okresní).¹⁹

Zákon výslovně určuje, že soud rozhoduje nebo činí úkony v těchto procesních situacích:

- vyloučení exekutora podle § 29 (o nákladech původního exekutora rozhodne nový exekutor)
- místní nepříslušnost podle § 35 odst. 2,
- zastavení exekučního řízení podle § 39 odst. 3 (vady návrhu odstraní exekutor),
- nařízení exekuce podle § 44 odst. 3, včetně souhlasu podle § 129,
- změna exekutora podle § 44b (o nákladech původního exekutora rozhodne nový exekutor),
- odklad exekuce podle § 54, nevyhoví-li návrhu exekutor,
- sporné zastavení exekuce podle § 55,
- rozhodnutí o nařízení exekuce bez návrhu podle § 66 odst. 4,
- námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce podle § 88 odst. 3,
- krajský soud rozhoduje o odvolání proti usnesení o nařízení exekuce podle § 44 odst. 7,
- krajský soud rozhoduje o odvoláních proti rozhodnutím, které v exekučním řízení vydává exekutor dle § 55c (spis krajskému soudu exekutor pošle přímo),
- okresní soud rozhoduje o nástupnictví (§36 odst. 5 e.ř., § 107 a 107a OSŘ), pokud k němu dojde před vydáním usnesení o nařízení exekuce a odvolací soud, pokud k němu dojde v rámci odvolacího řízení o odvolání proti rozhodnutí o nařízení exekuce.

¹⁹ Hlavsa, P. Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy. Praha : Linde Praha, a.s., 2008, s. 44.

V ostatních případech rozhoduje exekutor.²⁰

Střednědobou novelou exekučního řádu účinnou od 1.11. 2009 došlo k posílení pravomocí soudního exekutora ve smyslu možnosti vydávat rozhodnutí v zákonem stanovených případech. Soudní exekutor tak s účinností od 1.11. 2009 může v první fázi rozhodnout o návrhu na odklad exekuce či návrhu na zastavení exekuce, dále soudní exekutor rozhoduje o vyškrtnutí věci ze soupisu, vydává rozvrhové usnesení apod. Otázku rozdělení kompetencí, resp. rozhodovací pravomoci soudu a soudního exekutora s ohledem na zachování nezávislosti a nestrannosti exekučního řízení, považuji za stěžejní v exekučním řízení a zabírám se jí v části osmé této práce.

V zájmu právní jistoty účastníků řízení a jednotného výkladu a aplikace exekučního řádu bylo nezbytné stanovit jasná pravidla pravomoci soudů a exekutorů a minimalizovat případy, kdy rozhodnutí stejného procesního obsahu budou vydávána exekutory i soudy. Je zcela nezbytné zabránit případům, kdy ve stejné procesní situaci nastalé v jednom exekučním řízení vydají rozhodnutí jak soud, tak exekutor, anebo případům, kdy nerozhodne žádný z těchto orgánů. S ohledem na skutečnost, že exekutoři působí na celém území ČR, není možné „lokálně“ stanovit kompetenční pravidla v určitých krajích či okresech, nehledě k jasně nežádoucímu vlivu takových regionálních procesních postupů na právní jistotu účastníků řízení. Z tohoto pohledu je tedy nezbytné, aby soudy i exekutoři přísně dodržovali rozdělení rozhodovacích kompetencí a soud rozhodoval pouze ve výslovně uvedených a shora vyjmenovaných případech.²¹

Z vlastní praxe mohu uvést, že k případům, kdy v rámci exekučního řízení vydají exekuční soud i exekutor rozhodnutí ve stejné procesní situaci, skutečně dochází. Jde zejména o rozhodnutí o zastavení exekuce s ohledem na střednědobou novelu e.ř., která umožnila exekutorovi, aby rozhodl o zastavení

²⁰ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 220.

²¹ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 221.

exekuce za situace, kdy s tím účastníci souhlasí, resp. navrhne-li to oprávněný. Dojde-li k takové situaci, je závazné a rozhodující to rozhodnutí, které bylo vydáno ve věci jako první, bez ohledu na to, zda bylo vydáno exekučním soudem či soudním exekutorem.

4 Nařízení exekuce

Otázka nařízení exekuce či zahájení exekučního řízení jako takového je t.č. předmětem řady odborných diskusí a je řešena v návrhu novely exekučního řádu, které připravilo Ministerstvo spravedlnosti ČR. Stávající koncepce nařizování exekucí de lege lata je založena na rozhodnutí exekučního soudu, kterým soud buď exekuci nařídí nebo ji zamítne (popř. částečně nařídí a částečně zamítne). Rozhodnutí soudu podléhá oprávněnému prostředku. Uvedená koncepce platí od přijetí exekučního řádu a samotného zavedení institutu soukromého exekutora do naše právního řádu. Po deseti letech fungování nařizování exekucí jsou sporné otázky judikaturou vyšších soudů povětšinou vyřešeny a spíše než otázky věcné trápí soudy to, aby usnesení o nařízení exekuce byla doručována včas soudním exekutorům a nevznikaly tak zbytečné průtahy v exekučních řízeních.

4.1 Návrh a zahájení řízení

Exekuční řízení se zahajuje výlučně na návrh oprávněného (§ 35 odst. 1 e.ř.), což je projevem zásady dispoziční. Platí, že bez návrhu nemůže dojít k nucenému výkonu rozhodnutí - exekuci. Výjimku z dispoziční zásady představuje ustanovení § 55a e.ř., dle kterého soud exekuci na návrh účastníků nezastaví, nejsou-li zaplacený náklady exekuce.

Exekuční řízení je zahájeno dnem, kdy návrh na nařízení exekuce došel exekutorovi. Ohledně § 35 odst. 2 e.ř. upravujícího problematiku zahájení exekučního řízení lze zaznamenat rozdílné právní názory. Jednak jsou tací, kteří zastávají názor, že exekuční řízení lze zahájit pouze podáním návrhu soudnímu exekutorovi, naopak dle jiného názoru je možné na účinky zahájení exekučního řízení aplikovat § 55b odst. 4 e.ř., dle kterého stanoví-li tento zákon, že má být úkon učiněn u exekutora, lhůta zůstává zachována, je-li úkon učiněn u exekučního soudu, který podání neprodleně zašle exekutorovi. Mgr. Ing. Jiří Prošek, soudní exekutor a viceprezident exekutorské komory ČR ve

svém článku nazvaném Metodika k střednědobé novele exekučního řádu uveřejněném v Bulletinu advokacie 12/2009 uvádí: „Exekuční řízení je možné zahájit pouze podáním návrhu soudnímu exekutorovi, tedy již nikoli soudu.“²² Petr Šonka, právník Ministerstva spravedlnosti ČR ve svém článku nazvaném Novelizace exekučního řádu uveřejněném v Právním rádci 12/2009 uvádí: „Nakonec byl prosazen kompromis spočívající v tom, že se bude exekuční řízení zahajovat pouze návrhem podaným soudnímu exekutorovi (podle platné právní úpravy lze návrh podat i soudu).“²³ Naopak v komentáři 2. vydání zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) od C. H. Beck, 2010, M. Kasíková a kol. uvádí: Dojde-li návrh soudu a nikoli exekutorovi, jsou zachovány vzhledem k § 55b odst. 4 veškeré lhůty, které mohou být s podáním návrhu spojeny (zejména promlčecí lhůta).²⁴ Exekuční soud návrh neformálně postoupí exekutorovi, který postupuje dle § 39 odst. 1 a § 44 odst. 1 a 2.

Přikláním se k prvnímu názoru s poukazem na to, že jednotlivé odstavce § 55b e.ř. se z hlediska systematického uspořádání vztahují k rozhodování exekutora (např. rozhodnutí o zastavení exekuce, odkladu exekuce, vyškrtnutí věci ze soupisu, rozhodnutí exekutora dle § 55c e.ř.) a nikoliv k rozhodování soudu, který rozhoduje o nařízení exekuce. Správné posouzení momentu zahájení exekučního řízení má však rozhodující význam pro posouzení příp. promlčecí lhůty či stanovení pořadí v rámci rozvrhového jednání. Přikláním se k prvnímu názoru s vědomím toho, že právní předpisy by měly být interpretovány tak, aby oprávněným mohla být poskytnuta co nejširší ochrana jejich práv. Tak jako i v jiných případech bude důležitá judikatura vyšších soudů. Bez ohledu na výše uvedené by měl soud neprodleně zaslat případný návrh na nařízení exekuce soudnímu exekutorovi k dalšímu postupu.

²² Prošek, J., článek s názvem Metodika k střednědobé novele exekučního řádu uveřejněném v Bulletinu advokacie 12/2009.

²³ Šonka, P., článek s názvem Novelizace exekučního řádu uveřejněném v Právním rádci 12/2009.

²⁴ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 109.

Střednědobou novelou exekučního řádu, která si kladla za cíl odbřemenit soudy od geometrickou řadou narůstající exekuční agendy, došlo v exekučním řádu ke změně procesu nařizování exekucí. Fáze nařízení je nyní rozdělena mezi činnost soudního exekutora a mezi činnost soudu. Zjednodušeně řečeno, činnost exekutora spočívá v odstraňování formálních nedostatků návrhu a činnost soudu spočívá v rozhodovací činnosti, tedy v samotném rozhodnutí o návrhu na nařízení exekuce. Exekutor, kterému došel návrh oprávněného na nařízení exekuce požádá exekuční soud ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení návrhu o pověření k provedení exekuce. Pokud však návrh oprávněného neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo je nesrozumitelný nebo neurčitý, běží tato lhůta až ode dne doručení opraveného nebo doplněného návrhu, popřípadě exekučního titulu exekutorovi. Exekuční řád obsahuje oproti o.s.ř. speciální ustanovení § 39, jenž řeší odstraňování vad návrhu, kdy neobsahuje-li návrh na nařízení exekuce všechny stanovené náležitosti nebo je nesrozumitelný anebo neurčitý, vyzve nejpozději do 15 dnů exekutor, kterému byl doručen návrh na nařízení exekuce, oprávněného, aby návrh opravil nebo doplnil, určí mu lhůtu a poučí ho o tom, jak je třeba opravu nebo doplnění provést. Není-li v určené lhůtě návrh řádně opraven nebo doplněn a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat nebo není-li přiložen exekuční titul, soud sám nebo na návrh exekutora exekuční řízení zastaví, přičemž o následcích musí být oprávněný poučen.

4.2 Procesní podmínky

Má-li soud rozhodnout o nařízení exekuce, nemůže pominout zkoumání procesních podmínek a předpokladů, obdobně jako to činí při nařizování výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Na rozdíl od něho však exekuční řád neuvádí podrobně tyto podmínky a výslovně se zmiňuje jen o některých, a to ještě nikoli v plné šíři. Neznamená to však, že soud rozhodující o nařízení exekuce si jich nevšímá. Musí je rovněž podrobit svému zkoumání

tak, jako když rozhoduje o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Tam, kde exekuční řád sám tyto podmínky upravuje, řídí se soud pochopitelně jimi. Tam, kde exekuční řád sám tyto podmínky neupravuje, bude postupovat podle obecného pravidla § 52 odst. 1 e.ř., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.²⁵

Mezi procesní podmínky, jež jsou upraveny exekučním řádem patří návrh na zahájení exekučního řízení (§ 35 odst. 1 e.ř.), překážka věci zahájené (§ 35 odst. 3 e.ř.), účastníci řízení (§ 36 odst. 1 a 2 e.ř.), přechod práv, povinností a právní nástupnictví (§ 36 odst. 3 e.ř.), exekuční titul (§ 40 e.ř.), věcná a místní příslušnost exekučního soudu (§ 45 odst. 1 a 2 e.ř.). Mezi procesní podmínky upravené v o.s.ř. patří pravomoc soudu (§ 7 o.s.ř.), způsobilost být účastníkem řízení (§ 18, 19 o.s.ř.), procesní způsobilost (§ 20 o.s.ř.), zastoupení a průkaz plné moci (§ 24 a násl., § 28 o.s.ř.), překážka věci rozsouzené (§ 159a o.s.ř.).

Návrh na zahájení exekučního řízení. Jak již bylo pojednáno výše, exekučním řízením disponuje oprávněný a zahajuje se na návrh. Náležitosti návrhu jsou vymezeny v § 38 odst. 1 e.ř., dle kterého musí být v návrhu označen exekutor, který má být pověřen provedením exekuce s uvedením jeho sídla. Z návrhu musí být dále patrné, kdo ho činí, které věci se týká a co sleduje a musí být podepsán a datován. Kromě toho musí návrh na nařízení exekuce obsahovat jméno, příjmení a bydliště účastníků nebo obchodní firmu nebo název, sídlo a identifikační číslo, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena a údaj o tom zda, popřípadě v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost splnil, popřípadě označení důkazů, kterých se oprávněný dovolává. Dle odst. 2 uvedeného § je třeba k návrhu na nařízení exekuce připojit originál nebo úředně ověřenou kopii exekučního titulu opatřeného potvrzením o jeho vykonatelnosti nebo

²⁵ *Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 763.*

stejnopis notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti, ledaže exekuční titul vydal exekuční soud.

Exekutora je nutno v návrhu na zahájení exekučního řízení označit jménem, příjmením a sídlem exekutora. Jediným, kdo může označit exekutora k provedení exekuce je pouze oprávněný, soud je z volby exekutora vyloučen. Dojde-li v průběhu exekučního řízení k zániku funkce exekutora, je oprávněný soudem vyzván, aby označil nového exekutora, kterého soud pověří k provedení exekuce, přičemž není-li oprávněným návrh na pověření nového exekutora podán, soud exekuční řízení (exekuci) zastaví, neboť nastala překážka, pro níž nelze v řízení pokračovat (§ 104 odst. 1 o.s.ř.).

Obecné náležitosti návrhu nepokládám za nutné v této práci rozebírat, neboť příslušná ustanovení e.ř. jsou jasná a nezpůsobují vážnější interpretační problémy. Z praktického hlediska je vhodné označit povinného i **datem narození**. Za situace, kdy soud nedisponuje údaji o povinném např. z jiných řízení, bez tohoto údaje soud nemůže dohledat bydliště povinného dle centrální evidence obyvatel ve vazbě na kontrolu správnosti doručování a konečně nejsou vyloučeny ani případy, kdy na téže adrese přebývá více osob s identickým jménem a příjmením (otec a syn), přičemž v takových případech vznikají pochybnosti komu svědčí pasivní věcná legitimace. V případě absence tohoto identifikačního údaje účastníka, exekutor nemůže realizovat některé ze způsobů provedení exekuce, a to ty, kde je třeba znát datum narození, respektive rodné číslo, jako v případě prodeje nemovitosti. Bez tohoto údaje exekutor nezjistí, které nemovitosti jsou ve vlastnictví povinného. V tomto ohledu by z praktického hlediska stálo za zvážení de lege ferenda upravit datum narození jako povinný identifikační údaj účastníka řízení.

Pokud povinný **částečně dobrovolně splnil svou povinnost**, kterou mu ukládá exekuční titul, a to před podáním návrhu, je nezbytné, aby oprávněný v návrhu specifikoval rozsah a dobu plnění, jednak z důvodu, aby soud mohl řádně zkontrolovat započtení dílčího plnění a správnost navrhovaného petitu, jednak z důvodu případného rozhodování o zastavení (částečném zastavení)

exekuce, kdy je třeba náležitě zjistit započtení dílčího plnění (jistina, příslušenství pohledávky).

Překážka věci zahájené. Tzv. překážka litispendence je upravena v § 35 odst. 3 e.ř., dle kterého zahájení exekučního řízení brání tomu, aby pro tentýž nárok bylo zahájeno nebo probíhalo jiné exekuční řízení podle tohoto zákona. „Toutéž věcí“ se ve smyslu litispendence rozumí totožnost účastníků (povinného), exekučního titulu a pohledávky. Pro posouzení překážky litispendence je rozhodující stav v době rozhodování soudu v později zahájeném řízení.²⁶ Překážka litispendence zaniká právní mocí rozhodnutí o zastavení řízení či o zamítnutí návrhu na zahájení exekučního řízení. S případy litispendence jsem se v praxi setkal výjimečně, většinou šlo o případy, kdy oprávněný neodstranil vadu návrhu, soud řízení zastavil a oprávněný nevyčkal právní moci rozhodnutí o zastavení řízení a svůj návrh podal opakovaně předčasně nebo šlo o případy administrativního pochybení, kdy návrhy byly podány opakovaně omylem.

V této souvislosti bych se chtěl zmínit i o bohužel v praxi relativně rozšířených případech, kdy oprávněný uplatňuje pohledávku s příslušenstvím v několika exekučních návrzích. V rámci jednoho návrhu se domáhá např. jistiny a vzápětí podává další návrh pro vymožení nákladů řízení, příslušenství apod., kdy jde o tzv. „drobení návrhu“. Touto problematikou se zabývá usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 1473/2008 ze dne 23.7. 2009, dle kterého oprávněný může vymáhat nižší částku, zákon ani nevylučuje, aby vymáhal přiznanou částku několika návrhy. V takovém případě se nabízí možnost spojit věci ke společnému řízení (§112 o.s.ř.). Nedojde-li k tomu, spočívá obrana povinného proti podávání několika samostatných návrhů k vymáhání částky přiznané jedním exekučním titulem v podání námitek proti PÚNE, protože uvedeným postupem se zvyšují náklady exekuce a účelnost jejich vynaložení je proto třeba pečlivě zvažovat.

²⁶ Srov. usnesení NS, sp.zn. 29 Odo 788/2002 ze dne 16.4. 2003.

Výše nastíněný postup je však ztížen v případech, kdy k různým návrhům oprávněného, který „drobí“ svůj návrh, jsou pověřeni různí exekutoři, kterým coby třetím subjektům vznikne nárok na odměnu a hotové výdaje. Takový postup není vyloučen, avšak vykazuje znaky šikanózních návrhů.

Domnívám se, že mimo postup vyplývající z výše uvedeného usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 1473/2008, by připadalo v úvahu řešení spočívající v nařízení exekuce pro dlužnou částku a nepřiznání nákladů právního zastoupení. V takovém případě by soudní exekutor nemohl provádět exekuci pro náklady právního zastoupení oprávněného.

Účastníci řízení. Okruh účastníků je vymezen identicky v § 36 e.ř. a § 255 a 256 o.s.ř. Jsou jimi oprávněný a povinný. Takto vymezený okruh však není úplný. Jednoznačně vůdčím východiskem pro výklad tohoto ustanovení, a tím pro definici účastníků exekučního řízení, je zřetel procesní; oprávněným je ten, kdo podal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, resp. kdo se v něm jako takový označil (kdo výslovně tvrdí, nebo se alespoň implicity z jeho návrhu podává, že mu svědčí právo z vykonatelného rozhodnutí nebo jiného titulu), a povinný je ten, proti komu oprávněný svůj návrh na nařízení výkonu rozhodnutí obrací, tj. koho uvedl jako toho, v jehož poměrech má být vymožena tímto titulem uložená povinnost.²⁷

Procesní vymezení účastníků (formální aktivní a pasivní legitimaci) je třeba odlišovat od jejich aktivní či pasivní věcné legitimace v exekučním řízení, která vychází z exekučního titulu. Oprávněnou osobou aktivně legitimovanou k podání návrhu na nařízení exekuce je ten, komu z exekučního titulu vyplývá právo. Osobou povinnou je ten, komu exekuční titul ukládá splnění povinnosti. V exekučním řízení mohou nastat situace, kdy věcná legitimace účastníků řízení vyplývá nejenom ze samotného exekučního titulu, ale na základě jiných právních skutečností je třeba při nařízení exekuce

²⁷ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004, s. 235.

posuzovat legitimaci účastníků v jiných souvislostech. Jedná se především o situaci předvídanou § 36 odst. 3 e.ř., kdy dojde k převodu či přechodu práva nebo povinnosti vyplývající z exekučního titulu. Jedná se však i o situaci, kdy po právní moci rozsudku o odpůřící žalobě, kterým je ve vztahu k oprávněnému deklarována neúčinnost právního úkonu, kterým povinná osoba převedla majetek na třetí osobu (nabyvatele), lze vést na základě exekučního titulu vydaného proti povinné osobě exekuci přímo proti nabyvateli k uspokojení oprávněného z převedeného majetku. Obdobně lze na základě exekučního titulu vydaného proti původnímu vlastníkovi podat návrh na exekuci přímo proti nabyvateli nemovitosti, ke které bylo zřízeno soudcovské zástavní právo a vést exekuci prodejem nabytých nemovitostí. Účastenství těchto osob nelze zhojit v exekuci nařízené proti původní povinné osobě; oprávněný musí podat proti nabyvateli samostatný návrh na nařízení exekuce omezený jen na postižení dotčených věcí.²⁸

Jsou-li postiženy exekučním příkazem věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty patřící do SJM, je účastníkem exekučního řízení v tomto rozsahu i **manžel povinného**. Účastníkem řízení je v takovém případě i rozvedený manžel povinného, a to tehdy, jsou-li postiženy exekučním příkazem hodnoty patřící do zaniklého, avšak dosud nevypořádaného SJM. Manžel povinného se stává účastníkem exekučního řízení až v okamžiku, kdy jsou postiženy majetkové hodnoty náležící do SJM. V praxi se stále poměrně často setkávám s případy, kdy soudní exekutoři vydávají usnesení, kterým do řízení přibírají manžela povinného, takový postup však není správný, neboť manžel povinného je účastníkem ex lege (srov. s usnesením KS v Brně, sp. zn. 26 Co 532/2004, dle kterého i když jsou exekucí postiženy věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty patřící do společného jmění manželů, nevydává soudní exekutor usnesení o tom, že manžel povinného se přibírá do exekučního řízení jako účastník; je totiž účastníkem ze zákona)²⁹. V praxi se objevují i případy,

²⁸ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 115.

²⁹ Obdobně v článku „Manžel povinného v exekučním řízení“ od J. Valenty, publikovaném v Právním rádci 8/2008, s. 9 nebo v článku „Exekuční postih pohledávek patřících do SJM a

kdy exekutor vychází z údajů zapsaných do katastru nemovitostí a centrální evidence obyvatel, dle kterých lze dovodit, že předmětná nemovitost je např. ve společném jmění manželů. Následně je podána vylučovací žaloba, ve které se prokáže předcházející změna právních vztahů realizovaná např. formou tzv. předmanželské smlouvy, příp. dohody o zúžení společného jmění manželů, přičemž v této souvislosti oprávněnému vznikají nemalé náklady s tímto řízením. Řešením by mohlo být zavedení oznamovací povinnosti pro povinného po nařízení exekuce spočívající v povinnosti oznámit exekutorovi případné změny v právních vztazích k předmětným nemovitostem.

Specifické postavení má v exekučním řízení soudní exekutor, který je účastníkem řízení do té míry, kdy se rozhoduje o jeho nákladových nárocích.

V určitých fázích exekučního řízení se účastníky řízení stávají kromě oprávněného a povinného také jiné osoby. Tyto osoby nejsou nositeli procesních práv a povinností v plném, nýbrž v omezeném rozsahu, a to v části, kde se rozhoduje o jimi uplatněných právech. Takovou osobou je např. plátce mzdy, věřitel uplatňující svou pohledávku v rámci rozvrhového jednání, peněžní ústav, dražitel, spoluvlastník věci postižené exekucí apod.

Přechod práv, povinností a právní nástupnictví (§ 36 odst. 3 e.ř.).

Dle § 36 odst. 3 e.ř. lze provést exekuci proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo přešlo či bylo převedeno právo z exekučního titulu. Přechod povinnosti nebo přechod či převod práva lze prokázat jen listinou vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu (§ 36 odst. 4 e.ř.). Prokáže-li se, že po zahájení exekučního řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva oprávněného, o něž v exekučním řízení jde, do řízení namísto dosavadního oprávněného vstupuje jeho právní nástupce. Ten, kdo nastupuje do řízení na

výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu“ od J. Dvořáka a Z. Peledny, publikovaném v Právních rozhledech 10/2002, s. 489.

místo dosavadního oprávněného, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení (§ 36 odst. 5 e.ř.).

Při posuzování aktivní a pasivní věcné legitimace v rámci exekučního řízení soud vychází z předloženého exekučního titulu. Oprávněnému svědčí právo a povinnému povinnost vyplývající z exekučního titulu. V praxi může dojít k situaci, že účastníky exekučního řízení jsou osoby odlišné od osob uvedených v exekučním titulu, a to v případech, kdy v období po vydání exekučního titulu a před zahájením řízení dojde k univerzální³⁰ či singulární³¹ sukcesi. Podmínkou je, aby k převodu či přechodu práva došlo po vydání exekučního titulu, v opačném případě by šlo o neodstranitelnou podmínku a exekuci by nebylo možné nařídit.

K prokázání přechodu práva a povinností a tím i prokázání aktivní a pasivní věcné legitimace zákon stanoví kvalifikovanou formu listin, kterou musí oprávněný doložit, nejde-li o přechod práva a povinností vyplývající přímo ze zákona. Jedná se o listiny vydané státním orgánem nebo notářem. Takovou listinou může být usnesení soudu o dědictví, výpis z obchodního rejstříku, výpis z katastru nemovitostí. Pokud přechod povinnosti nebo přechod či převod práva potvrzuje listina soukromá, vyžaduje se úřední ověření podpisů osob, které listinu podepsaly. Listinou prokazující přechod práva či povinností či převod práva může být i určovací rozsudek dle § 80 písm. c) o.s.ř. Pokud oprávněný nedoloží přes výzvu spolu s návrhem na nařízení exekuce kvalifikovanou listinu, návrhu nelze vyhovět a je na místě ho zamítnout.³²

³⁰ Univerzální sukcesí dochází k převzetí všech práv a povinností původního věřitele nebo dlužníka, např. přeměnou obchodní společnosti (fúzí, převodem jmění na společníka, rozdělením) spojená se zánikem původní společnosti či děděním.

³¹ Singulární sukcesí dochází k převodu jen částí práv a povinností původního věřitele nebo dlužníka na jinou osobu např. smlouvou o postoupení pohledávky, kupní smlouvou či převzetím dluhu.

³² Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 178/2006 ze dne 29.6. 2006: Zákon ukládá oprávněnému prokázat přechod práva nebo povinnosti kvalifikovaným způsobem spolu s návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí; nestalo-li se tak, nejde o vadu (neúplnost) návrhu, nýbrž o nedostatek věcný, který – není-li ani po poučení podle § 254 odst. 3 o.s.ř. odstraněn - má za následek, že soud návrhu na nařízení exekuce vyhovět nemůže, a (již proto) jej bez dalšího zamítne.

Dojde-li k převodu či přechodu práva, jenž je v exekučním řízení uplatňováno až po zahájení exekučního řízení v souladu s § 36 odst. 5 e.ř., postupuje se dle § 107 a 107a o.s.ř. Pokud jde o rozhodovací pravomoc, soudní praxi sjednotilo až Stanovisko NS k zákonu č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, sp. zn. CPJN 200/2005 ze dne 15.2. 2006, dle kterého soud rozhoduje o procesním nástupnictví, ke kterému došlo před vydáním usnesení o nařízení exekuce, příp. odvolací soud, pokud k němu dojde v rámci odvolacího řízení o odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, přičemž v době „provádění“ exekuce již o procesním nástupnictví rozhoduje exekutor.

Pokud soud obdrží po nařízení exekuce návrh oprávněného dle § 107a o.s.ř. nebo pokud jsou soudu známy skutečnosti dle § 107 o.s.ř., tyto sdělí nebo návrh zašle k rozhodnutí exekutorovi, který o procesním nástupnictví rozhodne.

O exekučním titulu (§ 40 e.ř.) coby materiální podmínce bude pojednáno v samostatné kapitole této práce.

Věcná a místní příslušnost exekučního soudu (§ 45 odst. 1 a 2 e.ř.). Soud je povinen zkoumat svou příslušnost. Příslušností soudu se rozumí určení toho, který druh, stupeň nebo který konkrétní soud je povolán v určité věci konat řízení a rozhodovat. Z toho je zřejmé, že se příslušnost soudu vymezuje uvnitř soudní pravomoci.³³ Procesní teorie rozlišuje příslušnost věcnou, místní a funkční.

Věcně příslušným soudem je v exekučním řízení vždy okresní soud (§ 45 odst. 1 e.ř.), a to bez ohledu na to, zda v nalézacím řízení rozhodoval soud okresní či krajský. Krajský soud rozhoduje v exekučním řízení jako soud

³³ Winterová, A. a kol. Občanské právo procesní, studijní příručka, Praha – ISV nakladatelství, 1994, s. 51.

odvolací, a to tam, kde to zákon výslovně připouští.³⁴ Soud musí posuzovat věcnou příslušnost v průběhu celého řízení (§ 104a odst. 1 o.s.ř.). Dojde-li návrh na nařízení exekuce věcně nepřislušnému soudu, postupuje soud dle § 104 odst. 2 o.s.ř. a předloží věc se zprávou o tom nadřízenému vrchnímu soudu, kdy oprávněnému se dá možnost, aby se k tomuto postupu a uváděným důvodům vyjádřil. Vrchní soud pak rozhodne, který soud je k projednávání věci příslušný v prvním stupni.

Zatímco věcnou příslušnost soud zkoumá kdykoli za řízení, **místní příslušnost** soud zkoumá pouze před nařízením exekuce, přičemž později ji zkoumá toliko k námitce povinného, který ji musí podat nejpozději s prvním úkonem adresovaným soudu, v opačném případě je tento nedostatek zhojen a nepřislušný soud se stává soudem příslušným. Místně příslušným exekučním soudem je soud, v jehož obvodu má povinný bydliště a nemá-li bydliště, soud, v jehož obvodu se zdržuje. Má-li povinný bydliště na více místech, jsou místně příslušné všechny soudy v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. Nemá-li povinný bydliště v České republice, ani se v ní nezdržuje, je místně příslušným soud, v jehož obvodu má povinný majetek, má-li majetek v obvodu více soudů, je příslušným soud, kterému byla jako prvnímu doručena žádost exekutora o udělení pověření.

Je-li povinný právnickou osobou, je místně příslušným soud, v jehož obvodu má povinný sídlo. Nemá-li povinný, který je právnickou osobou, sídlo v České republice, je místně příslušným soud, v jehož obvodu má povinný majetek, má-li majetek v obvodu více soudů, je příslušným soud, kterému byla jako prvnímu doručena žádost exekutora o udělení pověření.

Nejvyšší soud ve svém sjednocujícím stanovisku k e.ř., sp. zn. CPJN 200/2005 ze dne 15.2. 2006, pod bodem III stanovil, že i v exekučním řízení o tom, že není místně příslušný (a kterému soudu se věc postupuje jako naopak místně příslušnému), soud rozhodne usnesením (srov. § 105 odst. 2 o.s.ř.), které se doručuje oprávněnému a povinnému (tomu nejdříve s usnesením o

³⁴ Srov. např. s námitkami coby odvolacím prostředkem proti PÚNE o kterých rozhoduje okresní soud.

nařízení exekuce). Užití ustanovení § 105 o.s.ř. v exekučním řízení totiž nesmí vést k tomu, aby byl zmařen účel výkonu; tomu odpovídá, že rozhodnutí podle něj vydaná mohou být povinnému doručena nejdříve s usnesením, kterým bylo o návrhu na nařízení exekuce rozhodnuto. Výjimku lze připustit tam, kde takový následek nastat nemůže, například při exekuci vyklizením (bytu).

Právní úpravu místní příslušnosti dle § 45 odst. 2 e.ř. shledávám jako nedokonalou, neboť v praxi způsobuje soudům řadu problémů. Soudy se kolikrát dle uvedených kritérií nemohou dobrat zjištění, kde má povinný své bydliště, resp. kde se zdržuje, a to za situace, kdy soud zjistí, že se povinný na adrese uvedené v návrhu nezdržuje a jako trvalé bydliště má evidováno místo pobytu, např. ohlašovnu. V řadě případů dochází k vydání rozhodnutí o místní nepříslušnosti, s čímž obesaný soud nesouhlasí, neboť pro takový postup nevyplývají ze spisu náležité podklady a spis je následně zaslán nadřízenému krajskému soudu s vyslovením nesouhlasu s postoupením věci, čímž dochází ke zbytečným časovým prodlevám v již zahájeném exekučním řízení. Změna právní úpravy místní příslušnosti *de lege ferenda* by mohla spočívat v tom, že místní příslušnost se u fyzických osob bude odvozovat od místa trvalého pobytu povinného, kdy tento údaj je snadno zjistitelný v centrální evidenci obyvatel. Soudní exekutoři by po zahájení řízení provedli lustrum povinného a návrh zaslali místně příslušnému soudu. V případě povinného, který není občanem ČR a nemá evidovaný pobyt na našem území, by přicházela v úvahu místní příslušnost soudu v jehož obvodu má povinný majetek. Není-li majetku a nemá-li povinný bydliště na území ČR, není dle mého názoru dána pravomoc tuzemských soudů k provedení exekuce.

Pravomoc soudu (§ 7 o.s.ř.). Pravomocí soudů rozumíme vymezení okruhu věcí (rozsah záležitostí), které soudy projednávají a rozhodují. Pravomoc soudu stanoví hranice pro jejich činnost vůči orgánům jiného typu. Zároveň stanoví zákaz, aby rozhodování záležitostí, nacházejících se uvnitř této hranice, mohl provádět jiný státní orgán než soud. Tato výlučnost pravomoci soudů zakládá i jejich povinnost o těchto věcech řádně rozhodovat;

její neplnění nazýváme proto jako odpírání spravedlnosti („denegatio iustitiae“).³⁵

Pravomoc soudu k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí je dána vždy, a pokud je nařízení a provedení exekuce svěřeno v konkrétním případě i jinému orgánu (správnímu nebo daňovému), není jakkoli dotčena otázka soudní pravomoci; vycházet odtud může toliko logická potřeba upravit situace, kdy více výkonů rozhodnutí probíhá souběžně (viz zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí). Ani to, že byl k exekuci navržen takový podklad, který není přípustným titulem (viz § 251, § 274 o.s.ř.), neimplikuje otázku pravomoci soudu, nýbrž směřuje k posouzení věcných předpokladů pro to, zda exekuci nařídit či nenařídit.³⁶

Způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 o.s.ř.). Způsobilost být účastníkem řízení představuje právní způsobilost být nositelem procesních práv a povinností a je neodstranitelnou vadou řízení, tj. její nedostatek vede k zastavení řízení (§ 104 odst. 1 o.s.ř.). Dle § 19 o.s.ř. má způsobilost být účastníkem ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti; jinak ten, komu ji zákon přiznává. Způsobilost být účastníkem řízení má fyzická osoba, právnická osoba, stát.³⁷ Fyzické osoby nabývají způsobilosti být účastníkem řízení narozením s výjimkou nascitura a pozbývají ji smrtí. Právnické osoby mají výše uvedenou způsobilost od svého vzniku.

Procesní způsobilost (§ 20 o.s.ř.). Procesní způsobilostí se rozumí způsobilost vykonávat samostatně procesní úkony, neboli způsobilost před soudem samostatně jednat. Procesní právo odkazuje do oblasti práva hmotného, a to tak, že procesní způsobilost přiznává každému v tom rozsahu, v jakém má způsobilost k právním úkonům. To znamená, že v plném rozsahu

³⁵ Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. Praha : Linde Praha, a.s., 1999, s. 25, 102.

³⁶ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004, s. 213.

³⁷ Zákon může přiznat procesní subjektivitu i subjektům, které hmotněprávní subjektivitu jinak nemají např. zdravotnické zařízení dle § 186 odst. 1 o.s.ř.

nabývají fyzické osoby této způsobilosti zletilostí (§ 8 OZ). Nezletilí mají způsobilost jednat před soudem jen v té míře, v jaké jim § 9 OZ přiznává způsobilost k právním úkonům, tj. mají způsobilost jen k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřeně rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku. U právnických osob se právní subjektivita a způsobilost k právním úkonům nerozlišují, proto u nich splývá i způsobilost být účastníkem řízení se způsobilostí procesní.³⁸

Zastoupení a průkaz plné moci (§ 24 a násl., § 28 o.s.ř.). Podá-li oprávněný návrh na zahájení exekučního řízení a je-li zastoupen zmocněncem (§ 24 odst. 1 o.s.ř.), vyžaduje se, aby zmocnění bylo doloženo plnou mocí (§ 28 odst. 1 o.s.ř.).³⁹ Nedostatek plné moci představuje nedostatek podmínek řízení, který je však odstranitelný. Je-li plná moc doložena, je tím nedostatek průkazu zastoupení zhojen a soud může v exekučním řízení postupovat a považovat předcházející úkony za schválené. V praxi vyvstává otázka komu doručovat usnesení s výzvou k odstranění vady – nedostatku průkazu plné moci, zda zástupci či zastoupenému. Řešení spočívající v doručení výzvy oběma subjektům, jak zastoupenému, tak zástupci, je řešením „jistým“, věcně správnějším je však doručení zástupci, neboť t.č. soud nemá najisto postaveno, zda je účastníkem opravdu zastoupený. Tento závěr lze dovodit z usnesení NS ze dne 29.8. 2002, sp. zn. 29 Cdo 733/2001, dle kterého, zastavil-li soud řízení dle § 104 odst. 2 o.s.ř., je osobou, která zastavení řízení z procesního hlediska zavinila, „údajný“ zástupce účastníka, a jemu lze i uložit, aby nahradil náklady řízení, jež tím vznikly (§ 147 odst. 1 o.s.ř.).

Zastoupení je institut uplatňující se jednak podle hmotněprávních předpisů, jednak podle předpisů procesních. Zastoupením podle hmotného práva vzniká hmotněprávní vztah mezi zástupcem a zastoupeným. Zastoupením podle procesního práva vzniká procesní vztah mezi zástupcem a zastoupeným na jedné straně a mezi nimi a soudem, resp. ostatními subjekty

³⁸ Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. Praha : Linde Praha, a.s., 1999, s. 25, 147, 148.

³⁹ Plná moc se udělí písemně nebo ústně do protokolu.

řízení, na straně druhé. Občanský soudní řád, podobně jako občanský zákoník, rozeznává zastoupení na základě zákona, zastoupení na základě rozhodnutí soudu a zastoupení na základě plné moci.⁴⁰

Překážka věci rozsouzené (§ 159a o.s.ř.). Překážka rei iudicata patří spolu s překážkou litispendence k procesním podmínkám, které se vztahují k principu „ne bis in idem“. Překážka rei iudicata znamená, že věc nelze projednat a rozhodnout, byla-li již tatáž věc projednána a pravomocně rozhodnuta.

4.3 Exekuční titul

Materiální podmínkou pro nařízení exekučního řízení je exekuční titul. Rozumí se jím listina (např. rozhodnutí, platební výměr apod.) vydaná oprávněným orgánem, která má zákonem předepsanou formu a v níž se ukládá určité osobě povinnost něco v určité době plnit. Titul, který je základním podkladem pro nařízení výkonu rozhodnutí, musí mít určité náležitosti formální a materiální povahy.⁴¹

Před samotným nařízením exekuce se soud zabývá otázkou, zda exekuční titul splňuje formální a materiální náležitosti.

Formální náležitosti vykonávacího titulu (srov. § 261a o.s.ř.) záleží v podmínkách jeho vykonatelnosti. Vykonatelností rozumíme vlastnost soudního nebo jiného rozhodnutí, která se projevuje tak, že účastníka lze donutit ke splnění povinností v něm autoritativně vyslovených pomocí donucovacích prostředků i proti jeho vůli. Materiální náležitosti vykonávacího titulu záleží v tom, aby práva a povinnosti a další náležitosti rozhodnutí byly určeny přesným a nepochybným způsobem. Každé rozhodnutí musí tedy obsahovat:

⁴⁰ *Stavíniová, J., Hlavsa, P. Civilní proces a organizace soudnictví. Masarykova Univerzita v Brně, nakladatelství Doplněk, 2003, s. 237, 238.*

⁴¹ *Stavíniová, J., Hlavsa, P. Civilní proces a organizace soudnictví. Masarykova Univerzita v Brně, nakladatelství Doplněk, 2003, s. 495.*

- přesnou individualizaci oprávněného a povinného,
- přesnou identifikaci titulu,
- předmět plnění,
- rozsah plnění,
- způsob plnění,
- lhůtu k plnění uložené povinnosti,
- potvrzení o vykonatelnosti titulu.⁴²

Dle § 40 odst. 1) e.ř. je exekučním titulem

- a) vykonatelné rozhodnutí soudu, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek,
- b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek,
- c) vykonatelný rozhodčí nález,
- d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu nebo exekutorský zápis podle § 78 písm. a),
- e) vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné správy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelný smír,
- f) vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení,
- g) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.

Exekuční tituly spadající pod **§ 40 odst. 1 písm. a) e.ř.** lze souhrnně označit jako tituly vydané v rámci občanského soudního řízení. Exekučními tituly, vydanými v občanském soudním řízení, jsou rozsudky, usnesení, soudem schválené smíry, platební rozkazy a směnečné resp. šekové platební rozkazy, jimiž byla někomu ve prospěch jiného uložena povinnost (dare, facere, pati, omittere).⁴³

⁴² *Stavínohová, J., Hlavsa, P.* Civilní proces a organizace soudnictví. Masarykova Univerzita v Brně, nakladatelství Doplněk, 2003, s. 495, 496.

⁴³ *Kurka, V., Drápal, L.* Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004, s. 78.

Rozhodnutí musí přiznávat právo konkrétní osobě či zavazovat k povinnosti nebo postihovat majetek konkrétní osoby. V takovém případě lze na základě takového exekučního titulu vynucovat na povinném jeho splnění. Rozhodnutí ukládající prohlášení vůle, ačkoliv je jimi účastníku ukládána povinnost, nejsou exekučním titulem, neboť právní mocí takového rozsudku je prohlášení vůle nahrazeno bez dalšího (§ 161 odst. 3 o.s.ř.). Není-li v rozsudku uložena povinnost k plnění, je rozsudek vykonatelný, jakmile nabyl právní moci (§161 odst. 2 o.s.ř.). Jedná se např. o rozsudky určující existenci či neexistenci práva a právního vztahu (§ 80 písm. c) o.s.ř.) nebo o některá rozhodnutí o osobním stavu – o rozvodu, osvojení, prohlášení za mrtvého aj. Z povahy těchto rozhodnutí je zřejmé, že je nelze v rámci exekuce nuceně vymáhat na povinném.⁴⁴

Exekučními tituly v rámci exekučního řízení mohou být i rozhodnutí vydaná v rámci trestního řízení (§ 40 odst. 1 písm. b) e.ř.). Podmínkou vykonatelnosti takovýchto rozhodnutí je skutečnost, že musí přiznávat právo (nárok) nebo postihovat majetek. Typickým příkladem takového rozhodnutí je rozhodnutí v adhezním řízení, kterým byl povinnému přiznán nárok na náhradu škody (§ 43 a § 228 TŘ) nebo rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty (§ 66 odst. 1 a § 361 odst. 1 TŘ). K vykonatelnosti trestních rozhodnutí se vztahuje usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 699/2002 ze dne 23.1. 2003, dle kterého trestní řád soudu neukládá, aby ve výroku o náhradě škody určil, v jaké lhůtě (běžící od právní moci) je obžalovaný povinen poškozenému plnit (§ 228 odst. 2 TŘ). Z ustanovení § 139 odst. 1 (ve spojení s § 130, § 245 a § 248 odst. 1) TŘ vyplývá, že rozsudek – nestanoví-li tento zákon něco jiného – je pravomocný (a současně) vykonatelný doručením jeho opisu, jestliže zákon proti němu odvolání nepřipouští, anebo, je-li opravný prostředek přípustný, marným uplynutím osmidenní lhůty k podání odvolání. Protože trestní řád

⁴⁴ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2 vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 138.

nestanoví jinak, stává se rozsudek, jimž byla uložena povinnost k náhradě škody, vykonatelným, jakmile nabyl právní moci.⁴⁵

Další skupinou exekučních titulů jsou vykonatelné rozhodčí nálezy (§ **40 odst. 1 písm. c) e.ř.**). Exekučním titulem může být jednak rozhodčí nález vydaný rozhodčím orgánem vydaným na území ČR (§ 23 a) RozhZ) a jednak rozhodčí nález vydaný rozhodčím orgánem v jiném státě. Podmínkou pro výkon cizozemského rozhodčího nálezu je vzájemnost uznávání mezi státy, kde byl rozhodčí nález vydán a kde bude vykonáván. Vzájemnost je upravena buď bilaterální či multilaterální mezinárodní smlouvou nebo Newyorskou úmluvou ze dne 10.6. 1958. Dle § 38 RozhZ je rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí cizího rozhodčího nálezu třeba vždy odůvodnit.

Rozhodčí nálezy jsou v současné době předmětem široké diskuse, zejména pokud jde o jejich použití ve spotřebitelských smlouvách (o rozsudku ESD ve věci ASTURCOM se zmiňuji níže v textu), dále v otázce určení rozhodce nebo způsobu jeho určení (o rozhodnutí NS, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11.5. 2011 se zmiňuji níže v textu), dále v otázce vyvěšování písemností na úřední desce rozhodce, povinnosti rozhodce předložit exekučnímu soudu rozhodčí spis, doručování rozhodčích nálezů v rámci rozhodčího řízení atd. Tato problematika je značně rozsáhlá, přičemž v rámci této části práce se pokusím nastínit problematiku posledně zmíněného okruhu.

Řádné doručování rozhodčích nálezů coby exekučních titulů jako jeden z předpokladů pro nařízení exekuce. V exekučním řízení se čas od času, v minulosti relativně častěji, objeví situace, kdy oprávněný předloží soudu spolu s návrhem na nařízení exekuce jako exekuční titul rozhodčí nález,

⁴⁵ Obdobně srov. usnesení KS v Ostravě, sp. zn. 10 Co 759/2010 ze dne 24.9. 2010, dle kterého odvolací námitka povinného poukazující na nedostatek formální vykonatelnosti exekučního titulu je nedůvodná, neboť v odvolání zmiňovaná podmínka, že povinný má ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil a možností nahradit škodu, považovaná povinným za lhůtu k plnění, se váže nikoliv k výroku o povinnosti povinného nahradit škodu, ale jde o speciální podmínku (§ 59 odst. 2 TZ ve znění do 31.12. 2009) vážící se k uloženému trestu odnětí svobody podmíněně odloženého, tedy že povinný musí podle svých sil a možností nahradit poškozenému (oprávněnému) škodu, a aby se osvědčil ve zkušební lhůtě, musí prokázat, že škodu poškozenému uhradil. Jde vlastně o součást výroku o trestu. Na lhůtu k plnění (k úhradě škody) tento výrok nemá žádný vliv.

který je opatřen doložkou vykonatelnosti. K tomuto rozhodčímu nálezu je navíc připojena listina, kde je popsán způsob doručování rozhodčího nálezu s uvedením, že tento způsob byl stran účastníků řízení sjednán. Pokud by výše uvedený způsob doručování byl v souladu s o.s.ř., nebylo by na takovém postupu nic zvláštního.

Z RozhZ vyplývá, že strany se mohou dohodnout na postupu vedení řízení (§ 19 odst. 1 a 2, § 13 odst. 2 RozhZ). Je však otázkou, zda doručování rozhodčího nálezu lze podřadit pod postup, kterým rozhodce řízení vede. Výkladem lze dospět k závěru, že nikoliv.⁴⁶ Stranám je umožněno zvolit si procesní pravidla, dle kterých bude rozhodováno v řízení od okamžiku zahájení řízení (podáním žaloby) do okamžiku skončení řízení (vydání rozhodnutí). Samotné doručení rozhodčího nálezu, které následuje po vydání rozhodnutí, však nelze považovat za úkon, kterým se vede řízení a proto není možné, aby si způsob doručování účastníci sami sjednali způsobem, který je odlišný od úpravy v o.s.ř. Obdobnou otázkou se zabýval i NS ve svých rozhodnutích.⁴⁷

Pokud by rozhodci či rozhodčí soudy chtěli doručovat způsobem odlišným od právní úpravy o.s.ř., muselo by dojít k právní úpravě RozhZ de lege ferenda v tom smyslu, že postup při doručování bude upraven výše zmíněným zákonem (lex specialis). Lze připustit, že v řadě případů v rámci rozhodčích řízení je účastníkům stále chybně doručováno s tím, že exekuční soud se o způsobu doručování vůbec nedozví a nařídí exekuci na základě předloženého rozhodčího nálezu opatřeného doložkou vykonatelnosti.

Exekuční tituly spadající pod **§ 40 odst. 1 písm. d) e.ř.** představují notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti sepsané podle § 71a až 71c zákona č. 358/1992 Sb., NotŘ nebo exekutorské zápisy podle § 78 písm. a) e.ř. Notářský či exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti je zápisem o dohodě, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku (či jiný nárok) vyplývající ze závazkového vztahu a ve které svolí, aby podle tohoto zápisu

⁴⁶ Obdobně srov. Žíla, M. Doručování rozhodčích nálezů po novele OSŘ, náhradní doručení a posouzení neúčinnosti doručení rozhodčího nálezu. Bulletin advokacie, 2009, č. 12, s. 32.

⁴⁷ Srov. např. Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 1612/2006 ze dne 26.4. 2007.

byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí nebo exekuce, pokud povinnost nesplní řádně a včas. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti může být s účinností od 1.7. 2009 také zápisem o jednostranném právním úkonu dlužníka (§ 71 NotŘ).⁴⁸

Z hlediska posuzování vykonatelnosti exekučních titulů se v praxi jako problematické stále často objevují exekutorské či notářské zápisy ve vztahu k příslušenství (úroků z prodlení, smluvní pokuty apod.), kdy z některých zápisů sice vyplývá od kdy a v jaké výši by měly být úroky z prodlení a smluvní pokuta placeny, avšak v zápise uvedené formulace jsou dostačující pouze z hlediska předmětu plnění a nikoliv již z hlediska doby plnění, jak jej má na mysli § 79 odst. 2 písm. e) exekučního řádu, neboť z nich není zřejmé, kdy jsou tyto úroky z prodlení a smluvní pokuta splatné a do kdy tedy mají být za sjednané období zaplacený (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 3288/2006, 20 Cdo 2737/2004, 21 Cdo 593/2000 a také rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19.7.2007, sp. zn. 26 Co 178/2007, podle jehož závěrů dokonce může být exekutorský zápis způsobilým exekučním titulem pouze ve vztahu k pohledávkám, které v době jeho sepsání existovaly). V takovém případě nezbývá než návrh na nařízení exekuce co do rozsahu úroků z prodlení popř. smluvní pokuty částečně zamítnout a ve zbývajícím rozsahu exekuci nařídit. Návrh usnesení o nařízení exekuce a částečném zamítnutí návrhu je uveden v příloze č. 5. Se závěry vyplývajících z uvedeného rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové se ztotožňuji. Je značně složité argumentovat zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“ v případech, kdy účastníci uzavírají dohody se svolením k vykonatelnosti v rámci notářských či exekutorských zápisů za účelem zajištění základních životních potřeb. V této souvislosti poukazuji na slovenskou právní úpravu, dle které na základě notářských zápisů nelze provádět exekuci k vymožení smluvní pokuty (viz bod 4.5 výše).

⁴⁸ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2 vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 138.

Sepis exekutorských zápisů zaznamenal v posledních dvou letech obrovský nárůst, kdy v roce 2009 bylo sepsáno 26.331 exekutorských zápisů a v roce 2010 to bylo 25.819 exekutorských zápisů, za tyto dva roky bylo tedy sepsáno výrazně více exekutorských zápisů než za předcházejících osm let. Příloha č. 1 – Statistika exekucí v letech 2001 – 2010 obsahuje tabulku se statistickými údaji o počtu sepsaných exekutorských zápisů za posledních deset let.

Další početnou skupinou exekučních titulů jsou vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné správy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelný smír (§ 40 odst. 1 písm. e) e.ř.). Mezi tyto exekuční tituly patří zejména platební výměry a výkazy nedoplatků zdravotních pojišťoven vydávaných dle z.č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, rozhodnutí či příkazy vydávané Českým telekomunikačním úřadem podle z.č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, rozhodnutí vydávaná podle § 77 PřesZ včetně rozhodnutí o udělení blokové pokuty, rozhodnutí správních orgánů podle správního řádu apod.

V § 40 odst. 1 písm. f) e.ř. jsou upraveny coby exekuční tituly vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního pojištění. Do této kategorie exekučních titulů patří např. rozhodnutí dle z.č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení nebo rozhodnutí podle z.č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

Další skupinou exekučních titulů jsou jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon (§ 40 odst. 1 písm. g) e.ř.). Jde o tzv. sběrnou kategorii, kam lze zařadit ostatní exekuční tituly, které nelze podřadit pod předcházející skupiny exekučních titulů. Mezi tyto exekuční tituly patří např. vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smíry jimi schválené, rozhodnutí Ústavního soudu, obsahují-li nákladový výrok, seznam přihlášek konkursních věřitelů, pokud pohledávka nebyla popřena (§ 45 odst. 2, § 63 odst. 4 ZKV) popř. seznam přihlášených pohledávek (§ 200

InsZ), cizozemské rozhodnutí, které lze vykonat podle dvoustranných či mnohostranných mezinárodních smluv. V případě exekučních titulů vydaných v zemích EU se postupuje dle nařízení Rady ES č. 44/2001 (tzv. Brusel I), které upravuje oblast občanských a obchodních věcí, č. 805/2004, o zavedení Evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky a č. 2201/2003 (tzv. Brusel II) o příslušnosti a uznávání výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti.

Exekuční tituly by měly obsahovat i pariční lhůtu, tedy lhůtu v rámci které by měl povinný splnit svou povinnost ukládající mu exekučním titulem. § 40 odst. 2 e.ř. stanoví možnost nahradit určení lhůty u některých exekučních titulů vydaných dle o.s.ř., a to tak, že povinnost vyplývající z exekučního je třeba splnit ve lhůtě 3 dnů, popřípadě do 15 dnů, jde-li o vyklizení bytu.

Některé procesní předpisy určující způsob vydání exekučních titulů – rozhodnutí, obsahují i ustanovení, která přesně vymezují lhůtu k plnění. V takovém případě je rozhodnutí vykonatelné (jak ostatně dovodila i judikatura ve věci výkonu rozhodnutí) ve lhůtě uvedené v tomto procesním předpise, i když lhůta není v rozhodnutí výslovně uvedena.⁴⁹

4.4 Rozhodování soudu o návrhu na nařízení exekuce

Byť je exekuční řízení zahájeno dnem, kdy návrh na nařízení exekuce došel exekutorovi, rozhoduje o nařízení exekuce exekuční soud. Střednědobá novela e.ř., která si jako svou ambici kladla odbřemenit práci soudů v rámci exekučních řízení, uložila exekutorům, aby v první fázi exekučních řízení odstraňovali vady návrhů, pokud tyto neobsahovaly všechny stanovené náležitosti nebo byly neurčité či nesrozumitelné.

⁴⁹ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 142.

Soud musí, nezávisle na exekutorovi, zkoumat formální náležitosti návrhu, tj. srozumitelnost a určitost, a zda obsahuje stanovené náležitosti, jestli je připojen exekuční titul, případně listiny prokazující přechod práva či povinnosti nebo listiny osvědčující splnění vzájemné povinnosti či podmínky; jinak exekutorovi návrh vrátí s žádostí o odstranění vad podání. Dále soud zkoumá svou příslušnost a pravomoc. Dalšími skutečnostmi, které jsou rozhodné pro nařízení exekuce, je zda titul pro exekuci byl vydán k tomu oprávněným orgánem v mezích jeho pravomoci, zda je titul vykonatelný po stránce formální i materiální, zda je dána aktivní a pasivní věcná legitimace účastníků, zda nedošlo k zániku vymáhaného práva uplynutím doby (prekluzí), zda osoba, která má být pověřena provedením exekuce je soudním exekutorem a je-li to, co ukládá titul povinnému, vázáno na splnění podmínky nebo vzájemné povinnosti, zda oprávněný prokázal splnění podmínky či vzájemné povinnosti.⁵⁰

Od účinnosti střednědobé novely exekutoři předkládají soudu spolu s návrhem a všemi listinami, které oprávněný k návrhu připojil, i žádost exekutora o pověření provedením exekuce. Náležitosti uvedené žádosti stanoví § 44 odst. 2 e.ř. Z praxe jsou známy případy, kdy některé soudy přistupovaly k předložené žádosti velmi formálně a v případě sebemenší nesrovnalosti žádosti s návrhem tyto vracely zpět exekutorům k opravě nebo dokonce návrhy na nařízení exekuce zamítaly. Takový ryze formální postup je podle mne zcela nesprávný, neboť žádost ve smyslu § 44 odst. 2 e.ř. má charakter pouhé „předkládací zprávy“ a jako taková nemusí být perfektní a bezvadná a snese jisté penzum chyb. Vracení žádosti exekutorovi se nabízí v případě, pokud žádost obsahuje závažné nedostatky, kdy např. v žádosti figurují zcela jiní účastníci oproti návrhu apod.

Ve fázi nařízení exekuce soud zásadně nenařizuje ústní jednání a zásada *audiatur et altera pars* se při nařizování exekuce neuplatní, přičemž takový postup soudu nepředstavuje porušení základních práv povinného stanovených

⁵⁰ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 167.

v čl. 96 odst. 2 ÚZ a čl. 38 odst. 2 LZPS.⁵¹ Opačný případ by logicky znamenal zmaření účelu exekuce. Výjimku potvrzující výše uvedené pravidlo představuje případ, kdy exekuční titul ukládá vyklizení bytu, které je vázáno na zajištění bytové náhrady. Postup upravený v § 343 o.s.ř. se v takovém případě aplikuje i na exekuční řízení a pakliže oprávněný neprokáže zajištění bytové náhrady listinou vydanou státním orgánem nebo orgánem obce anebo notářským zápisem, musí soud nařídít jednání k prokázání zajištění odpovídající bytové náhrady.

Při nařízení exekuce soud nezkontroluje, zda povinný svou povinnost ukládající mu exekučním titulem nesplnil, vychází přitom pouze z tvrzení oprávněného obsaženém v návrhu na nařízení exekuce. Rovněž soud z úřední povinnosti nezkontroluje promlčení práva. Oběma skutečnostmi se soud zabývá až v rámci řízení a (částečném) zastavení exekuce. Na rozdíl od promlčení, však soud z úřední povinnosti zkoumá prekluzi práva a dospěje-li k závěru, že je vymáhané právo prekludováno, návrh na nařízení exekuce zamítne a je-li exekuce již nařízena, exekuci bez dalšího zastaví.

Zjistí-li soud, že ohledně povinného bylo zahájeno insolvenční řízení soud v souladu s § 109 odst. 1 písm. c) InsZ exekuci sice nařídí, ale tuto nelze provést.

Exekučnímu soudu zásadně nepřísluší při nařizování exekuce v rámci exekučního řízení přezkoumávat věcnou správnost vykonávaného rozhodnutí. Zákon neumožňuje exekučnímu soudu svým rozhodnutím vykonávané rozhodnutí změnit či jakkoliv zvrátit. Exekuční soud je naopak výrokem exekučního titulu, jakož i projevem oprávněného směřujícího k vymáhání pohledávky podloženého pravomocným a vykonatelným exekučním titulem vázán a musí z něj vycházet.

Exekučnímu soudu zásadně nepřísluší posuzovat rovněž vady formální, týkající se např. ustanovení opatrovníka, kterému byl doručen exekuční titul. Je častou procesní obranou povinného v rámci exekučního řízení, který tvrdí, že mu nebyl doručen exekuční titul a pokud byl doručen opatrovníkovi, nebyly

⁵¹ Srov. rozhodnutí Ústavního soudu pod sp. zn. III.ÚS 280/95 ze dne 27.3. 1996.

dány podmínky pro jeho ustanovení. Tato tvrzení jsou však pro posouzení doručení exekučního titulu irelevantní, neboť exekuční soud zajímá pouze a právě skutečnost, že exekuční titul byl doručen ustanovenému opatrovníkovi (srov. s usnesením KS v Českých Budějovicích, sp. zn. 5 Co 1904/2003, dle kterého, jestliže byly splněny v nalézacím řízení podmínky pro ustanovení opatrovníka podle § 29 o.s.ř. a v době vydání exekučního titulu a jeho doručení opatrovníku neměl soud poznatky o pobytu žalovaného, byl exekuční titul oprávněně doručen opatrovníkovi a stal se pravomocným a vykonatelným. Námitky povinného, že v době vydání titulu a jeho doručování pobýval na soudu známé adrese, nejsou relevantní.).

Při nařízení exekuce soud rovněž vyhodnocuje, zda rozsah požadovaného plnění odpovídá plnění přiznanému exekučním titulem, jinými slovy, zda oprávněný nepožaduje po povinném více, než co mu přiznává exekuční titul. S ohledem na výše uvedené je nezbytné, aby oprávněný v návrhu uvedl skutková tvrzení spočívající v rozsahu dílčích plnění a doby těchto plnění, aby soud mohl provést na základě těchto skutečností verifikaci petitu. V návrzích oprávněných se někdy objevují i požadavky na nařízení exekuce v rozsahu překračujícím rámec exekučního titulu v podobě příslušenství – úroků z prodlení. Přiznává-li exekuční titul pouze jistinu, exekuci pro příslušenství – úroky z prodlení, nařídit nelze.

Jsou-li splněny shora uvedené podmínky, soud vydá usnesení, kterým nařídí exekuci na majetek povinného. Návrh usnesení na nařízení exekuce je uveden v příloze č. 4.

4.5 Srovnání s právní úpravou na Slovensku

Právní úprava exekučního řízení na Slovensku je obsažena v zákoně č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov. Obecně lze říci, že česká právní úprava exekucí ze slovenské právní úpravy vychází, kdy slovenský

exekuční řád byl přijat ve srovnání s českým e.ř. téměř se šesti letým předstihem.

Právní úprava nařízení exekuce na Slovensku je částečně odlišná od české právní úpravy. Obdobně jako u nás i na Slovensku se v exekučním řízení uplatňuje dispoziční zásada, kdy exekuční řízení se zahajuje na návrh a je zahájeno dnem, kdy návrh na nařízení exekuce došel soudnímu exekutorovi.⁵² Soudní exekutor však může provádět exekuci až udělením pověření soudu k jejímu provedení (§ 44 e.p.), v opačném případě by byl takový úkon nezákonný.

V první fázi se návrhem na nařízení exekuce zabývá soudní exekutor. Jednou ze základních procesních podmínek exekučního řízení je řádný a úplný návrh na nařízení exekuce. Bez takového návrhu exekuci nelze provést. Jelikož je návrh jako podnět na zahájení exekučního řízení možné doplnit nebo opravit, patří tato procesní podmínka mezi odstranitelné překážky postupu v exekučním řízení. Proto je v § 40 odst. 1 e.p. upravená mandukční povinnost exekutora, kterou plní vůči každému, kdo podal nesprávný nebo neúplný návrh.⁵³ Lhůta k odstranění vad nesmí být kratší než deset dnů.

Po doručení návrhu na nařízení exekuce nebo poté co oprávněný k výzvě exekutora odstraní vady návrhu, požádá soudní exekutor příslušný exekuční soud o vydání pověření k provedení exekuce, kdy soudní exekutor předloží soudu žádost o vydání pověření k provedení exekuce, návrh oprávněného na nařízení exekuce a exekuční titul. Otázkou zůstává, jak postupuje exekuční soud v případě, dospěje-li k závěru, že návrh obsahuje odstranitelnou vadu. Domnívám se, že postup by měl být obdobný jako v případě naší právní úpravy a soudní praxe, tedy že exekuční soud by měl vyzvat soudního exekutora, nechť zajistí odstranění vad návrhu a opětovné předložení návrhu exekučnímu soudu.

Exekutor, kterému byl doručen návrh na nařízení exekuce předloží tento návrh exekučnímu soudu a

⁵² Výjimku představuje zahájení exekučního řízení doručením pověření soudnímu exekutorovi podle z.č. 65/2001 Z.z. o správě a vymáhání justičních pohledávek.

⁵³ *Mazák, J.* Exekučný poriadok komentár, Bratislava: Iura Edition 2006, s. 117.

- a) požádá soud o udělení pověření na nařízení exekuce nebo
- b) oznámí soudu skutečnosti, pro které je podle § 30 odst. 3 e.p. vyloučený nebo
- c) současně připojí případné námitky účastníků vůči jeho osobě, pokud je obdrží dříve než po pověření k provedení exekuce nebo
- d) navrhne zastavení exekuce po marném uplynutí lhůty uvedené ve výzvě podle § 40 odst. 1 a 2 e.p. nebo
- e) oznámí soudu skutečnosti, které brání provedení exekuce, přičemž jde o skutečnosti, které by jinak mohl namítat povinný podle § 50 e.p. a navrhne její zastavení. Z této přímo neupravené, ale existující procesní možnosti exekutora vyplývá, že i exekutor musí po podání návrhu na nařízení exekuce věnovat pozornost přípustnosti exekuce se zvláštním zřetelem na procesní podmínky exekuce.⁵⁴

Činnost soudu spočívá v přezkoumání žádosti o udělení pověření k provedení exekuce, návrhu na nařízení exekuce a exekučního titulu. Soud písemně pověří exekutora provedením exekuce nejpozději do 15 dnů od doručení žádosti. Návrh usnesení o pověření soudního exekutora k provedení exekuce je uveden v příloze č. 10. Písemné pověření přichází do úvahy jen tehdy, pokud není

- a) exekutor vyloučen z provedení exekuce, a proto exekuční soud musí postupovat podle § 30 odst. 7 e.p.;
- b) nezbytné exekuci zastavit z důvodu nerespektování výzvy exekutora podle § 40 e.p.;
- c) nevyhnutné exekuci zastavit z důvodů, které by mohl povinný uplatnit jako námitky podle § 50 e.p. a které vyplývají z předkládací zprávy exekutora jako nedostatky v procesních podmínkách exekučního řízení;
- d) žádost podaná na jiném než příslušném soudu, který je určený v § 45 e.p. V případě, kdy exekutor podá žádost na jiném než exekučním

⁵⁴ *Mazák, J. Exekučný poriadok komentár*, Bratislava: Iura Edition 2006, s. 155.

soudu, soud, který není příslušný, postoupí věc exekučnímu soudu bez toho, aby o tom rozhodoval usnesením.⁵⁵

Pověření k provedení exekuce soud vydává formou usnesení, proti kterému nelze podat odvolání. Tento závěr vyplývá z toho, že pověření je procesní skutečností, která exekutora opravňuje provést exekuci v konkrétní věci a to není přípustné provést pouze na základě opatření soudu.⁵⁶ Patnáctidenní denní lhůta k vydání pověření je vedena snahou eliminovat případnou nečinnost exekučního soudu a postupovat tak, aby exekuce byla rychle a účinně provedena. Pověření k provedení exekuce zašle exekuční soud pověřenému exekutorovi, který po obdržení pověření může začít fakticky provádět exekuci.

Pokud soud zjistí rozpor žádosti, návrhu nebo exekučního titulu se zákonem a nejde o odstranitelnou vadu, která byla oprávněným odstraněna, soud vydá usnesení, kterým žádost o pověření k provedení exekuce zamítne. Návrh usnesení o zamítnutí žádosti soudního exekutora o udělení pověření k provedení exekuce je uveden v příloze č. 11. Na rozdíl od pověření k provedení exekuce, proti kterému nelze podat odvolání, je v případě zamítnutí žádosti oprávněný legitimován k podání odvolání. O odvolání rozhoduje nadřízený krajský soud. Nabytím právní moci usnesení, kterým byla žádost zamítnuta soud i bez návrhu zastaví exekuční řízení. Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné.

V souvislosti s problematikou nařizování exekucí, resp. pověřování exekutora na Slovensku, bych se rád rovněž zmínil o rozhodnutí Krajského soudu v Prešově ze dne 21.12. 2010, sp. zn. 5CoE 52/2010, kterým byla cituji: „*prelomena materiálna právoplatnosť rozhodcovského rozhodnutia*“ (prolomena materiální právní moc rozhodčího nálezu). V uvedené právní věci Okresní soud v Bardejově zamítl žádost soudního exekutora o udělení pověření k provádění exekuce na základě rozhodčího nálezu českého rozhodce s odůvodněním, že přes výzvu oprávněný nepředložil překlad rozhodčího

⁵⁵ Mazák, J. Exekučný poriadok komentár, Bratislava: Iura Edition 2003, s. 157.

⁵⁶ Mazák, J. Exekučný poriadok komentár, Bratislava: Iura Edition 2003, s. 157.

nálezu. Oprávněný v odvolání odkazoval na dvoustrannou smlouvu o právní pomoci, dle které žádosti a písemnosti dle této smlouvy není třeba překládat. Krajský soud v Prešově odvolání přezkoumal a dospěl k závěru, že Okresní soud sice z nesprávných důvodů, ale správně žádost o pověření exekutora zamítl. Odvolací soud sice v odůvodnění uvedeného rozhodnutí konstatoval, že bez jakýchkoliv pochybností považuje za exekuční tituly i rozhodčí nálezy včetně těch, které byly vydány cizozemskými rozhodčími soudy, na druhou stranu ale poukázal na judikaturu Evropského soudního dvora zejména rozhodnutí ve věcech ASTURCOM, POHOTOVOST vs. Korčkovská C-76/10 a OCÉANO a směrnici Rady 93/13/EHS. Soudní dvůr v rozsudku ASTURCOM judikoval, že směrnice Rady 93/13/EHS z 5.4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách musí být chápána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu, vydaného bez účasti spotřebitele, musí, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu i bez návrhu posoudit nepřiměřenost rozhodčí doložky obsažené ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, pokud je podle vnitrostátních procesních pravidel možné uskutečnit také posouzení v rámci podobných procesů na základě vnitrostátního práva. Pokud se jedná o nepřiměřenou doložku, přísluší tomuto soudu vyvodit všechny důsledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby se ujistil, že tento spotřebitel nebude uvedenou doložkou vázán. Odvolací soud poukázal v dané věci na skutečnost, že rozhodčí doložka byla součástí všeobecných obchodních podmínek a navíc v případě sporu byla pravomoc svěřena soukromému rozhodci, který byl vybrán pouze oprávněným a se sídlem více než 500 km vzdáleném od bydliště povinného, navíc v cizině. Na okraj odvolací soud také poukázal na celkově vymáhanou částku ve výši 71.000,- Kč, která dva a půl násobně převyšovala původní jistinu, z čehož jen smluvní pokuta dosahovala částky 24.000,- Kč, což je dle odvolacího soudu nepřijatelnou kompenzací za porušení závazku spotřebitele. Na závěr odvolací soud konstatoval, že prolomením materiální právní moci rozhodčího nálezu

zaniká také překážka pravomocně rozhodnuté věci a časový úsek řízení před rozhodcem se do promlčecí doby nepočítá, neboť oprávněný ač neúspěšně, leč přece do doby rozhodnutí odvolacího soudu uplatňoval svá práva způsobem, který právní pořádek za normálních okolností dovoluje. Oprávněný tak nemá překážku uplatnit věc na obecném soudu respektující nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o pravomoci a o uznávání a výkonu rozsudků v občanských a obchodních věcech.

Stávající praxe na Slovensku ohledně vydávání pověření k provedení exekuce s ohledem na výše popsany přezkum rozhodčích doložek není jednotná. Některé soudy zamítají návrhy na pověření exekutora s ohledem na „neplatnost“ rozhodčí doložky, některé soudy návrhům vyhovují a exekutory pověřují, přičemž exekuci případně zastaví z důvodu neplatnosti rozhodčí doložky až k námitce povinného, některé soudy individuálně posuzují rozhodčí doložku a podmínky, za kterých byla uzavřena, a následně individuálně rozhodnou. Stávající rozmanitá praxe slovenských soudů zajisté není žádoucí, přičemž Nejvyšší soud SR dosud nevydal ohledně výše uvedené problematiky závazné sjednocující stanovisko.

Z hlediska podkladových titulů nezbytných pro nařízení exekuce, resp. pověření exekutora k provedení exekuce bych se chtěl na závěr zmínit o určitých rozdílnostech mezi naší a slovenskou právní úpravou pokud jde o notářské a exekutorské zápisy. Slovenská právní úprava je odlišná v tom smyslu, že neupravuje exekutorské zápisy jako možný exekuční titul. Jedním z důvodů dle mého názoru je fakt, že podmínky pro výkon funkce soudního exekutora, který by exekutorské zápisy vydával, jsou na Slovensku mírnější a nároky kladené na exekutory tedy nejsou v takovém rozsahu jako u nás, počty soudních exekutorů navíc dosud nejsou omezeny principem numerus clausus. Pokud jde o notářské zápisy, ty jsou na Slovensku oproti naší úpravě omezeny s účinností od 15. 10. 2008 v tom smyslu, že na základě nich nelze provádět exekuci k vymožení smluvní pokuty, v úvahu přichází pouze jistina a úrok z prodlení.

4.6 Právní úprava de lege ferenda

Ohledně právní úpravy nařizování exekucí de lege ferenda se vedou v poslední době časté diskuse, zejména pokud jde o zjednodušení celého procesu nařizování, a to s ohledem na kvantitu návrhů na nařízení exekuce, která se projevuje ve velké vytíženosti soudů. S ohledem na stávající právní úpravu i výše uvedené se hovoří nejčastěji o třech modelech právní úpravy „nařizování exekucí“.

První model reprezentuje stávající právní úprava založená na rozhodnutí soudu o návrhu na nařízení exekuce, proti kterému je odvolání přípustné. Uvedený model je podrobněji rozebrán v části 4 této práce a není tak potřeba se k němu blíže vracet.

Druhý model, o kterém se v minulosti hovořilo v souvislosti s novelou exekučního řádu, je model, který je reprezentován slovenskou právní úpravou. Dle tohoto modelu exekuční soud nevydává usnesení o nařízení exekuce, proti kterému lze brojit odvoláním, nýbrž pověření soudního exekutora k provedení exekuce na základě kterého exekutor fakticky provádí exekuci majetku povinného.

Třetí model, který je tč. nejaktuálnější, neboť byl připraven pracovní skupinou Ministerstva spravedlnosti ČR a v současné době se dostává do připomínkového řízení, spočívá v zavedení tzv. registračního principu, na jehož základě by již o nařízení exekuce nerozhodoval exekuční soud jako doposud s možností opravných prostředků, nýbrž by spočíval v registraci návrhů na nařízení exekuce potažmo exekucí v rejstříku zahájených exekucí – coby neveřejném informačním systému, který by byl administrován ze strany Ministerstva spravedlnosti ČR.

Poté, co návrh na nařízení exekuce přijde exekutorovi, ten v uvažované 8 denní lhůtě od podání návrhu tento zapíše do rejstříku zahájených exekucí a od tohoto okamžiku provádí úkony směřující k zajišťování majetku povinného. Podá-li oprávněný více návrhů na provedení exekuce, provede exekuci soudní exekutor, který je v rejstříku zahájených exekucí zapsán jako

první. Odstraňování případných vad návrhu provede soudní exekutor až po registraci v rejstříku zahájených exekucí, nejde-li o takové vady, které znemožňují samotnou exekuci. Nedojde-li ze strany oprávněného k odstranění vad, soudní exekutor návrh odmítne, resp. ho zamítne nebudou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro provedení exekuce a návrh na provedení exekuce nebude odmítnut.

Je-li návrh bezvadný nebo jsou-li vady odstraněny a je provedena registrace návrhu na provedení exekuce v registru zahájených exekucí, soudní exekutor v uvažované lhůtě 15 dnů ode dne doručení bezvadného návrhu (opraveného návrhu) vyrozumí oprávněného o zahájení exekuce. Povinnému zašle soudní exekutor vyrozumění o zahájení exekuce nejpozději s prvním exekučním příkazem spolu s návrhem, kopií exekučního titulu a výzvou k dobrovolnému plnění.

Z hlediska ochrany povinného novela exekučního řádu uvažuje o přiznání odkladného účinku výzvy soudního exekutora k dobrovolné úhradě dlužné pohledávky ve lhůtě 15 dnů a prvního návrhu na zastavení exekuce podaného v této lhůtě. Nemožnost povinného bránit se odvoláním proti usnesení o nařízení exekuce je kompenzována výše uvedeným odkladným účinkem.

Další uvažovanou ochranou povinného je zavedení institutu osvědčení o vykonatelnosti, které bude vydávat na základě žádosti exekuční soud podle o.s.ř. v případě exekučních titulů vydaných nestátními subjekty (rozhodčí nálezy, notářské zápisy, exekutorské zápisy). K osvědčení vykonatelnosti bude oprávněný předkládat výše uvedené zápisy, resp. v případě rozhodčího nálezu kromě tohoto i rozhodčí smlouvu a průkaz o doručení rozhodčího nálezu. Soud ve lhůtě 15 dnů rozhodne o žádosti tak, že vydá osvědčení o vykonatelnosti, popř. žádost usnesením zamítne. Proti vydání osvědčení o vykonatelnosti, o jehož vydání žádá oprávněný, nebude přípustný opravný prostředek. Žádost bude zpoplatněna soudním poplatkem ve výši 500,- Kč.

Proti prvnímu a zároveň stávajícímu současnému modelu nemám vážnějších výhrad. Z hlediska praxe je systém dlouhodobě zaběhnutý, funguje

a v minulosti objevující se problémy jsou judikaturou vyšších soudů vyřešeny. Je pravdou, že odvolání proti usnesení o nařízení exekuce jsou úspěšná minimálně, neboť v drtivé většině neobsahují zpochybnění rozhodných skutečností pro nařízení exekuce. Ministerstvo spravedlnosti argumentuje na podporu novely e.ř. proti stávajícímu modelu např. tím, že soudům mnohdy trvá neúměrně dlouho, než usnesení o nařízení exekuce popřípadě sdělení o nabytí právní moci rozešlou exekutorům, popř. že v případě odvolání se odkládá právní moc do doby rozhodnutí odvolacího soudu, čímž je exekuce paralyzována. Tyto argumenty však vnímám s výhradou, že je to právě Ministerstvo spravedlnosti ČR, které by mělo zajišťovat odpovídající personální naplnění administrativy a finanční prostředky soudů, přičemž při jejich neustálém seškrtování lze uvedeným lhůtám těžko dostát a časové prodlevy jsou tak na snadě.

Druhý model, který je aplikován u našich východních sousedů na Slovensku, považuji z uvažovaných tří modelů za hybridní a nejméně praktický. Postup soudu spočívající např. v zamítnutí žádosti o pověření soudního exekutora, na který musí navazovat další rozhodnutí soudu o zastavení exekučního řízení, byť bez možnosti odvolání, nepovažuji za optimální.

Třetí navrhovaný model je z pohledu „odbřemenění soudů“ ideální, neboť soudům by odpadla agenda nařizování resp. vyznačování právních mocí, která soudy velkou měrou „zatěžuje“. Osobně pojem „odbřemenění soudů“ nerad používám, neboť výkon rozhodnutí a exekuce je součástí civilního procesu, jenž stát prostřednictvím soudů a exekutorů zajišťuje a je logické, že jeho řádný výkon sebou ponese určité náklady, zejména za situace, kdy je ročně nařízeno přes 700.000 exekucí. Navrhovaná právní úprava v rámci třetího modelu však představuje zhoršení procesního postavení povinného v exekučním řízení, neboť o nařízení (zahájení) exekuce již nebude rozhodovat exekuční soud, nýbrž exekutor, a to přes skutečnost, že povinný bude chráněn jednak odkladným účinkem výzvy soudního exekutora k

dobrovolné úhradě a jednak ingerencí státu v podobě vydávání osvědčení o vykonatelnosti u exekučních titulů vydaných nestátními subjekty.

Urychlení procesu zahajování exekucí v rámci třetího modelu, které se odrazilo ve výše zmíněném zhoršení procesního postavení povinného, se zákonodárce snažil vyvážit zavedením institutu vydávání osvědčení o vykonatelnosti u exekučních titulů. Na navrhované právní úpravě u tohoto modelu se neztotožňuji se zamýšleným rozdělením podkladových titulů do dvou skupin s odlišnými režimy, kdy u druhé skupiny exekučních titulů vydaných nestátními subjekty, na rozdíl od první skupiny exekučních titulů, bude nutno žádat o vydání osvědčení o vykonatelnosti, podléhající navíc soudnímu poplatku. Takové rozdělení podkladových titulů nepovažuji za šťastné.

V této souvislosti bych si dovilil nabídnout i vlastní čtvrtý model řešení, který by mohl dle mého názoru efektivně fungovat, zajišťovat povinným vyrovnanější procesní postavení a v rámci kterého by byla zachována participace exekučního soudu na nařizování exekucí. Dle uvedeného modelu by exekuční soud i nadále rozhodoval o nařízení exekuce na majetek povinného. Tím by nemuselo docházet k třídění exekučních titulů jako je tomu u třetího modelu. Proti usnesení o nařízení exekuce by však u povinného byla vyloučena možnost podání odvolání. Ochrana povinného by byla zajištěna obdobně jako u třetího modelu odkladným účinkem výzvy soudního exekutora ke splnění povinnosti ve lhůtě 15 dnů a prvního návrhu na zastavení exekuce podaného v této lhůtě. Ochranu povinného pak spatřuji i v tom, že o nařízení exekuce (posouzení předpokladů a podmínek nařízení exekuce) rozhodne nezávislý soud, byť bez možnosti odvolání povinného. Jedná se o kombinaci prvního a třetího modelu, kde by bylo zachováno rozhodování soudu o nařízení exekuce, byť bez možnosti odvolání, přičemž exekuční postup by se v takovém případě značně urychlil a to vyloučením možnosti podání odvolání povinným a opožděným vyznačováním právních mocí na usneseních o nařízení exekuce ze strany exekučních soudů.

V souvislosti s právní úpravou de lege ferenda v oblasti nařizování exekucí bych byl pro zavedení poplatkové povinnosti spojené s návrhem na nařízení exekuce. Domnívám se, že zavedení nijak vysokého soudního poplatku spojeného s provedením exekuce, je zcela namístě. Uvedené opatření, by troufám si tvrdit, eliminovalo v rámci naší úpravy celou řadu návrhů pro vymožení zcela bagatelních pohledávek, a to za aktuální situace judikatury Ústavního soudu ohledně nákladů exekuce a dále by se dle mého názoru kultivovala praxe oprávněných resp. jejich právních zástupců, kdy tito podávají paralelně více separátních návrhů (tzv. drobení návrhů), např. pro jistinu či pro příslušenství apod., kdy tyto, figurují-li v nich jiní zástupci či exekutoři, nelze spojit postupem dle § 112 odst. 1 o.s.ř.

5 Zastavení exekuce

Vyjdou-li po nařízení výkonu rozhodnutí, popřípadě při jeho provádění, najevo skutečnosti, pro které nelze ve výkonu pokračovat nebo pro které se pokračování v něm stane nepřipustným, je to důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí. Je tím sledována ochrana povinného. Zastavení výkonu je zásahem výlučně do probíhajícího řízení, nikoliv však do existence či platnosti exekučního titulu. Je účinné nejen vůči oprávněnému a povinnému, popř. manželu povinného, ale i vůči osobám třetím.⁵⁷

Zastavení exekučního řízení a zastavení exekuce představuje případy, kdy je sice podán návrh na nařízení exekuce, resp. exekuce byla nařízena, ale v exekuci nelze pokračovat s ohledem na skutečnosti, které brání v jejím pokračování. Zastavením exekuce dochází k zastavení exekučního řízení, a to i přes skutečnost, že samotná pohledávka, jejíž vymožení bylo předmětem exekučního řízení, dosud nebyla vymožena. Výjimku z výše uvedeného představuje případ, kdy pohledávka sice byla vymožena, ale soud zjistil, že vykonávané rozhodnutí se dosud nestalo pravomocným. V takovém případě soud exekuci zastaví. Aktivní legitimaci k návrhu na zastavení exekuce má oprávněný i povinný⁵⁸.

Podmínkou řízení o návrhu na zastavení exekuce je existence dosud probíhajícího exekučního řízení. Dle usnesení NS sp. zn. 20 Cdo 1886/2006 ze dne 25.1. 2007, je existence nařízeného a trvajícího výkonu rozhodnutí zvláštní podmínkou řízení o návrhu na jeho zastavení. Jestliže výkon rozhodnutí zanikl (tím, že byl pravomocně zastaven nebo tím, že byl proveden), k řízení o návrhu na jeho zastavení již nejsou podmínky. Stejně je tomu v případě, že výkon rozhodnutí dosud nebyl nařízen; je výrazem ustálené soudní praxe, že návrh na zastavení výkonu lze podat až po nařízení výkonu.

⁵⁷ Winterová, A. a kol. *Civilní právo procesní*. Praha : Linde Praha, a.s., 1999, s. 517.

⁵⁸ Srov. např. s § 290 odst. 1 o.s.ř. dle kterého soud zastaví i na návrh plátce mzdy výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, když povinný po dobu jednoho roku nepobírá mzdu buď vůbec nebo alespoň v takové výši, aby z ní mohly být srážky prováděny.

Exekuci nelze zastavit v případě jejího úspěšného provedení, tedy tam, kde je předmět exekučního řízení již vyčerpán. Pokud došlo k úspěšnému vymožení pohledávky, jež předchází návrhu na zastavení exekuce, soud posoudí návrh z věcného hlediska podle důvodu, který je obsahem návrhu. Výrok rozhodnutí může mít totiž vliv na vzájemné poměry účastníků z hlediska případného bezdůvodného obohacení a také podle důvodu zastavení může limitovat účastníky generálního inhibitoria vzniklého dle § 44a odst. 1 e.ř. Obecně lze konstatovat, že tam, kde je návrh na zastavení exekuce (§ 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř.) anebo se jedná o návrh oprávněného dle § 268 odst. 1 písm. c) o.s.ř. vyplývajícího z jeho dispozičního práva, je na místě návrh na zastavení skončené exekuce zamítnout.⁵⁹

V praxi bohužel docházelo i k relativně častým případům, kdy některé katastrální úřady odmítaly vymazat poznámku o probíhajícím exekučním řízení, resp. o tom, že byl ve věci vydán exekuční příkaz k prodeji předmětných nemovitostí pouze na základě vyrozumění soudního exekutora o zániku jeho pověření k provedení exekuce. Bezradní povinní se tak obraceli na exekuční soudy s žádostí o vydání usnesení o zastavení exekuce, na základě kterých by příslušné katastrální úřady provedly výše uvedený výmaz. Z praxe vím, že mnohé exekuční soudy se k takovému postupu často uchýlovaly s jediným cílem pomoci povinnému „odblokovat“ předmětné nemovitosti u příslušných katastrálních úřadů. Takový postup však dle mého názoru nebyl správný, neboť pokud v rámci exekuce došlo ve věci k úplnému vymožení pohledávky, včetně příslušenství a nákladů exekuce, zároveň došlo i k zániku pověření k provedení exekuce soudního exekutora ve smyslu § 51 e.ř., potažmo k zániku nařízené exekuce jako takové. Pokud dojde k zániku pověření soudního exekutora, pak je to ve vztahu ke všem zvoleným způsobům provedení exekuce a všem vydaným exekučním příkazům. Předmět exekučního řízení je v takovém případě vyčerpán a soud již nemá prostor k tomu, aby rozhodoval o zastavení exekuce. Soudní exekutor je povinen vydat

⁵⁹ *Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 233.*

vyrozumění o zániku jeho pověření, přičemž tato listina by měla sloužit jako dostatečný podklad pro katastrální úřady pro výmaz poznámky vztahující se k „postižené“ nemovitosti.

Podá-li účastník řízení návrh na částečné zastavení exekuce a soud řízení v uvedeném rozsahu zastaví, pokračuje exekuce ve zbývajícím rozsahu. Návrh na zastavení exekuce lze podat až po jejím nařízení. Podá-li před nařízením exekuce návrh na její zastavení povinný, je tento zcela nepřipustný. Pokud takový návrh je podán ze strany oprávněného, může si soud dle obsahové stránky úkon oprávněného vyhodnotit jako návrh na zpětvzetí (§ 41 odst. 2 a § 96 odst. 1 o.s.ř.) a exekuční řízení v takovém případě zastavit.

Novela exekučního řádu č. 286/2009 Sb. zavedla významnou změnu také v oblasti zastavování exekucí, neboť umožnila soudním exekutorům, aby sami rozhodovali o zastavení exekuce tam, kde mezi účastníky není sporu, resp. tam, kde oprávněný souhlasí se zastavením exekuce. Další významnou změnou, kterou střednědobá novela e.ř. přinesla, bylo zavedení lhůty, ve které je povinný oprávněn podat návrh na zastavení exekuce (§ 55 odst. 1 e.ř.). Opožděně podanému návrhu, který je zřejmě bezúspěšný, totiž nelze bez dalšího vyhovět.

5.1 Zastavení exekučního řízení

Od zastavení exekuce je nutno odlišovat zastavení exekučního řízení, ke kterému dochází v případech chybějících podmínek řízení nebo vadných návrhů. K zastavení exekučního řízení dochází v případech, kdy exekuce dosud není pravomocně nařízena. O zastavení exekučního řízení rozhoduje soud, a to usnesením, proti kterému je odvolání přípustné. Zákonná úprava připouští zastavení řízení např. v případě dle § 39 odst. 2 e.ř., dle kterého není-li v určené lhůtě návrh řádně opraven nebo doplněn a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat nebo není-li přiložen exekuční titul, soud sám nebo na návrh exekutora exekuční řízení zastaví, či v případě dle § 96 odst. 2 o.s.ř. dle

kterého je-li návrh vzat zpět, soud řízení zcela, popř. v rozsahu zpětvzetí návrhu, zastaví. Konečně nedostatek podmínek řízení v souladu s § 104 o.s.ř. představuje další důvod pro zastavení exekučního řízení. Dojde-li k nařízení exekuce a usnesení je dosud nepravomocné a oprávněný vezme svým návrhem buď částečně nebo zcela zpět svůj návrh na nařízení exekuce, je třeba rozhodnout rovněž i o zrušení nebo částečném zrušení usnesení o nařízení exekuce (§ 96 odst. 2 o.s.ř.).

Právní úprava zastavení exekučního řízení upravená v § 39 odst. 2 e.ř. je úpravou, která je odlišná od právní úpravy obsažené v o.s.ř., kde je procesní postup upraven jiným způsobem, a sice odmítnutím podání. Domnívám se, že se jedná o zbytečnou odlišnost, kdy pro jiný postup nevidím logického důvodu. Sjednání procesního postupu by tak mohlo být předmětem úpravy de lege ferenda.

5.2 Důvody pro zastavení exekuce

Obdobně jako u výkonu rozhodnutí se zastavovací důvody dle § 268 odst. 1 o.s.ř. uplatní i v exekučním řízení. Dle § 268 odst. 1 o.s.ř. bude výkon rozhodnutí zastaven, jestliže

- a) byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným;
- b) rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným;
- c) zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení;
- d) výkon rozhodnutí postihuje věci, které jsou z něho podle § 321 a 322 vyloučeny;
- e) průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů;
- f) bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí (§ 267);

g) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden; bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku;

h) výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

Dle § 268 odst. 2 o.s.ř. výkon rozhodnutí bude zastaven též tehdy, jestliže povinný provedl z vymáhané peněžité pohledávky oprávněného srážku stanovenou zvláštními předpisy a odvedl tuto srážku příslušnému orgánu, a to v rozsahu, v jakém byl povinen tuto srážku provést. Dle odst. 3 uvedeného § výkon rozhodnutí prodejem zástavy bude zastaven také tehdy, jestliže zaniklo zástavní právo.

Mezi další speciální důvody zastavení výkonu rozhodnutí patří případy, kdy povinný po dobu jednoho roku nepobírá mzdu buď vůbec nebo alespoň v takové výši, aby z ní mohly být srážky prováděny (§ 290 odst. 1 o.s.ř.). V uvedeném případě může soud zastavit exekuci na návrh plátce mzdy nebo povinného. V praxi se nejčastěji objevují případy, kdy návrh na částečné zastavení exekuce podá příslušný úřad práce. Proti takovým návrhům však někteří soudní exekutoři brojí a nesouhlasí s ním. Ve svých odůvodněních tvrdí, že § 290 odst. 1 o.s.ř. ohledně zastavení výkonu rozhodnutí na návrh plátce mzdy je uzpůsobeno právě pro výkon rozhodnutí a nikoliv již pro exekuci prováděnou podle e.ř. Exekutoři argumentují tím že, exekuce může být provedena najednou i více způsoby, pokud jeden ze způsobů nepostačuje k úhradě celé vymáhané pohledávky včetně příslušenství a nákladů exekuce, přičemž pokud by došlo ke zrušení exekučního příkazu k provedení srážek z příjmu nebo k částečnému zastavení exekuce co do tohoto exekučního příkazu, mohlo by v případě, kdy povinný začne znovu pobírat příjem, dojít k poškození oprávněného, neboť by bylo třeba vydat nový exekuční příkaz k postižení tohoto příjmu namísto vydání usnesení dalšímu plátcí mzdy dle ust. § 294 odst. 3 o.s.ř. Vzhledem k tomu, že pořadí exekučního příkazu se řídí

datem doručení plátcí mzdy, zatímco u usnesení dalšímu plátcí mzdy zůstává ponecháno pořadí dle doručení původního exekučního příkazu prvnímu plátcí mzdy, mohly by vymáhanou pohledávku předstihnout v pořadí jiné vymáhané pohledávky, což by vedlo k neodůvodněnému zvýhodnění později nařízených exekucí na úkor uspokojení oprávněného. Z vlastní praxe je mi známo, že dva ze tří odvolacích senátů Krajského soudu v Ostravě zastávají stanovisko, že § 290 o.s.ř. lze aplikovat i na exekuční řízení, jeden senát dává za pravdu opačnému názoru. Osobně zastávám názor, že § 290 lze bez dalšího aplikovat i na exekuční řízení, neboť cílem exekuce by mělo být uspokojení oprávněného v reálném čase a nikoliv vyčkávání a docílení stavění promlčecích lhůt. Výše uvedený argument neodůvodněného zvýhodnění pozdějších oprávněných se mi nezdá přiléhavý, jelikož by bylo možné uplatnit i v rámci různých výkonů rozhodnutí a nikoliv jen exekučních řízení. Navíc odborná literatura částečné zastavení exekuce v takovém rozsahu i v řízení dle e.ř. připouští.⁶⁰ V případě srážek ze mzdy je dalším speciálním důvodem případ, kdy jsou srážky prováděny jen pro běžné výživné a lze předpokládat, že povinný vzhledem ke svému chování i poměru k práci bude výživné plnit dále dobrovolně (§ 290 odst. 2 o.s.ř.). O zastavení exekuce dle § 290 o.s.ř. rozhoduje soud bez nařízení jednání. Usnesení se doručuje současně účastníkům a plátcí mzdy, neboť usnesení je vykonatelné doručením. Z povahy věci pak vyplývá, že exekuci nelze tímto způsobem zastavit jen částečně. Snadnějším řešením než vydáním usnesení o částečném zastavení exekuce, proti kterému je odvolací prostředek přípustný, je však zrušení exekučního příkazu ze strany samotného exekutora.

Dalším důvodem (částečného) zastavení exekuce prodejem nemovitosti popř. podniku je případ bezúspěšné opakované dražby (§ 336m odst. 1 o.s.ř., § 338 za odst. 1 o.s.ř.) či v případě prodeje movitostí, případ, kdy oprávněný neoznačí místo, kde se nachází postižitelné věci povinného (§ 326a o.s.ř.). Při

⁶⁰ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 237 a 264.

rozdělení společné věci soud zastaví výkon rozhodnutí tehdy, nepodaří-li se společnou movitou či nemovitou věc prodat (§ 348 odst. 3 o.s.ř.).

Nikoliv soud, nýbrž exekutor může zastavit exekuci i v případě nesložení přiměřené zálohy na náklady exekuce. V takovém případě se exekuce nezastaví pouze tehdy, jsou-li splněny podmínky pro osvobození oprávněného podle zvláštního právního předpisu nebo je-li vymáháno výživné na nezletilé dítě.

5.3 Rozhodování soudu o zastavení exekuce

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. a) o.s.ř. Materiální a formální vykonatelnost exekučního titulu je jednou z podmínek pro nařízení exekuce (výkonu rozhodnutí). Je-li exekuce nařízena za situace, kdy podkladový exekuční titul není vykonatelný, soud i bez návrhu musí exekuci zastavit poté, co usnesení o nařízení exekuce nabude právní moci. V případě procesní obrany povinného musí soud jednak dle obsahu podání a jednak s ohledem na načasování úkonu povinného důkladně rozlišovat mezi odvoláním a návrhem na zastavení exekuce, pokud povinný namítá nevykonatelnost exekučního titulu. Přejde-li exekučnímu soudu návrh na zastavení exekuce s poukazem na jeho nevykonatelnost v odvolací lhůtě, musí soud přes označení návrhu toto vyhodnotit jako odvolání, neboť je povinným napadána rozhodná skutečnost pro nařízení exekuce a spis zaslat k rozhodnutí nadřízenému krajskému soudu. Okamžikem nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce exekuční soud takový návrh povinného posuzuje jako návrh na zastavení a vykonatelnost exekučního titulu si posoudí v rámci řízení o návrhu na zastavení. Exekuční soud si připojí podkladový spis a posoudí, zda námitky povinného jsou či nejsou důvodné. Dle usnesení Nejvyššího soudu 20 Cdo 2030/2004 ze dne 26.5. 2005, činí-li (však) soud závěr o vykonatelnosti titulu (včetně závěru o řádném doručení rozhodnutí) pouze z obsahu spisu, v němž bylo vykonávané rozhodnutí vydáno, nejde o šetření postupy dle § 122 a násl.

o.s.ř. a neuplatní se požadavek, aby účastníci exekučního řízení mohli být přítomni při provádění šetření a aby se před rozhodnutím mohli vyjádřit k jeho výsledkům“. Vzhledem k ustanovení § 52 odst. 1 e.ř. se tento názor uplatní nejen v řízení o výkon rozhodnutí, nýbrž i v řízení exekučním.

Obecně platí, že je-li pohledávka v rámci exekučního řízení vymožená, soud již nemá prostor pro to, aby v rámci exekučního řízení rozhodoval o procesních návrzích účastníků a takové řízení by měl exekuční soud zastavit. Dospěje-li soud však k závěru, že exekuce byla nařízena na základě nevykonatelného exekučního titulu musí soud rozhodnout o zastavení exekuce i poté, co pohledávky byla ze strany soudního exekutora vymožená. Z usnesení NS ze dne 22.9. 2008 sp. zn. 20 Cdo 2706/2007 vyplývá, že na rozdíl od ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř., které dovoluje exekuci – na návrh nebo i bez návrhu – zastavit proto, že po vydání rozhodnutí (v případě rozsudku pro zmeškání i před vydáním) zaniklo přiznané právo, nebyla-li již provedena, uvedený předpoklad ve znění § 268 odst. 1 písm. a) o.s.ř. nevyplývá a nelze ho dovodit ani výkladem. Je tomu tak obecně proto, že provedení exekuce, tj. vymožení pohledávky s příslušenstvím a nákladů exekuce, nařízené podle titulu, který zde nikde nebyl, nebo titulu, který je způsobilý vykonatelnosti nabýt, ale dosud se tak nestalo, anebo titulu, který vykonatelnosti před nařízením exekuce pozbyl, představuje neoprávněný zásah do majetkových práv povinného. Je-li právě rozhodnutím o zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a) o.s.ř. najisto postaveno, že exekuce byla provedena bez způsobilého podkladu, může vymožené plnění být identifikováno s bezdůvodným obohacením.

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. b) o.s.ř. Soud zastaví exekuci rovněž za situace, kdy exekuční titul byl po nařízením exekuce zrušen nebo se stal neúčinným. O.s.ř. umožňuje zrušit podkladový titul např. postupem dle § 77 odst. 2, § 78f odst. 2, § 99 odst. 3, § 163, v případě řízení o zmatečnost, v dovolacím řízení apod. ZÚS umožňuje zrušit podkladový titul postupem dle § 82. Rozhodujícím okamžikem při posouzení, zda je namístě

zastavit exekuci dle § 268 odst. 1 písm. a) či b) o.s.ř., je doba zrušení exekučního titulu. Je-li exekuční titul zrušen před nařízením exekuce, soud by měl exekuci zastavit dle § 268 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a případný návrh na zastavení v odvolací lhůtě je namístě zaslat krajskému soudu k rozhodnutí o odvolání.

Od zrušení titulu pro výkon rozhodnutí je třeba odlišovat jeho neúčinnost. Neúčinný titul zůstává po formální stránce i nadále v platnosti, avšak nemůže být podkladem pro vymáhání jím uložené povinnosti, neboť ztratil svou právní účinnost. Neúčinnost titulu nastává zejména

- ze zákona (srov. např. § 77 odst. 1, § 78f odst. 1) nebo
- v důsledku jiného rozhodnutí, např. účinnost rozhodnutí vydaných v řízení podle § 50 nebo podle § 86 ZOR zaniká dnem právní moci rozsudku o rozvodu manželství rodičů nezletilého dítěte nebo
- na základě právní skutečnosti, která znamená zánik hmotněprávního vztahu na němž by titul založen; např. rozhodnutí o výživném manžela vydané na základě § 91 ZOR se stává neúčinným dnem právní moci rozsudku o rozvodu jeho manželství,
- v případě titulů, v nichž je povinnost doložena časem, jeho uplynutím,
- na základě právní skutečnosti, jež je obsahem rozvazovací podmínky, typicky dosažením určité věkové hranice oprávněným (§ 36 odst. 2 ObčZ).⁶¹

Je-li důvodem zastavení exekuce ztráta vykonatelnosti vykonávaného rozhodnutí, tzn. případy, kdy se podkladové rozhodnutí stane neúčinným či dojde k jeho zrušení, připadá tato skutečnost k tíži oprávněného. Je to totiž oprávněný, kdo nese z povahy věci objektivní procesní odpovědnost za vykonatelnost exekučního titulu, a to po celou dobu exekučního řízení. Je právně nevýznamné, že podkladové rozhodnutí bylo v době zahájení řízení vykonatelné, neboť později bylo zrušeno či se stalo neúčinným. Z uvedeného

⁶¹ *Drápal, L., Bureš, J. a kol.* Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1 vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 2240.

vyplývá, že náklady exekuce, vzniknou-li a jsou-li požadovány, jdou v uvedeném případě k tíži oprávněného.

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Jak již bylo uvedeno výše, exekuční řízení je ovládáno dispoziční zásadou. Řízením tedy plně disponuje oprávněný.⁶² Návrhem oprávněného na zastavení exekuce je soud vázán a musí mu vyhovět. Oprávněný je svým podaným návrhem na zastavení exekuce rovněž vázán. Možnost zpětvzetí návrhu na zastavení exekuce není upraveno zákonem. Návrh na zastavení exekuce je procesním úkonem a jelikož se tímto návrhem nezahajuje řízení, nemůže soud při zpětvzetí návrhu na zastavení exekuce postupovat dle § 96 a § 254 odst. 1 o.s.ř. a § 52 odst. 1 e.ř. Návrh na zastavení exekuce je procesní formou dispozice oprávněného s jeho návrhem na nařízení exekuce, přičemž tak jako nelze vzít zpět zpětvzetí návrhu, nelze vzít analogicky zpět rovněž návrh na zastavení exekuce. Oprávněný může návrh na zastavení exekuce pouze odvolat, pokud odvolání návrhu přijde soudu současně s návrhem na zastavení exekuce (§ 41a odst. 4 o.s.ř.). V obdobné věci rozhodl usnesením KS v Ostravě, č.j. 10 Co 32/2009-24 ze dne 26.2. 2009, dle kterého měla-li oprávněný v úmyslu v rámci svého vyjádření k odvolání povinného vzít zpět návrh na částečné zastavení exekuce, pak k tomu úkonu odvolací soud nemohl přihlídnout, neboť takový procesní úkon je nepřípustný (§ 41a odst. 3 o.s.ř.). Podle soudní praxe je návrhem na zastavení exekuce oprávněný vázán a odvolat tento procesní úkon lze podle § 41a odst. 4 o.s.ř. jen tehdy, jestliže její odvolání dojde soudu nejpozději současně s tímto úkonem.⁶³

Pokud jde o odůvodnění návrhu na zastavení exekuce, ten oprávněný odůvodňovat nemusí, je to však v jeho zájmu v případě, požaduje-li zastavení exekuce z důvodu chování povinného (např. uhradil pohledávku oprávněnému). V takovém případě soud z této skutečnosti vychází při rozhodnutí o nákladovém výroku. Je-li podáno ve věci odvolání a zároveň

⁶² Srov. s § 55a e.ř., představující výjimku, dle které soud exekuci na návrh účastníků nezastaví nejsou-li zaplacený náklady exekuce.

⁶³ Obdobně v usnesení KS v Ostravě č.j. 9 Co 362/2005-53 ze dne 29.4. 2005.

návrh na zastavení, exekuční soud věc postoupí k rozhodnutí odvolacímu soudu, který o odvolání rozhodne. Pokud odvolací soud rozhodnutí byť z části potvrdí, rozhodne následně exekuční soud o zastavení exekuce.

Zjistí-li exekuční soud, že exekuce zanikla jejím vymožením, nemůže v této fázi rozhodnout o zastavení exekuce, nýbrž tak, že řízení o návrhu oprávněného na zastavení exekuce zastaví. Jsou-li paralelně podány ze strany obou účastníků návrhy na zastavení exekuce, návrh oprávněného na zastavení exekuce má vždy přednost před návrhem povinného a soud již o návrhu povinného nerozhoduje, pokud návrh povinného nebyl podán ve větším rozsahu (konzumace návrhu).

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. d) o.s.ř. Exekuční soud zastaví exekuci i bez návrhu v případě, postihne-li exekutor exekučním příkazem věci (movité či nemovité), jež jsou z exekuce vyloučeny a exekuci tak nepodléhají. Rozsah a specifikaci těchto věcí upravuje § 321 a § 322 o.s.ř. Jde o kogentní právní úpravu, která chrání povinného před neúměrnými dopady exekuce, jež by mohla způsobit jeho hospodářskou zkázu tím, že nepřipouští exekuci na veškeré jeho věci. Omezení dle tohoto ustanovení se nevztahuje na postižení jiných věcí, než výslovně uvedených, např. pohledávek nepodléhajících výkonu rozhodnutí dle § 317 až § 319 o.s.ř., na které se v případě zastavení exekuce aplikuje § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.

V praxi se nejčastěji setkávám s případy, kdy povinný procesně brojí návrhem na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. d) o.s.ř. konkrétně z důvodu, že exekutorem postižené věci nezbytně potřebuje ke své podnikatelské činnosti (§ 322 odst. 3 o.s.ř.). Hledisko nezbytně nutné potřeby je u povinného významné jen ve vztahu k podnikání vymezenému předmětem jeho podnikatelské činnosti a uplatní se v rozsahu a míře, která povinnému zajistí možnost v minimálním rozsahu provozovat podnikatelskou činnost v souladu s jeho vymezeným předmětem podnikání. Povinnému tedy musí být v rámci exekučního řízení ponechán takový majetek, který mu umožní v minimálním rozsahu provozovat jeho podnikatelskou činnost. I případné

problémy povinného související s nutností propouštění části zaměstnanců nejsou z tohoto hlediska významné.⁶⁴

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) o.s.ř. Důvod zastavení exekuce dle tohoto ustanovení je odrazem procesní ekonomie. Zjistí-li pověřený soudní exekutor, že dosažený výtěžek z exekuce nepostačí ani ke krytí jeho nákladů, měl by vyzvat oprávněného, zda souhlasí se zastavením exekuce, popř. necht' označí postižitelný majetek povinného, pokud je mu znám. Pokud oprávněný s podnětem soudního exekutora souhlasí, soudní exekutor exekuci sám zastaví, v opačném případě exekutor podá soudu podnět k zastavení exekuce a uvede v něm, jaké úkony směřující ke zjištění majetku provedl a s jakým výsledkem, popřípadě soudu sdělí, z jakých skutečností dovodil hodnotu zjištěného majetku. Soud posoudí jednak sdělení a zprávu exekutora a jednak stanovisko oprávněného a zejména jeho případnou argumentaci odůvodňující závěr, že majetek povinného byl exekutorem zjištěn nedostatečně. Exekuční soud může vyzvat oprávněného, aby uvedl úkony, které mají být ke zjištění majetku provedeny a posoudí jejich možnou úspěšnost před tím, než rozhodne o podnětu soudního exekutora. Následně soud exekuci zastaví nebo vyzve soudního exekutora, aby v provádění exekuce pokračoval. Výzva soudnímu exekutorovi, aby pokračoval v provádění exekuce, je neformálního rázu, nemusí mít formu usnesení, zato musí obsahovat důvody, pro něž se soud domnívá, že lze nalézt postižitelný majetek povinného. Exekutor po obdržení výzvy ze strany soudu pokračuje v provádění exekuce (§ 46 odst. 1 e.ř.).

Jestliže by podnět k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. e) o.s.ř. podal povinný a jestliže soudní exekutor s jejím zastavením nesouhlasil, pak důvodu k rozhodování podle § 268 odst. 1 písm. e) ve spojení s ustanovením § 269 odst. 1 in fine o.s.ř. nebylo. Je přitom nepochybné, že podal-li by povinný řádný návrh na zastavení exekuce, soud by se jím zabývat

⁶⁴ Srov. usnesení NS sp. zn. 20 Cdo 1461/2003 ze dne 27. 10. 2004 a sp. zn. 20 Cdo 1059/2004 ze dne 25.8. 2004.

musel a že by v případě závěru o neexistenci důvodu k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. e) o.s.ř. takový návrh zamítl.⁶⁵

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. f) o.s.ř. Soud exekuci rovněž zastaví tehdy, je-li v rámci nalézacího sporného řízení o excindační žalobě rozhodnuto tak, že se ji vyhovuje a z exekučního řízení jsou vyloučeny věci, práva či jiné majetkové hodnoty (§ 267 o.s.ř.). Střednědobou novelou exekučního řádu účinnou od 1.11. 2009 byl zakotven v exekučním řízení nový institut, a sice vyškrtnutí věci ze soupisu, kdy ten, jemuž svědčí právo k věci, které nepřipouští exekuci, může podat u exekutora do 30 dnů, kdy se dozví o soupisu, návrh na vyškrtnutí věci. Nevyhoví-li soudní exekutor návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu byť z části, může navrhovatel podat ve lhůtě 30 dnů žalobu na vyloučení věci z exekuce podle § 267 o.s.ř.

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř. Dle tohoto ustanovení soud zastaví exekuci, jestliže po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden; bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku. Zánik práva, které je podrobno nucenému výkonu, musí tedy nastat po vydání titulu, jestliže k němu došlo před tím, znamená to věcnou nesprávnost titulu (oprávněnému zaniklé právo přiznáno být nemělo), kterou v exekučním řízení – z jeho principů – reparovat nelze. Povinnému jsou pak k dispozici jen ty prostředky nápravy, jež jsou obecně vlastní institutům nápravy vadných rozhodnutí, a to v řízení nalézacím. Proto vydáním rozhodnutí se rozumí jeho vyhlášení (§ 156 odst. 1, § 168 odst. 1 o.s.ř.), resp. vyhotovení (srov. § 170 odst. 1 o.s.ř.), zatímco okamžik, kdy rozhodnutí nabylo právní moci, významný není. Výjimka z této zásady se vztahuje k rozsudku pro zmeškání (§153b o.s.ř.); vystihuje se jí praktická zkušenost, že důvodem kvalifikovaného zmeškání jednání žalovaným je právě to, že učinil úkony směřující k zániku uplatněného

⁶⁵ Srov. usnesení NS sp. zn. 20 Cdo 1062/2005 ze dne 31.10. 2006.

nároku (kupříkladu uplatněný nárok splnil v očekávání, že žaloba bude vzata zpět), a žalobce, který se k jednání dostavil o tom ještě neměl vědomost.⁶⁶

V případě, že exekucním titulem je notářský nebo exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti nebo jiná listina, která je způsobilým podkladem pro nařízení výkonu rozhodnutí, lze výkon zastavit dle § 268 odst. 1 písm. g), i když vymáhané právo zaniklo před vyhotovením (sepsáním) těchto listin.⁶⁷

V případě vznesení námitky započtení pohledávek ze strany povinného musí soud rozlišovat, došlo-li ke střetu pohledávek před vydáním usnesení o nařízení exekuce či po jeho vydání. Zastavit exekuci dle § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř. lze jen tehdy, došlo-li k započtení po vydání usnesení o nařízení exekuce. V opačném případě se exekuce zastaví dle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. Pokud však bylo započtení učiněno před vydáním podkladového titulu, lze exekuci zastavit jen bylo –li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání. Povinný nemusí mít svou pohledávku judikovanou, aby mohl učinit kompenzační námitku.

V praxi se rovněž setkáváme s případy, kdy pohledávka je v rámci exekucního řízení částečně vymožená exekutorem a povinný uplatňuje návrh na částečné zastavení exekuce. V případě takového plnění může soud rozhodnout o zastavení exekuce resp. částečném zastavení exekuce pouze v případě, bylo-li plněno mimo rámec exekucního řízení (plnění vymožená v jiném exekucním řízení, plnění poskytnutá třetí osobou, ručitelem či jiným dlužníkem apod.).

Problematickou se jeví rovněž situace, kdy povinný plní po zahájení řízení bez ohledu na to, zda před či po doručení usnesení o nařízení exekuce tzv. „dobrovolně“ bez přímé účasti exekutora. Uvedenou problematikou tzv. „dobrovolného plnění“ byl v kontextu posuzování základu odměny exekutora při dobrovolném plnění se zabýval Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. PL.ÚS

⁶⁶ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004, s. 381.

⁶⁷ Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1 vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 2242.

8/06 ze dne 1.3. 2007, dle kterého je v rámci exekuce třeba rozlišovat plnění dobrovolné, které je uhrazeno povinným bez přímé účasti exekutora a vymožené plnění prostřednictvím některých ze způsobů (nástrojů exekutora) určených k provedení exekuce v rámci daného exekučního řízení. Ústavní soud v odůvodnění svého nálezu uvedl, že považuje za vhodné, aby obecné soudy v řízení o výkon rozhodnutí důsledně postupovaly podle § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř. a řízení zastavovaly i tehdy, zanikne-li vymáhaná pohledávka splněním v průběhu exekučního řízení. Judikaturu Ústavního soudu, v souladu s maximou plynoucí z čl. 89 ÚZ, dle které jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány a osoby, respektují samozřejmě i obecné soudy. Dle usnesení KS v Ostravě, č.j. 10 Co 552/2010-56 ze dne 30.8. 2010, pokud je mezi účastníky nesporné, že k úhradě předmětné částky došlo osobně povinným přímo do pokladny oprávněného, tedy bez přímé účasti soudního exekutora směřující k vymožení dané pohledávky, nelze za daného skutkového stavu dospět k závěru, že jde o částky, které exekutor vymohl v rámci prováděné exekuce, přičemž je nerozhodné, že tak povinný učinil po doručení usnesení o nařízení exekuce, tedy s vědomím nařízené exekuce. Dle jiného usnesení KS v Ostravě, č.j. 66 Co 458/2010-76 ze dne 27.10. 2010, bylo na místě, aby okresní soud exekuci částečně zastavil pro částku 48.992,49 Kč, neboť tuto částku nevymohl pověřený soudní exekutor některým ze způsobů určených k provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky, ale byla zaplácena povinným přímo na účet oprávněného, což nebylo v průběhu řízení účastníky a ni exekutorem zpochybněno. Exekuce tak měla být pro uvedenou částku zastavena.

S uvedeným rozlišováním na dobrovolné plnění a vymožené plnění v rámci exekuce se příliš neztotožňuji. Dle mého názoru je žalovanému resp. povinnému ponechána po vydání exekučního titulu pariční lhůta, aby svou povinnost splnil dobrovolně, nikoli pod tlakem exekuce, která sebou logicky přináší další náklady, ať již v podobě nákladů oprávněného či nákladů exekutora. Tím, že je umožněno povinným plnit v rámci exekuce tzv. „dobrovolně“ a tím, že soudy rozhodují o zastavení (částečných zastavení)

exekucí, popíráme částečně smysl samotného exekučního řízení a institut zmíněné pariční lhůty (lhůty k plnění) a určité skupině povinných (uvědomělým) umožňujeme, ale jen za podmínky, že to namítnou, aby významným způsobem regulovali rozsah vymáhané pohledávky v rámci exekučního řízení. Přikláním se k původnímu „staršímu“ výkladu plnění v průběhu exekuce spočívajícího v tom, že plní-li povinný v průběhu exekuce, plní pod tlakem exekuce a nikoliv dobrovolně a tedy, že takové plnění nemůže být důvodem zastavení exekuce, neboť v rozsahu takového plnění je exekuce úspěšně realizována a v tomto rozsahu zanikla.

Rozhoduje-li soud o zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g) nebo h) o.s.ř., rozhoduje zpravidla po předchozím jednání, je-li nezbytné předvolat ve věci svědky, případně zajistit jiné důkazy či vyslechnout účastníky řízení. V případě zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř. se o jediný zastavovací důvod, pro který ZSOP ve své příloze pod položkou 16 ukládá soudu vybrat soudní poplatek ve výši 1.000,- Kč. V ostatních případech (zastavovacích důvodech) jsou návrhy od soudních poplatků, tak jako celé exekuční řízení, osvobozeny.⁶⁸

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. Zastavovací důvod dle písm. h) uvedeného ustanovení je formulován značně obecně. Jeho účelem je umožnit, aby výkon rozhodnutí byl zastaven i v jiných závažných případech, které pro jejich možnou rozmanitost nelze s úplností předjímat, resp. podrobit konkrétnímu popisu.⁶⁹

Nauka i soudní praxe jsou jednotné potud, že důvody pro které je namíste výkon rozhodnutí mít za (z jiných důvodů) nepřipustný, se typicky spojují a) s vadami exekučního titulu (pokud nezpůsobují jeho materiální nevykonatelnost, jež zakládá důvod zastavení výkonu podle § 268 odst. 1 písm. a) o.s.ř.), b) s pochybením při nařízení výkonu, c) s rušivými okolnostmi

⁶⁸ Srov. § 11 odst. 1 písm. o) z.č. 549/1991 Sb.

⁶⁹ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004, s. 386.

při provádění výkonu, popřípadě d) se specifickým jednáním povinného (způsobí-li například započtením zánik vymáhané pohledávky před vydáním vykonávaného rozhodnutí).⁷⁰

Nejčastějšími důvody zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. jsou případy prekludovaného práva, vznesení námitky promlčení, vydání podkladového titulu nepříslušným orgánem (nulitní rozhodnutí), ztráta způsobilosti být účastníkem řízení,⁷¹ započtení před vydáním vykonávaného rozhodnutí apod. Nezřídka dochází v praxi i případům, kdy soud ze skutkových tvrzení povinného zjistí, že po vydání exekučního titulu oprávněný s povinným uzavřeli dohodu o změně obsahu podkladového titulu, kdy se účastníci dohodli např. na splátkovém kalendáři či na tom, že po určitou dobu oprávněný nebude pohledávku vymáhat apod. Je-li takováto dohoda uzavřena, soud exekuci zastaví dle výše uvedeného ustanovení. Možnosti podřadit zastavovací důvody pod toto ustanovení jsou široké, jedná se o tzv. „sběrné“ ustanovení.

V souvislosti se zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. bych se rád zmínil i o velice aktuálním rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11.5. 2011, kdy velký senát rozhodoval na základě věci 30 Cdo 1945/2010, která mu byla senátem 30 Cdo postoupena k zaujetí sjednocujícího právního názoru. Uvedené rozhodnutí se vztahuje k otázce platnosti rozhodčích doložek, resp. k řádnému určení rozhodce nebo způsobu jeho určení v rozhodčí smlouvě. Charakteristickým rysem rozhodčího řízení na rozdíl od řízení soudního je to, že strany řízení projevem své vůle ovlivňují personální konstituování rozhodčího fóra.⁷² Jedná se o problematiku, která v poslední době nabývá na významu a stává se předmětem čím dál častější procesní obrany povinných realizované formou návrhu na zastavení exekuce. Dosavadní platná judikatura Nejvyššího soudu reprezentovaná rozhodnutím NS sp. zn. 32 Cdo 2282/2008 zastávala právní názor, že strany smlouvy si

⁷⁰ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004, s. 387.

⁷¹ Návrh usnesení o zastavení exekuce je uveden v příloze č. 6.

⁷² Bělohávek, A. Aplikace procesních předpisů na rozhodčí řízení. Právní rádce, 2008, č. 2, s. 19.

mohou platně dohodnout, že spory vzniklé z jejich smlouvy budou rozhodovány vybraným rozhodcem žalující stranou ze seznamu rozhodců vedeného soukromým subjektem, jež není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných takovým soukromým subjektem. Z uvedeného závěru NS vybočilo rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ve svém usnesení ze dne 28.5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008 s následující právní větou: „Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen stanoví, že rozhodce bude určen jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců vedeného právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona č. 216/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných touto právnickou osobou, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona. A právě s uvedeným rozhodnutím Vrchního soudu se NS ve svém rozhodnutí 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11.5. 2011 ztotožnil, když dospěl k závěru, že pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc pro konkrétní případ nebo konkrétní způsob jeho určení, nýbrž odkazuje na rozhodčí řád vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona, a to podle § 39 OZ.

Dovolím si vyzdvihnout v této souvislosti ještě jedno rozhodnutí, a sice usnesení KS v Hradci Králové, sp. zn. 19 Co 481/2010 ze dne 1.3. 2011, dle kterého soud dospěl k závěru, že v exekčním řízení soud není oprávněn posuzovat platnost rozhodčí smlouvy či ujednání o způsobu určení rozhodce, neboť k tomu je příslušný přezkum v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 RozhZ. V odůvodnění usnesení se podává, že zásada formalizace předpokladů vyhovění návrhu na nařízení exekuce se projevuje tím, že exekční soud posuzuje pouze to, zda se jedná o titul podle § 40 e.ř. a zda je formálně a materiálně vykonatelný. Naopak není oprávněn hodnotit, zda tento titul je věcně správný. Jeho oprávnění posoudit, zda rozhodnutí, jehož výkon

je navrhován, bylo vydáno příslušným orgánem, znamená pouze tolik, zda bylo vydáno orgánem k tomu zákonem zmocněným.

Je tedy otázkou, zda exekuční soud může posuzovat neplatnost rozhodčí smlouvy v rámci exekučního řízení, či zda, jak uvádí usnesení KS v Hradci Králové k tomuto není oprávněn. Jsem toho názoru, že exekuční soud tuto otázku může otevřít a v rámci exekučního řízení posoudit, přičemž pro odůvodnění takového názoru lze využít jednak směrnici Rady 93/13/EHS z 5.4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, kde se v čl. 6 hovoří o povinnosti členských států zajistit, aby „nekalé podmínky“ nebyly pro spotřebitele závazné a jednak na jiném místě v této práci zmiňované závazné rozhodnutí ESD ze dne 6.10. 2009 ve věci ASTURCOM Telecomunicaciones SL v. C.R.Nogueira, C-40/08, kde soud výslovně uvádí, že vnitrostátní soud, který rozhoduje o exekuci rozhodčího nálezů, může i bez návrhu posoudit nepřiměřenost rozhodčí doložky a prohlásit ji za neplatnou. Posuzování platnosti rozhodčích doložek ve fázi nařizování exekuce se mi však nejeví jako vhodné, a dle mého názoru by k ní měl soud přihlídnout až v případě procesní obrany povinného. Konstrukce nařizování exekucí totiž spočívá v bezodkladném rozhodnutí soudu na základě předložených listin, přičemž jakékoliv případné vyžadování dodatečných listin, vztahujících se k okolnostem uzavření rozhodčí smlouvy, v této fázi řízení, představuje toliko zbytečné průtahy. Domnívám se, že exekuční soud by neměl zasahovat do posuzování platnosti rozhodčích doložek v případech, kde se povinný pravomoci rozhodce „podrobuje“.

Bez ohledu na výše uvedené, dospěje-li soud k závěru, že rozhodčí doložka je neplatná, exekuci, je-li nařízena, zastaví v souladu s § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.

Obecně platí v exekučním řízení princip, že exekuční soud není zásadně oprávněn přezkoumávat správnost vydaného exekučního titulu a tím suplovat činnost nalézacího soudu. Jakékoli námitky, jež jsou svým charakterem námitkami uplatitelnými pouze v nalézacím řízení, jsou neslučitelné se skutečnostmi rozhodnými pro nařízení exekuce, neboť takovou skutečností

v žádném případě nemůže být námitka, která mohla a musela být uplatněna v řízení, které je k tomu určeno, tedy v řízení nalézacím, nikoli též v řízení vykonávacím (exekučním).⁷³ Výše uvedený princip vyloučení možnosti přezkumu podkladového titulu je prolomen v případech, kdy je podkladovým titulem exekučního řízení notářský nebo exekutorský zápis. Pokud exekuční titul tvoří notářský nebo exekutorský zápis, může povinný během řízení uplatňovat i takové skutkové námitky, které podle jeho názoru popírají oprávněnost exekučního titulu pro jeho rozpor s hmotným právem. Povinný kupříkladu může tvrdit, že smluvní pokuta, která je obsahem notářem nebo exekutorem stvrzené dohody mezi ním a oprávněným, je v rozporu s dobrými mravy. Musí samozřejmě uvést konkrétní okolnosti, které tomuto tvrzení nasvědčují. K tomu, aby soud mohl shledat rozpor hmotněprávního úkonu s dobrými mravy, je nutné prozkoumat bližší okolnosti případu. Za účelem hmotněprávního prověření oprávněnosti požadavku vtěleného do notářského nebo exekutorského zápisu musí exekuční soud nařídít jednání, neboť je v pozici nalézacího soudu. Je na povinném, aby tvrdil a následně prokazoval existenci takových skutkových okolností.⁷⁴ Tento závěr byl judikován např. v rozhodnutí NS ze dne 10.10. 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000, dle kterého nařídí-li soud podle notářského (exekutorského) zápisu se svolením vykonatelnosti výkon rozhodnutí, ačkoliv oprávněný nemá na vymáhané plnění podle hmotného práva nárok, je to důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. Výkon rozhodnutí je totiž nepřipustný, jelikož je tu dán jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

Obdobně jako u zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř. rozhoduje soud o zastavení dle tohoto ustanovení zpravidla po nařízeném jednání, v rámci kterého provede dokazování. Soud jednání nenařizuje tam, kde jsou shodná skutková tvrzení účastníků a rozdílné je pouze právní posouzení těchto skutečností. Ve výroku soud neprohlašuje exekuci za

⁷³ Veselý, J. Eppinger, A. Aplikace exekučního řádu z pohledu soudního exekutora. Právní rozhledy, 2002, č. 5, s. 210.

⁷⁴ Svoboda, K. Kdy a jak přezkoumat notářský nebo exekutorský zápis. Ad Notam, 5/2009, s. 163.

nepřípustnou, pouze rozhodne o zastavení exekuce. S otázkou nepřípustnosti exekuce resp. s jejími důvody se soud vypořádá v odůvodnění rozhodnutí.

5.4 Srovnání s právní úpravou na Slovensku

Právní úprava zastavení exekuce na Slovensku je obdobná naší právní úpravě. Zastavení exekuce je chápáno ve slovenském pojetí jako procesní úkon (usnesení), který směřuje k trvalému upuštění od provádění exekuce po tom, co byla zjištěna nepřípustnost exekuce v důsledku zákonem předvídaných skutečností (hmotněprávních nebo procesněprávních), které zpravidla nastaly po vydání exekučního titulu, výjimečně před jeho vydáním.⁷⁵ Zastavení exekuce je jedním ze způsobů skončení exekučního řízení. Jde o jediný způsob, kdy se exekuce končí vydáním rozhodnutí exekučního soudu. V případech, kdy se exekuce končí vymožením pohledávky oprávněného a nákladů exekuce nebo kdy soudní exekutor od provedení exekuce upustí (§ 46 odst. 3 o.p.), se exekuce končí bez vydání rozhodnutí soudu.⁷⁶

Zastavení exekuce je definováno jako procesní úkon (usnesení) exekučního soudu směřující k trvalému upuštění od provádění exekuce vydaný po zjištění nepřípustnosti exekuce, která nastala v důsledku zákonem předvídaných hmotněprávních a procesněprávních skutečností zásadně po vydání exekučního titulu, výjimečně i před jeho vydáním. Účinky zastavení exekuce spočívají v tom, že se přestanou provádět úkony směřující k jejímu provedení. Třetí osoby, které měly uložené povinnosti při provádění exekuce exekutor uvědomí, že došlo k zastavení exekuce, a proto se nesmí pokračovat ve srážkách ze mzdy a z jiných příjmů, srážet prostředky z bankovních účtu povinného apod. Naproti tomu zastavení exekuce neruší procesní účinky

⁷⁵ Mazák, J a kol. Základy občanského procesního práva. Bratislava : Iura Edition, 2009, s. 623.

⁷⁶ Tomašovič, M. Exekučný poriadok s komentárom. Žilina: Eurokódex, Poradca podnikateľa spol. s r.o., 2006, s. 112.

vyrozumění o exekuci, exekučního příkazu a dalších úkonů, které byly provedeny před vykonatelností rozhodnutí soudu o zastavení exekuce.⁷⁷

Rovněž důvody zastavení exekuce jsou obdobné jako v naší úpravě § 268 odst. 1 o.s.ř. Dle § 57 ods. 1 e.p. soud zastaví exekuci jestliže

- a) byla zahájena a exekuční titul se dosud nestal vykonatelný,
- b) rozhodnutí, které je podkladem výkonu exekuce, bylo po zahájení exekuce zrušeno nebo se stalo neúčinným,
- c) zastavení exekuce navrhl ten, kdo navrhl její provedení,
- d) exekuce postihuje věci nebo práva, které jsou vyloučeny z exekuce nebo nepodléhají exekuci podle tohoto nebo zvláštního zákona,
- e) bylo pravomocně rozhodnuto, že exekuce postihuje věc, k níž má někdo právo nepřipouštějící exekuci,
- f) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané,
- g) exekuci soud prohlásil za nepřípustnou, proto, že tu je jiný důvod, pro který exekuci není možné provést,
- h) majetek povinného nestačí ani na úhradu nákladů exekuce,
- i) oprávněný nezaplatí soudní poplatek za vydání pověření k provedení exekuce,
- j) při exekuci prodejem zástavy zaniklo zástavní právo a oprávněný byl zástavním věřitelem.

Dle § 57 odst. 2 e.p. soud může zastavit exekuci i tehdy, pokud to vyplývá z ustanovení tohoto nebo zvláštního zákona. E.p. upravuje další případy zastavení exekuce např. v § 80 dle kterého může soud zastavit exekuci srážkami ze mzdy (§ 57 odst. 2) na návrh povinného, jestliže se srážky provádějí již jen pro běžné výživné a je možné předpokládat, že povinný bude výživné plnit nadále dobrovolně a dále v § 101 dle kterého soud zastaví exekuci přikázáním pohledávky z účtu na návrh povinného, pokud se odečet pohledávky provádí již jen pro běžné výživné a je možné předpokládat, že povinný bude výživné plnit nadále dobrovolně.

⁷⁷ *Mazák, J.* Exekučný poriadok komentár, Bratislava: Iura Edition 2003, s. 211.

Z hlediska srovnání slovesné a české právní úpravy je zajímavý důvod zastavení exekuce dle § 57 odst. 1 písm. g) e.p., dle kterého se exekuce zastaví poté, co exekuci soud prohlásí za nepřípustnou, protože tu je jiný důvod, pro který není možné exekuci provést. Institut prohlášení exekuce za nepřípustnou český právní řád nezná. Dle naší právní úpravy se exekuce zastaví bez dalšího, je-li objektivně dána skutečnost – důvod, pro kterou exekuci nelze vykonat (§ 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.), přičemž s otázkou nepřípustnosti se český soud vypořádá toliko v odůvodnění rozhodnutí. Text e.p. v § 57 odst. 1 písm. g) „soud prohlásil exekuci za nepřípustnou“ je dědictvím historické právní úpravy, resp. doslovným převzetím textu starších právních úprav, kdy exekuční soud rozhodl o skončení exekuce poté, co se pravomocně skončilo určité samostatné řízení, ve kterém se exekuce prohlásila za nepřípustnou.⁷⁸ Exekuci lze prohlásit za nepřípustnou, pokud tak plyne z e.p. nebo jiných právních předpisů upravujících např. oblast insolvenčního práva. Případy nepřípustnosti spočívají kupříkladu v tom, že účastník – právnická osoba – zanikne bez právního nástupce, povinný – fyzická osoba zemře, aniž by dluhy přešly na dědice, po zahájení konkurzního řízení, po povolení oddlužení fyzické osoby, uplynutím času promlčením, mezi účastníky byla uzavřena dohoda o změně obsahu závazku vyplývajícího z exekučního titulu, exekutor provádí exekuci v rozporu se zákonem apod.

V současné době převažuje taková praxe soudů, kdy v rámci jednoho usnesení ať už jedním či více výroky rozhodne soud jednak o nepřípustnosti exekuce a jednak o samotném zastavení exekuce. Dřívější praxe byla taková, že soudy nejdříve samostatně rozhodovaly o nepřípustnosti exekuce a teprve následně o jejím zastavení. Od takového postupu se však upustilo, neboť e.p. neumožňuje podat odvolání proti usnesení o vyslovení nepřípustnosti, přičemž podávat opravný prostředek proti usnesení o zastavení exekuci za situace, kdy bylo pravomocně rozhodnuto o nepřípustnosti exekuce nebylo účelné, zato ryze formální.

⁷⁸ *Tomašovič, M. Exekučný poriadok s komentárom. Žilina: Eurokódex, Poradca podnikateľa spol. s r.o., 2006.*

Další odlišnost představuje zastavovací důvod dle § 57 odst. 1 písm. i) e.p. dle kterého se exekuce zastaví, pokud oprávněný nezaplatil soudní poplatek za vydání pověření na provedení exekuce. Dle položky 13 z.č. 71/1992 Zb., o soudních poplatcích, podléhá vydání pověření na provedení exekuce soudnímu poplatku ve výši 16,50 euro, což odpovídá cca 400,- Kč. Oprávněný hradí soudní poplatek většinou formou vylepeného kolku při podání návrhu na provedení exekuce. Není-li soudní poplatek uhrazen, vyzve soud oprávněného k úhradě soudního poplatku, přičemž není-li soudní poplatek uhrazen, soud exekuční řízení zastaví. Může však nastat i situace, kdy soud vydá pověření k provedení exekuce bez toho, že by soudní poplatek v souladu s položkou 13 výše uvedeného zákona vybral. V takovém případě soud vyzve oprávněného v kterémkoliv stádiu exekučního řízení k úhradě soudního poplatku a není-li ten uhrazen, soud exekuci zastaví.

V § 57 odst. 1 písm. j) e.p. je upraven jako důvod zastavení exekuce prodejem zástavy případ, kdy zástavní právo zanikne za situace, kdy oprávněný byl zástavním věřitelem. Tento zastavovací důvod se dostal do právní úpravy novelou e.p. s účinností od 1.9. 2005. Jeho zavedení do e.p. se mi však jeví jako nadbytečné, neboť důvody zastavení exekuce by bylo možné subsumovat i pod jiné důvody zastavení exekuce.

O zastavení exekuce rozhoduje výhradně exekuční soud, a to na návrh účastníka popř. i bez návrhu. Návrh usnesení o zastavení exekuce je uveden v příloze č. 14. Návrh lze podat obdobně jako u nás u exekučního soudu nebo u exekutora, který návrh postoupí exekučnímu soudu k rozhodnutí. Podaný návrh na zastavení exekuce však nebrání soudnímu exekutorovi, aby v provádění exekuce pokračoval a ustal. Exekuční soud návrh posoudí a rozhodne tak, že návrh zamítne, popř. návrhu vyhová a exekuci zastaví. Rozhoduje formou usnesení. Jednání soud nařídí vždy, je-li třeba provádět dokazování k prokázání skutkových tvrzení (účastník řízení má Ústavou zaručené právo vyjádřit se k provedeným důkazům). Odvolání proti rozhodnutí o zastavení exekuce je možné a e.p. ho připouští pouze v případě rozhodnutí dle § 57 odst. 1 písm. a), b), f) až h). Proti výroku o náhradě

nákladů řízení v rozhodnutí dle § 57 je odvolání vždy přípustné. Přípustnost odvolání přímo souvisí s tím, že zastavením exekuce se končí nucený výkon soudního popř. jiného rozhodnutí, a proto je nezbytné, aby se v takovém rozhodnutí vyrovnali i procesní vztahy týkající se náhrady nákladu řízení. Při takovém komplexním posuzování otázky náhrady nákladů exekuce může prvostupňový soud pochybit a dotčený účastník by neměl možnost bránit se proti skutkovému nebo právnímu omylu.⁷⁹

5.5 Právní úprava de lege ferenda

Střednědobá novela exekučního řádu účinná od 1.11. 2009 zavedla do institutu „zastavení exekuce“ změnu spočívající v umožnění soudním exekutorům rozhodovat v první fázi o zastavení exekuce, a to v případech, kde oprávněný se zastavením exekuce souhlasí, resp. kde se zastavením souhlasí všichni účastníci řízení. Z hlediska „obtěžování“ soudů byla tato právní úprava velmi účinná a lze konstatovat, že dvoufázovost rozhodování o zastavení exekuce se v tomto ohledu osvědčila. Na druhou stranu se právní úprava v otázce posílení pravomoci exekutora, kdy soudní exekutor fakticky rozhoduje o návrzích účastníků, dle mého názoru, dostala na samou hranici vhodnosti a únosnosti s ohledem na materiální zainteresovanost soudního exekutora ve věci. Uvedené rozšíření snad lze ještě akceptovat, neboť právní úprava umožňuje soudnímu exekutorovi rozhodovat pouze v případech nesporných, tedy tam, kde není zapotřebí volní úvahy exekutora a v případech, kde účastníkům nevznikne subjektivní újma. Jakékoliv další rozšíření pravomoci soudního exekutora by však dle mého názoru bylo nevhodné a snad i hraničící s porušením práva účastníků na spravedlivý proces. Pokud jsem výše v textu z hlediska ryze praktického („odtěžování“) označil právní úpravu spočívající v rozšíření pravomoci exekutora v oblasti zastavování exekucí jako účinnou, považuji za nezbytné rovněž upozornit na nedostatky

⁷⁹ *Mazák, J.* Exekučný poriadok komentár, Bratislava: Iura Edition, 2003, s. 220.

této úpravy spočívající v tom, že umožňuje exekučnímu soudu a exekutorovi vydávat paralelně např. usnesení o zastavení exekuce, kdy o záměru jednoho ze subjektů vydat takové rozhodnutí druhý subjekt není informován. Takováto praxe není zajisté žádoucí. V úvahu by přicházela vzájemná informační povinnost, která však s ohledem na několika měsíční mundovací lhůty ve spisech u některých soudů, nemusí být účinná.

De lege ferenda by stálo za zvážení vyloučit možnost podání odvolání účastníků proti rozhodnutí soudu o zastavení exekuce z určitých důvodů např. dle § 268 odst. 1. písm. c) a e) za účelem zamezení protahování exekučního řízení, obdobně jako je to u slovenské právní úpravy. U povinnosti soudního exekutora dle § 46 odst. 7 e.ř. bych de lege ferenda rovněž stanovil lhůtu tak, aby nedocházelo v souvislosti s případným otálením soudních exekutorů s rozesíláním oznámení o skončení exekuce ke zbytečným prodlevám a poškozování povinného.

6 Odklad exekuce

Odklad exekuce představuje institut procesního práva, jenž je prostředkem procesní obrany povinného. Odkladem provedení výkonu se rozumí založení takového stavu v řízení, kdy soud ve své procesní aktivitě, vycházející z principu oficiality a směřující autonomně k provedení výkonu rozhodnutí, resp. k jeho dokončení, přechodně v provedení výkonu ustává (posečká) potud, že nečiní ty faktické úkony k vynucení povinnosti povinného, k nimž by jinak byl povinen; úkony dosud provedené však zásadně dotčeny nejsou.⁸⁰ Výše uvedená přiléhavá definice odkladu provedení výkonu rozhodnutí je aplikovatelná i na odklad exekuce.

Každá realizace exekuce představuje zásah do práv povinného, pro kterého má nepříznivé důsledky. V některých případech by však provedení exekuce bylo nepřiměřeně tvrdé, a to pokud se povinný přechodně dostane do tíživé situace a exekuce by pro něj měla nepříznivé následky, případně lze očekávat zastavení samotné exekuce. Dle § 35 odst. 5 e.ř. exekuční řízení nelze přerušit,⁸¹ zato je lze ze zákonem stanovených důvodů odložit.

Střednědobá novela exekučního řádu, která se zaměřila mimo jiné rovněž i na odbřemenění soudů, zavedla také změny i v otázkách rozhodování o odkladu exekuce. Návrh na odklad exekuce se podává u pověřeného soudního exekutora, který o návrhu může věcně rozhodnout tím, že exekuci odloží nebo návrh odmítne, pokud neobsahuje všechny náležitosti nebo je nesrozumitelný nebo neurčitý nebo k návrhu nejsou přiloženy listiny k prokázání tvrzení obsažených v návrhu a pro tyto nedostatky nelze o návrhu věcně rozhodnout. V případě návrhu na odklad exekuce není možné aplikovat § 43 o.s.ř., neboť do rozhodnutí o odkladu exekutor nemůže činit jakékoliv úkony směřující k provedení exekuce a případné výzvy k doplnění návrhu na odklad by představovaly neúměrná zdržení, která jsou v rozporu s cíli samotné

⁸⁰ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004, s. 332.

⁸¹ Srov. § 109 odst. 1 písm. c) InsZ, dle kterého exekuci lze sice nařídit, ale tuto nelze provést.

exekuce. Odmítnutím návrhu na odklad povinný není poškozen, neboť může podat doplněný řádný návrh opakovaně. Je-li návrh na odklad exekuce podán u exekučního soudu, soud návrh neprodleně zašle soudnímu exekutorovi s neformálním přípisem.

Rozdělení kompetencí na základě střednědobé novely v rozhodování o odkladu mezi exekutora a soudce umožňuje exekutorovi v exekuci po podání návrhu na odklad pokračovat, pokládá-li návrh povinného za svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. Je tedy na posouzení exekutora jaký postoj k návrhu povinného bezprostředně zaujme.

Okamžikem doručení návrhu na odklad soudnímu exekutorovi tento nesmí činit žádné úkony směřující k provedení exekuce (§ 54 odst. 2 e.ř.). Výjimku představují úkony soudního exekutora směřující ke zjišťování majetku povinného. V praxi se z důvodu kusé právní úpravy mohou objevovat problémy v posouzení toho, zda např. ten či onen úkon je úkonem směřujícím k bezprostřednímu provedení exekuce. M. Kasíková a kol. v komentáři k e.ř.⁸² uvádí, že v případě odkladu exekutor nesmí vydávat exekuční příkazy a činit takové faktické úkony, které by směřovaly k bezprostřednímu provedení exekuce. Úpravu postupu exekutora můžeme naléznout na dvou místech v e.ř. Jednak je to § 54 odst. 2 e.ř., který hovoří o tom, že exekutor nečiní žádné úkony směřující k provedení exekuce do vydání rozhodnutí o návrhu na odklad. Jednak je to § 54 odst. 3 e.ř., který hovoří o tom, že je-li odložena exekuce, potom exekutor nebo exekuční soud uvedou dobu, po kterou exekuci odkládají; přičemž po tuto dobu exekutor nečiní žádné úkony směřující k provedení exekuce. V obou těchto ustanoveních, ve kterých je povinnost exekutora stanovena pro rozdílnou fázi řízení o návrhu na odklad, je povinnost exekutora stanovena identicky („exekutor nečiní žádné úkony směřující k provedení exekuce“).

Pokud srovnám Slovenskou právní úpravu, tak dle § 56 odst. 5 e.p. do rozhodnutí soudu o odkladu exekuce může exekutor vykonávat jen úkony

⁸² Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 226.

směřující k zajištění majetku povinného. Slovenský právník M. Tomašovič v exekučním řádu s komentářem⁸³ rozlišuje mnou naznačené časové úseky řízení, kdy tvrdí, že po podání návrhu na nařízení exekuce nemůže vydat exekuční příkaz či vydražit věc, ale dle jeho názoru ještě může např. vydat příkaz k zahájení exekuce (jde o příkaz, kterým exekutor přikáže plátcí mzdy, aby ode dne doručení tohoto příkazu prováděl ze mzdy povinného určené srážky a nevyplácel je povinnému⁸⁴), dále může vydat uvědomění o způsobu provedení exekuce nebo provést soupis movitých věcí, tj. úkony směřující k zajištění majetku povinného. V rámci druhého časového úseku, tedy v případě, pokud soud odklad exekuce povolí, již M. Tomašovič uvádí, že soudní exekutor nemůže vykonávat úkony exekuční činnosti směřující ke zpeněžení majetku povinného nebo k nucenému splnění jiné povinnosti, tj. nemůže provést dražbu nebo vydat exekuční příkaz, nemůže vydat ani nový příkaz k zahájení exekuce a určovat způsoby provádění exekuce. Z nastíněného výčtu tak vyplývá, že rozsah úkonů exekutora po vydání rozhodnutí o odkladu, které může provádět, není možné chápat tak široce jako ve fázi do vydání rozhodnutí o odkladu.

Je otázkou, zda závěr, že není možné po podání návrhu na odklad vydat exekuční příkaz bez dalšího, je správný, resp. pro oprávněného spravedlivý. Jsem si vědom řady odlišných právních názorů, ale např. v provedení soupisu movitých věcí povinného lze spatřovat i úkon, směřující ke zjištění rozsahu majetku. Povinný sice je vázán povinností nenakládat se svým majetkem po doručení usnesení o nařízení exekuce, v případě movitých věcí je povinného dispozice s uvedenými věcmi, pokud tyto nejsou zaevidovány do soupisu těžko kontrolovatelná. Provedení soupisu však musí předcházet vydání exekučního příkazu k prodeji movitých věcí. Ve většině případů soudní exekutoři vydávají exekuční příkazy ihned po obdržení usnesení o nařízení exekuce, není tomu však vždy. Povinný se tak může na úkor oprávněného

⁸³ *Tomašovič, M. Exekučný poriadok s komentárom. Žilina: Eurokódex, Poradca podnikateľa spol. s r.o., 2006, s. 109.*

⁸⁴ V této fázi však srážky nejsou zasílány oprávněnému popř. exekutorovi, neboť plátcí mzdy nebyl dosud doručen exekuční příkaz, srážky tak jsou v této chvíli deponovány u plátce.

„zbavit“ možného majetku. Rovněž vydání exekučních příkazů týkajících se prodeje nemovitosti, resp. zřízení exekutorského zástavního práva, nemusí primárně znamenat úkon, kterým je povinný poškozen, neboť výše uvedenými příkazy bez dalších kroků exekutor majetek toliko zajišťuje a nikoliv fakticky provádí.

V praxi může docházet i případům, kdy exekuční soud vyhoví návrhu povinného na odklad exekuce na určitou dobu, nicméně exekutor následně nemůže zajistit pořadí pro vyplacení případných srážek (pro období po skončení odkladu apod.) doručením exekučního příkazu plátcí mzdy. Může tak nastat situace, kdy v rámci jiného exekučního řízení se stejným povinným, kde nebylo vyhověno návrhu na odklad, by byly prováděny srážky na úkor oprávněného v prvním řízení, popř. lepší pořadí by získali oprávnění v těch řízeních, kde exekutoři nebyli omezeni právem vydat exekuční příkaz. Jelikož je současný výklad extenzivní, za úvahu by tedy stálo zavedení přesnější právní úpravy, která by výslovně aprobovala úkony exekutora sice směřující k provedení exekuce po dobu jejího odkladu, nicméně, které by povinného nepoškozovaly na jeho právech a zároveň oprávněného chránily před možným zhoršením jeho právního postavení.

Bez ohledu na výše uvedené dle právní úpravy *de lege lata* soud nemůže činit kroky směřující k realizaci exekuce, resp. ke zpeněžení majetku povinného nebo k nucenému splnění jiné povinnosti např. tím, že pověří znalce k vyhotovení znaleckého posudku, vydá usnesení o ceně, příp. dražební vyhlášku, přistoupí k samotné dražbě atd. Soudní exekutor je oprávněn po uvedené době toliko zjišťovat majetek povinného. Zákaz činit úkony se nevztahuje na případy, kdy jde o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva nebo v případě, kdy povinný v návrhu na odklad uvádí stejné okolnosti o nichž již bylo rozhodnuto.

6.1 Důvody pro odklad exekuce

Důvody pro odklad exekuce jsou upraveny v § 266 odst. 1 a 2 o.s.ř. Dle odstavce prvního výše uvedeného § může soud na návrh odložit provedení výkonu rozhodnutí, jestliže se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen. Dle odstavce druhého výše uvedeného § může soud odložit provedení exekuce i bez návrhu, lze-li očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven (§ 268 o.s.ř.). Návrh usnesení o odkladu exekuce je obsažen v příloze č. 7.

Dalším důvodem pro odklad exekuce je případ upravený v § 54 odst. 5 e.ř., který nově upravuje institut složené jistoty, s jejímž zaplacením je spojen odklad exekuce. Dle uvedeného § je-li u exekutora složena jistota ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, exekutor nebo exekuční soud na návrh povinného odloží provedení exekuce do právní moci rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce podaném povinným a rozhodne o tom, že povinný není vázán zákazem uvedeným v § 44a odst. 1 a v § 47 odst. 4 ode dne vydání rozhodnutí o odkladu. Nedojde-li k zastavení exekuce, použije se jistota na úhradu vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce; jinak se vrátí složiteli jistoty. Uvedeným ustanovením se výrazně zvyšuje ochrana povinného před nepříznivými vlivy inhibitoria za situace, kdy rozporuje některou z rozhodných skutečností do doby, než se o jeho návrhu na zastavení exekuce a zároveň se zvyšuje ochrana (zajištění) oprávněného pro případ, že návrhu povinného nebude vyhověno a jeho pohledávka tak bude moci být uplatněna ze složené jistoty. Soudní exekutor musí vzít na zřetel délku řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce, případně náklady vzniklé i v souvislosti s řízením o návrhu na zastavení exekuce a zajistit od povinného coby jistinu dostatečnou finanční částku. Složením jistoty dle uvedeného § však nepřestávají běžet úroky z prodlení z jistiny.

6.2 Rozhodování soudu o odkladu exekuce

Soud rozhoduje o odkladu exekuce ve druhé fázi, a to poté, co návrh na odklad exekuce povinného projedná a rozhodne resp. postoupí soudu soudní exekutor. Soud je vázán 15 denní lhůtou, v rámci které musí o návrhu rozhodnout, nevyhověl-li návrhu soudní exekutor. Krátká lhůta je dána skutečností, že soudní exekutor do doby vydání rozhodnutí nečiní žádné úkony. Prodleva v rozhodnutí o odkladu by tak byla v rozporu s cíli exekučního řízení.

K rozhodnutí o návrhu na odklad exekuce soud jednání nemusí nařizovat (§ 253 odst. 2 o.s.ř., § 52 odst. 1 e.ř.). Jednání soud nařídí pouze v případě, kdy k prokázání rozhodných skutečností bude provádět dokazování. O odkladu exekuce rozhoduje soud usnesením, proti kterému je odvolání přípustné. Vyplývá-li z § 54 odst. 1 e.ř., že soudní exekutor návrh na odklad pro jeho nedostatky odmítá, měl by soudní výrok rozhodnutí spočívat ve vyhovění návrhu, potažmo povolení odkladu nebo v zamítnutí návrhu. V případě, kdy je soudním exekutorem postoupen soudu návrh, který neobsahuje všechny náležitosti nebo je nesrozumitelný nebo neurčitý nebo k němu nejsou přiloženy listiny k prokázání tvrzení, soud by měl dle mého názoru vrátit takový návrh soudnímu exekutorovi zpět k rozhodnutí o odmítnutí, nicméně se lze v praxi setkat s případy, kdy soud sám o odmítnutí návrhu rozhodne. Po uplynutí doby odkladu exekuční soud nevydává usnesení o pokračování v exekuci, kdy soudní exekutor pokračuje v exekuci bez dalšího. Exekuční soud může odložení exekuce novým usnesením prodloužit, ale může také usnesením rozhodnout o tom, že pominuly důvody pro odklad exekuce, jestliže se změnily poměry, za nichž bylo o odkladu rozhodnuto.⁸⁵ Součástí rozhodnutí není nákladový výrok, kdy o nákladech rozhoduje soudní exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce.

⁸⁵ Mikšovský, P. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti s komentářem a prováděcími předpisy, Praha : IFEC s.r.o., 2001, s. 94.

Samotný návrh na odklad exekuce lze podat již od okamžiku zahájení řízení, což může být i v době před vydáním usnesení o nařízení exekuce. V takovém případě soud nařídí exekuci na majetek povinného a dalším výrokem exekuci odloží.

Soud posuzuje, zda v návrhu na odklad dle § 266 odst. 1 o.s.ř. povinný uvedl relevantní důvody přechodného rázu, pro které požaduje exekuci odložit na určitou dobu.

Při rozhodování soud posuzuje

- zda se povinný ocitl v postavení, že by neprodlený výkon exekuce měl pro něj nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé důsledky,
- zda, takové postavení je toliko přechodného rázu,
- zda si povinný sám nezavinil takové postavení,
- zda oprávněný nebude odkladem exekuce vážně poškozen.

Odkladem provedení výkonu rozhodnutí reaguje pozitivní právo jednak na (přechodně) mimořádné osobní, sociální nebo hospodářské poměry povinného, vzhledem k nimž by neprodlené provedení exekuce odporovalo zásadám slušnosti (§ 266 odst. 1 o.s.ř.), jednak se jím vystihuje (opět přechodná) situace, kdy z určitých důvodů panuje nejistota, zda výkon bude možné skutečně provést či dokončit, resp. kdy se jeví pravděpodobným, že bude naopak nutné výkon před jeho provedením zastavit (§ 266 odst. 2 o.s.ř.).⁸⁶

V případě vyhovění návrhu povinného na odklad exekuce ať již soudem či soudním exekutorem je třeba do rozhodnutí pojmout obligatorně i dobu, po kterou se exekuce odkládá a po kterou, obdobně jako do rozhodnutí o návrhu, soudní exekutor nečiní žádné úkony směřující k provedení exekuce. Po uplynutí této doby soudní exekutor pokračuje v provádění exekuce bez dalšího, na rozdíl od výkonu rozhodnutí, kde soud vydává usnesení o pokračování v provádění výkonu rozhodnutí, proti kterému však není možné

⁸⁶ Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004, s. 333.

odvolání, neboť jde o rozhodnutí, kterým se upravuje vedení řízení (§ 202 odst. 1 písm. a) o.s.ř.).

6.3 Odklad vykonatelnosti

Institut odkladu vykonatelnosti se uplatňuje výhradě v rámci nalézacího řízení a souvisí zejména s uplatněním opravného prostředku ze strany žalovaného. K odkladu vykonatelnosti může dojít na základě rozhodnutí soudu nebo ex lege. Občanský soudní řád umožňuje využití tohoto institutu v případech dle § 164 o.s.ř. (v případě vydání opravného usnesení), § 235c o.s.ř. (v případě, rozhoduje-li soud o žalobě na obnovu řízení nebo žalobě pro zmatečnost), § 235g o.s.ř. (odklad vykonatelnosti povolením obnovy řízení), § 243 o.s.ř. (před rozhodnutím o dovolání), § 248 odst. 2 písm. a) o.s.ř. (odklad vykonatelnosti rozhodnutí správního orgánu do právní moci rozhodnutí o žalobě). RozhZ v § 32 odst. 2 umožňuje, aby soud odložil vykonatelnost rozhodčího nálezu, jestliže by neprodleným výkonem rozhodčího nálezu hrozila závažná újma. Odklad vykonatelnosti připouští v § 79 odst. 2 i ZÚS, dle kterého může ústavní soud na návrh stěžovatele odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí, jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem a jestliže by výkon rozhodnutí znamenal pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká při odložení vykonatelnosti může vzniknout jiným osobám.

Odklad vykonatelnosti sám o sobě nebrání nařízení exekuce, je-li exekuce však nařízena, soud rozhodne o odkladu exekuce dle § 266 odst. 2 o.s.ř. do doby rozhodnutí v řízení v němž byla odložena vykonatelnost exekučního titulu.

V praxi se vyskytují relativně časté návrhy na odklad exekuce s odůvodněním, že v rámci nalézacího řízení byl podán mimořádný opravný prostředek. Takovýto návrh je však třeba zamítnout, neboť podání mimořádného opravného prostředku není důvodem pro odklad exekuce dle §

266 odst. 2 o.s.ř. Návrh usnesení o zamítnutí návrhu povinného na odklad exekuce je uveden v příloze č. 8. Touto problematikou se zabývá i usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 176/2006 ze dne 12.4. 2006, dle kterého skutečnost, že účastník řízení (povinný) napadl vykonávané rozhodnutí mimořádným opravným prostředkem, není bez dalšího při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí takto napadeného exekučního titulu významná. Pokud soud rozhodující o žalobě na obnovu řízení (popř. o žalobě pro zmatečnost – zejména se zohledněním § 229 odst. 1 písm. c) o.s.ř.) bude považovat za pravděpodobné, že žalobě bude vyhověno a nařídí odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí o věci (§235c o.s.ř.), odloží exekuční soud provedení již nařízené exekuce až do doby pravomocného skončení řízení o obnově nebo o žalobě pro zmatečnost. Pro žalobu na obnovu řízení dále podle ustanovení § 235g o.s.ř. platí, že povolením obnovy řízení se vykonatelnost napadeného rozhodnutí odkládá ze zákona, bez toho, že by tak bylo třeba vyslovit.

Odkladem vykonatelnosti však nedochází u exekučního titulu ke ztrátě vlastnosti – vykonatelnosti, kterou exekuční titul získal uplynutím pariční lhůty, nýbrž pouze k odložení provedení exekuce.

6.4 Srovnání s právní úpravou na Slovensku

Ochranu povinného v exekučním řízení zajišťuje také institut odkladu exekuce. Tato ochrana je buď dočasná nebo směřuje k takové úpravě poměrů oprávněného a povinného před definitivním zastavením exekuce, která zabrání vzniku bezdůvodného obohacení oprávněného nebo nároků na náhradu škody.⁸⁷ Odklad exekuce je procesní institut, který umožní oddálit přímý výkon exekuce.⁸⁸

Právní úprava odkladu exekuce na Slovensku je obdobná naší právní úpravě, zejména, jde-li o důvody odkladu exekuce, přičemž obsahuje navíc

⁸⁷ *Mazák, J.* Exekučný poriadok komentár, Bratislava: Iura Edition 2003, s. 617.

⁸⁸ *Mazák, J a kol.* Základy občianskeho procesného práva. Bratislava : Iura Edition, 2009, s. 623.

určitá specifika, o kterých se níže zmíním. Pokud jde o procesní stránku věci a samotné rozhodování o návrhu na odklad exekuce, to je v rámci slovenské právní úpravy svěřeno výlučně exekučnímu soudu. Odklad exekuce je upraven v § 56 e.p. Důvody odkladu exekuce jsou víceméně identické s naší právní úpravou. Dle odst. 1 uvedeného § může na návrh povinného soud povolit odklad exekuce, jestliže se povinný bez svého zavinění ocitl přechodně v takovém postavení, že by neodkladná exekuce mohla mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvlášť nepříznivé následky a oprávněný by nebyl odkladem exekuce vážně poškozen. Odklad exekuce může soud povolit jen na návrh povinného, který je fyzickou osobou. Dle odst. 2 uvedeného § může soud i bez návrhu povolit odklad exekuce, lze-li očekávat, že exekuce bude zastavena (§ 57 e.p.).

Slovenská právní úprava odkladu exekuce upravuje výslovně i dvě specifické situace za kterých exekuční soud může na návrh povinného odložit exekuci, a to tehdy, jestliže bylo cizozemské rozhodnutí, jenž je podkladem exekuce ve státě, ve kterém bylo vydáno napadnuto oprávněným prostředkem, a to do doby pravomocného rozhodnutí o oprávněném prostředku a dále tehdy, pokud by neodkladné provedení exekuce mohlo zabránit povinnému poskytovat nebo zabezpečovat zdravotní péči podle zvláštních předpisů. V praxi se o odkladu exekuce z výše uvedených dvou důvodů však rozhoduje zcela výjimečně. Na rozdíl od české právní úpravy, která stanoví lhůtu k vydání rozhodnutí o odkladu, e.p. obecně lhůtu pro vydání rozhodnutí o návrhu neupravuje. Pouze v případě důvodu pro odklad exekuce dle § 56 odst. 4 e.p. spočívajícího v tom, že by neprodlené provedení exekuce mohlo zabránit povinnému poskytovat nebo zabezpečovat zdravotní péči, stanovuje zákon k vydání rozhodnutí 30 denní lhůtu. Domnívám se, že absence lhůty k vydání rozhodnutí je v tomto případě na škodu, neboť do vydání rozhodnutí soudu o odkladu exekuce nemůže exekutor provádět fakticky exekuci, toliko úkony směřující k zajištění majetku a procesu realizací exekucí a může tak docházet k prostojům.

E.p. zapovídá možnost rozhodnout opakovaně o odkladu ze stejných důvodů.

Součástí usnesení o odkladu podobně jako u nás je i stanovení doby odkladu doby vymezení doby, po kterou nedochází k faktické realizaci exekuce. Po uplynutí stanovené doby exekutor pokračuje v provádění exekuce bez dalšího, případné vydání usnesení o pokračování v exekuci je nedůvodné.

Dle § 202 odst. 2 o.s.p. platí, že odvolání není přípustné proti usnesení v exekučním řízení podle zvláštního zákona (e.p.), pokud tento zvláštní zákon nestanoví něco jiného. V rámci řízení o návrhu na odklad exekuce připouští e.p. odvolání proti rozhodnutí pouze v případě, kdy exekuční soud povolí odklad exekuce. Právo odvolání tak přísluší oprávněnému. Jelikož e.p. odvolání povinného proti rozhodnutí o zamítnutí odkladu⁸⁹ neupravuje, v rámci exekučního řízení tak není přípustné, přičemž povinný může podat nový návrh na odklad exekuce. Otázkou zůstává, zda mají účastníci řízení v tomto ohledu rovná práva, když povinnému zákon neumožňuje podat odvolání do zamítavého rozhodnutí o jeho návrhu na odklad.

Právním základem na povolení odkladu je i odklad vykonatelnosti exekučního titulu, který při soudním rozhodnutí přichází do úvahy při obnově řízení a v dovolacím řízení. Soud podle § 250c a 250n o.s.p. může odložit vykonatelnost i správního rozhodnutí. Třeba uvést, že odklad vykonatelnosti nebrání vydání exekučního příkazu, avšak exekutor po zjištění, že nastal odklad vykonatelnosti ex lege nebo na návrh, musí současně předložit spis soudu na povolení odkladu exekuce z úřední povinnosti. Tento odklad se povolí na dobu do pravomocného skončení dovolacího řízení a navazujícího základního řízení, řízení o obnově nebo obnoveného řízení.⁹⁰

Dle § 56 odst. 9 e.p. může exekutor s písemným souhlasem oprávněného uzavřít s povinným písemnou dohodu o postupném splácení vymáhané pohledávky. Po dobu plnění dohody o postupném splácení vymáhané pohledávky exekutor v exekuci jiným způsobem nepokračuje.

⁸⁹ Příloha č. 14 – návrh usnesení o zamítnutí návrhu povinných na odklad exekuce.

⁹⁰ *Mazák, J.* Exekučný poriadok komentár, Bratislava: Iura Edition 2003, s. 202.

I u nás se lze setkat se snahou ze strany povinných o uzavírání dohod o postupném splácení vymáhané pohledávky. Zastáncem obdobných dohod nejsem, neboť mám za to, že oprávněný by měl naplno využít možností, které mu nabízí e.ř. a pakliže se chce oprávněný s povinným dohodnout o postupném splácení a na faktické změně obsahu závazku, nechť oprávněný podá návrh na zastavení exekuce a splácení dlužné částky nechť je řešeno individuálně mimo rámec exekučního řízení.

6.5 Právní úprava de lege ferenda

Střednědobá novela exekučního řádu účinná od 1.11. 2009 zavedla změny rovněž v institutu „odkladu exekuce“ umožňující soudním exekutorům rozhodovat v první fázi o odkladu exekuce bez ohledu na stanovisko oprávněného. Z vlastní praxe mohu konstatovat, že jsem se dosud setkal od účinnosti střednědobé novely e.ř. pouze s dvěma případy, kdy by soudní exekutor návrhu povinného na odklad vyhověl a exekuci odložil, ať jsem již čerpal z informací z exekučních spisů či z ústních informací soudních exekutorů. Je tedy otázkou, zda úprava ustanovení § 54 odst. 1 není ryze formální, bez toliko očekávaného efektu spočívajícího v „odbřemenění soudů“. Rovněž postup některých exekutorů, kteří návrhy na odklad exekuce neodmítají, pokud neobsahuje všechny náležitosti, popř. je neurčitý či nesrozumitelný, ale zasílají exekučnímu soudu k rozhodnutí, není výjimečný. Naskytá se tedy otázka právní úpravy de lege ferenda, zda rozhodování o odkladu nesvěřit opět výlučně exekučnímu soudu, tak aby se eliminovala doba, po kterou se návrhem zabývá exekutor, příp. doba, kdy je návrh na odklad zaslán soudu a ten návrh přeposílá soudnímu exekutorovi povětšinou s tím, aby mu návrh byl následně zpět vrácen k rozhodnutí o návrhu. V případě takové změny by došlo i k vyloučení možností, kdy exekutor po obdržení návrhu na odklad ze strany povinného v exekuci pokračuje, neboť tento shledává jako zjevně bezúspěšný popř. opakovaný.

V rámci úpravy de lege ferenda bych navrhl rovněž i zavedení taxativního výčtu úkonů směřujících k provedení exekuce. Jasně vymezení toho, k čemu je exekutor po dobu odkladu oprávněn, napomůže sjednocení postupů exekutorů a odstranění nejistoty spočívající v posouzení exekutora k čemu ještě je a již není v rámci odkladu oprávněn. Možnost vydávat některé exekuční příkazy po dobu odkladu exekuce pouze za účelem zajištění majetku (pořadí) se mi jeví jako zásadní.

7 Princip teritoriality a srovnání s právní úpravou Polska

Další oblastí exekucí, která sice není zahrnuta do návrhu nadcházející legislativní úpravy, nicméně vede se o ni zejména v rámci exekutorské komory bouřlivá diskuse, je zavedení tzv. **teritoriálního principu**. Teritoriální princip znamená omezení působnosti soudního exekutora na určité vymezené území. Nejčastěji může jít o jurisdikci shodnou s exekučním soudem, v jehož obvodu má soudní exekutor sídlo, popřípadě se může jednat i o vyšší územně správní celky či celky, které spadají do působnosti krajských soudů⁹¹ apod.

Princip teritoriality má v Evropě silné zastoupení a je zakotven ve většině evropských zemí⁹². Jednotlivé právní úpravy těchto evropských zemí buď princip teritoriality neupravují, jako je tomu v České republice, Slovensku, Albánii a Nizozemí, nebo princip teritoriality upravují příp. v různé podobě (působnost dle okresu, kraje, provincie, regionu apod.), anebo působnost exekutora vážou na místo exekucí podléhajícího majetku (Itálie).

V rámci právní úpravy lze princip teritoriality kombinovat i s **principem náhodného výběru** soudního exekutora a to v případech, kdy v působnosti daného soudu působí dva a více soudních exekutorů. Aplikování principu náhodného výběru se nejčastěji realizuje prostřednictvím elektronického přerozdělování spisů. Pokud by v působnosti daného soudu působil pouze jediný exekutor, princip náhodného výběru by se neuplatnil.

V souvislosti se zmíněným principem náhodného výběru a omezením možnosti výběru soudního exekutora je zajímavé zmínit i nedávnou snahu Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky předložit do legislativního procesu novelu e.p., jejíž součástí byl i náhodný výběr soudního exekutora. Uvedenou novelu projednával slovenský parlament v roce 2010. Důvodová

⁹¹ Území krajů dle územního členění je odlišné od území spadající do jurisdikce krajských soudů.

⁹² Princip teritoriality je zakotven v Belgii, Dánsku, Finsku, Francii, Irsku, Itálii, Litvě, Lotyšsku, Lucembursku, Maďarsku, Německu, Polsku, Portugalsku, Rakousku, Řecku, San Marinu, Spojeném království Velké Británie, Skotsku, Španělsku, Švédsku.

zpráva Ministerstva spravedlnosti SR uváděla: „*Exekutor je složkou soudního procesu a nikoliv obchodně právního procesu. Je veřejným činitelem a předkladateli mimořádně záležit na posílení důvěry institutu soudní exekuce, neboť ta nemalou mírou působí na celkovou důvěru v justici. S politováním je třeba konstatovat, že se složka soudního procesu, a to soudní exekutor degradoval na obchodního partnera věřitelů. Z indicií předkladatele je známa i dělba odměny za zajímavé zakázky. Předkládaný materiál je proto výrazným protikorupčním opatřením. Soudní exekutor jako veřejný činitel si musí zachovávat objektivitu a nestrannost v soudním exekučním procesu a jakékoliv „obchody“ ohrožovali tyto principy v souvislosti s významným principem ochrany povinného. Začali se používat termíny jako „náš exekutor, můj exekutor“. Toto je nepřijatelné z hlediska principů právního státu.*“ Přes původní snahu předkladatele této novely e.p. byl nakonec návrh novely e.p. stažen a zmíněná novela, která zahrnovala i náhodný výběr exekutora, nebyla slovenským parlamentem schválena.

Zejména v rámci Exekutorské komory ČR se z jejich členů, soudních exekutorů, rekrutovaly dva proudy, které buďto teritoriální princip vítají – proud „institucionalistický“ nebo zavrhuje – proud „funkcionalistický“⁹³. Různorodé argumenty lze samozřejmě nalézt na obou stranách břehů těchto proudů. Nejprve několik základních argumentů směřujících k podpoře principu teritoriality.

Snad základním argumentem je dle mého názoru **zachování nezávislosti, nestrannosti a nepodjatosti soudního exekutora**. Dle § 2 e.ř. exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle. Při výkonu exekuční činnosti je vázán jen Ústavou ČR, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení. Dle § 29 odst. 1 e.ř. je exekutor vyloučen z provedení exekuce, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům exekučního řízení nebo jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jeho **nepodjatosti. Nezávislost, nestrannost a**

⁹³ Označení těchto proudů použil Radim Opletal, soudní exekutor z Olomouce v článku „Otazníky kolem teritoriality“ publikovaném v časopisu Komorní listy, 3/2010.

nepodjatost soudního exekutora tak vyplývá z e.ř. a je základním atributem spravedlivého soudního procesu. Postavení soudního exekutora v exekučním řízení je do jisté míry připodobňováno postavení notáře v dědickém řízení, který vykonává úkony soudu v řízení o dědictví. S přijetím střednědobé novely e.ř. účinné od 1.11. 2009 je postavení soudního exekutora dokonce připodobňováno postavení soudce, zejména když uvedená novela svěřila soudnímu exekutorovi i rozhodovací činnost. Dle § 28 věty druhé e.ř. jsou úkony soudního exekutora považovány za úkony soudu. Toto ustanovení tedy zakládá veřejnoprávní povahu postavení soudního exekutora a jeho oprávnění rozhodovat o právech a povinnostech soukromých subjektů. Soudní exekutor je tímto ustanovením definován jako soukromá osoba vykonávající z pověření soudu veřejnou moc v oboru justice.⁹⁴ Nezávislost soudního exekutora je zajišťována též tím, že exekutor zajišťuje exekuční činnost za úplatu a jeho činnost je neslučitelná s jinou činností (§ 3 e.ř.).⁹⁵ Pomineme-li případy, kdy je exekuce skončena vymožením pohledávky a nákladů exekuce, představují velkou část exekučních řízení i ty, které je nutno zastavit pro nemajetnost povinného (§ 268 odst. 1 písm. e) o.s.ř.). Dle ustálené judikatury Ústavního soudu (sp. zn. IV. ÚS 314/09, sp. zn. III. ÚS 1226/08, sp. zn. III. ÚS 282/06, sp. zn. III. ÚS 455/08), ať už na řízení zahájená před 1.1. 2008 či po tomto datu (s účinností od 1.1. 2008 byl novelizován § 89 e.ř.), je nedostatek exekučně postižitelného majetku coby důvod zastavení exekuce tradičně spojován s nákladovými důsledky, jež zatěžují povinného. S ohledem na výše uvedené je tak soudní exekutor v řadě případů stavěn do pozice obhájce svých ekonomických příp. existenčních zájmů, čímž se logicky staví do pozice ekonomických a procesních zájmů oprávněného, neboť ze zákona mu vyplývající úplata bude mnohdy záviset na oprávněném (paušální dohody o

⁹⁴ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 80.

⁹⁵ Nález ÚS, sp. zn. II. ÚS 372/04: Nezávislost exekutora je zabezpečena v rámci exekučního řádu různými způsoby, mimo jiné též úpravou, obsaženou v § 3, dle něhož exekutor vykonává exekuční činnost a další činnost za úplatu a současně je omezen na výdělečných činnostech. Nezávislost exekutora (i ekonomická) na státu je základním předpokladem exekutorovy nestrannosti při výkonu exekuční činnosti (srov. mj. důvodovou zprávu k exekučnímu řádu).

odměně exekutora, institucionální oprávnění, kdy exekutor pro oprávněného vymáhá desítky tisíc pohledávek apod.). Nezávislost exekutora se tak leckdy může přetavit na faktickou závislost na určitých oprávněných, čímž se lze dostat do rozporu s § 2 a 29 e.ř. **Jsem toho názoru, že i výše nastíněná judikatura Ústavního soudu, která přiznává odměnu a hotové výdaje exekutora vůči nemajetnému povinnému, přispívá nevědomky ke snížení nezávislosti soudního exekutora a posílení jeho závislosti na oprávněném.** Naskýtá se tedy otázka, zda soudní exekutor může fungovat nepodjatě tím, že je hmotně zainteresován na výsledku řízení a zda tím pádem stát zajistil spravedlivý proces oběma účastníkům řízení, a to jak oprávněnému, tak povinnému. Nestrannost, nezávislost a nepodjatost soudního exekutora v exekučním řízení by měla být vždy nadřazena nad ekonomické zájmy soudního exekutora.

Dalším argumentem pro zavedení principu teritoriality je zajištění **hospodárnosti řízení a práva povinného na spravedlivý proces.** V rámci exekučního řízení vystupuje oprávněný a povinný. Oprávněný vykazuje aktivitu především před zahájením řízení o nařízení exekuce, v průběhu řízení povětšinou zjišťuje stav exekučního řízení, případně se vyjadřuje k procesním návrhům povinného, přijímá doručované písemnosti. Zato povinný je do exekuce „vtažen“ daleko zásadnějším způsobem a exekutor musí s povinným aktivně pracovat. Vzdálenost i několika stovek kilometrů mezi sídlem soudního exekutora a bydlištěm povinného vede logicky k tomu, že exekutor volí způsoby exekuce, které lze sice provádět navzdory velké vzdálenosti, leč způsobem, který je nevhodný, neboť např. prodej movitých věcí předpokládá jejich soupis na místě samém. Dovolím si tvrdit, že běžné jsou situace, kdy zaměstnanci exekutora v rámci jednoho výjezdu do stovky kilometrů vzdáleného místa kontaktují a zajišťují movité věci u více povinných, přičemž náklady na cestu si vyúčtují separátně v každém jednotlivém spisu. Rovněž posouzení vhodnosti provedení způsobu exekuce prodejem nemovitostí souvisí se vzdáleností sídla exekutora od prodávané nemovitosti apod. Vedení exekuce na nemovitost na velkou vzdálenost znamená nutnost hledání

vhodného znalce pro její ocenění se znalostí daného regionu, v opačném případě nastupuje nutně zvýšení nákladů na cestovné a hrozba snížení objektivitu posudku při použití znalce působícího v sídle exekutora či jiném regionu. Vícečetné exekuce se stávají fenoménem doby. Není výjimkou, že povinný „neplatič“ má i několik desítek exekucí, přičemž každou z nich dnes často vede jiný exekutor. Každý z exekutorů pak samostatně a de facto duplicitně provádí lustrace majetku, pátrání po povinném, výjezdy a pokusy o soupis majetku – tím zbytečně vynakládá čas a prostředky. Exekutor by měl mít sídlo úřadu v takové vzdálenosti od místa bydliště či sídla povinného, kde bude s vysokou pravděpodobností vykonávat úkony v exekučním řízení, aby náklady spojené s cestou do takového místa nebyly neúměrné vymáhané povinnosti a nepřiměřeně nezvyšovaly náklady exekuce, které ponese povinný, oprávněný či nakonec exekutor.⁹⁶ Taktéž pro povinného, který chce s exekutorem spolupracovat, popřípadě se aktivně bránit proti neoprávněně nařízené exekuci či brojit proti postupu soudního exekutora, je velká vzdálenost sídla exekutora od místa bydliště či sídla vážným problémem a pokud se nelze se soudním exekutorem telefonicky spojit (takové případy znám z vlastní praxe, kdy potřebuji u exekutorů ověřit určité skutečnosti), hraničí takové případy až s odepíráním práva povinného na spravedlivý proces, neboť povinný musí vynaložit nemalé prostředky, aby se do sídla exekutora dostavil k nahlédnutí do spisu či aby se mohl dohodnout na případném splátkovém kalendáři apod.⁹⁷

Je-li soudnímu exekutorovi známa majetková situace povinného z předcházejících či paralelních exekucí, může je soudní exekutor využít a redukuje tak náklady exekuce a šetří náklady povinného. S velkou vzdáleností sídla exekutora od místa výkonu souvisí i **menší možnost kontroly soudního exekutora svých zaměstnanců**, kteří provádějí exekuci v terénu.

Princip teritoriality potažmo zavedení „výlučné spolupráce“ mezi soudními exekutory a exekučním soudem, v jehož jurisdikci exekutoři působí,

⁹⁶ Polanský, P. Územní působnost soudního exekutora. Komorní listy, březen 2010, str. 3.

⁹⁷ Srov. také s § 49 odst. 2, odst. 4 či § 50 odst. 2 o.s.ř. a § 124 odst. 1 e.ř. – vyvěšování výzev, sdělení či písemností na úřední desce soudního exekutora.

by taktéž znamenal i **sjednocení exekučních postupů** soudních exekutorů v souladu s rozhodnutími nadřízených krajských soudů a lepší předvídatelnost výsledků exekučních řízení.

Výstižný je dle mého názoru závěr soudního exekutora v Liberci Petra Polanského, který jako důsledek zavedení principu teritoriality ve svém článku s názvem Územní působnost soudního exekutora vydaném v březnovém vydání r. 2010, časopisu Komorní listy, uvedl: „Exekutor se tak bude moci namísto „akviziční činnosti“ (shánění kšeftů) věnovat zodpovědnému výkonu svého úřadu, rozhodovací činnosti, organizace práce úřadu, kontrole zaměstnanců a efektivitě vynakládaných prostředků. Vyšší efektivitou své činnosti bude moci ovlivnit jak výsledek své činnosti – výtěžek pro oprávněné, tak i svůj vlastní hospodářský výsledek.“

Nyní se pokusím nastínit **několik základních argumentů směřujících proti zavedení principu teritoriality**, který může být doplněn o princip náhodného výběru. Jedním z argumentů je **omezení, popřípadě úplná ztráta možnosti volby soudního exekutora**. Úplná ztráta možnosti volby soudního exekutora připadá v úvahu v případech, kde v působnosti exekučního soudu působí pouze jeden soudní exekutor nebo v případech, kdy je princip teritoriality kombinován s principem náhodného výběru. I mezi jednotlivými soudními exekutory je dán rozdíl v jejich kvalitě, výkonnosti, efektivitě a rychlosti. Současný model nejen umožňuje, ale i ukládá oprávněnému zvolit soudního exekutora, který bude v rámci exekučního řízení pověřen k provedení exekuce. Nevýhodu zavedení principu teritoriality, doplněného příp. o princip náhodného výběru, spatřuji v tom, že oprávněnému bude přidělen soudní exekutor, který kvalitou popř. výkonností nemusí oplývat, příp. špatně komunikuje s účastníky, což může zapříčinit pomalé dosažení účelu exekuce.

Na druhou stranu jsem však toho názoru, že zavedením teritoriálního principu, jehož důsledkem by bylo rovnoměrné rozdělování spisů dle náhodného výběru, by nikoliv hned, ale po určité době, v průměru zkvalitnilo práci soudních exekutorů. Dále by došlo ke zpretrhání nežádoucích vazeb

mezi některými exekutory a oprávněnými (věřiteli). Situaci, kdy jeden nejmenovaný exekuční úřad z Prahy ovládá čtvrtinu exekučního „trhu“ nebo kdy polovinu exekučních spisů řeší 5 exekutorských úřadů (celkem 180 exekutorských úřadů) nelze považovat za ideální. Dle statistiky exekucí v letech 2001 – 2010 uvedené v příloze č. 1 této práce je v současné době v běhu více než 2,3 milionu exekučních řízení.

Prezidentka Exekutorské komory ČR JUDr. Jana Tvrdková ve svém článku ze dne 28.2. 2010 s názvem „Je společensky žádoucí, aby měl JUDr. Sokol svého advokáta?“ uveřejněného v Hospodářských novinách doslova uvádí: „Za situace, kdy má jediný exekutorský úřad ročně zpracovat statisíce exekučních řízení, je nasnadě, že značná část těchto řízení je vyřizována automaticky, strojově, aniž by se jich dotkla „lidská ruka“, přesněji řečeno, aniž by údaje potřebné k provedení exekuce vyhodnocoval člověk, aniž by měl dlužník možnost kontaktovat přímo „svého exekutora“.“

Výše v textu jsem uvedl, že postavení soudního exekutora je připodobněno postavení notáře, na kterého byla rovněž delegována státní moc v oblasti dědického řízení, přičemž pověření projednáním dědictvím se taktéž odehrává dle předem stanovených pravidel na bázi rovnoměrnosti, kdy není v pravomoci okruhu dědiců zvolit si soudního komisaře k projednání dědictví. Spíše než podnikatelský aspekt by mělo převládat u soudních exekutorů přesvědčení, že jsou v první řadě nositeli části státní moci, součástí justice.

Princip teritoriality představuje bezesporu výhodu pro povinného z důvodů uvedených výše (vzdálenost místa bydliště povinného od sídla exekutora, optimalizace nákladů exekuce apod.), pro oprávněného však může v řadě případů představovat **nevýhodu**, zejména v případech tzv. institucionálních oprávněných, kdy soudní exekutor pro jednoho oprávněného realizuje i tisíce případů ohledně povinných ze všech koutů České republiky. **Separátní komunikace** oprávněných s jednotlivými soudními exekutory, resp. **roztržštěnost umístěných exekučních případů** jednoho oprávněného mezi jednotlivé dílčí exekutory napříč Českou republikou, může být pro oprávněného značně problematická. V praxi často dochází i k uzavírání **dohod**

mezi exekutory a institucionálními oprávněnými ohledně nákladů exekuce. Zavedení principu teritoriality by bezesporu mělo vliv rovněž na možnost uzavírání takových dohod.

Dalším argumentem proti zavedení principu teritoriality je **zánik „konkurenčního prostředí“** v důsledku čehož může dojít ke **ztrátě motivace** soudních exekutorů k výkonu a tím pádem i ke snížení kvality a výkonnosti jednotlivých soudních exekutorů při provádění exekuce. K tomuto argumentu lze uvést, že sledování kvality a výkonnosti by mělo být nastaveno v rámci přísných kontrolních mechanismů.

Zavedení principu teritoriality, příp. v kombinaci s principem náhodného výběru, **znemožní soudním exekutorům regulovat velikost svého úřadu** co do personálního, technického či materiálního vybavení. Na druhou stranu funkce soudního exekutora obnáší i manažerskou schopnost k efektivnímu řízení exekutorského úřadu a jeho zaměstnanců. Pokud exekutor nemá kapacitu na realizaci manažerských schopností v rámci úřadu, ať již z toho důvodu, že řídí úřad pouze po odborné stránce nebo z toho důvodu, že rozsah úřadu a počet zaměstnanců mu to neumožňuje, je na exekutorovi, aby manažerským řízením pověřil své zaměstnance (např. exekutorského kandidáta apod.).

Pokud jsem výše v textu uvedl jako argument podporující zavedení principu teritoriality sjednocení exekučních postupů v rámci působnosti exekučního soudu, je na místě zmínit i případné **riziko, které může spočívat v aktuálně nesprávném názoru exekučního soudu** a dočasné nemožnosti soudního exekutora ve všech obdobných případech dojít k jinému (odlišnému) rozhodnutí.

V literatuře jsem zaznamenal také argumentací proti zavedení teritoriálního principu spočívající v tvrzení, že **v loňském roce proběhlo více než 50 výběrových řízení na** tabulkově stále neobsazená místa soudních exekutorů, za kterými však není žádný vývoj a u kterých **absentují zkušenosti**, přičemž na takto nově zřízené úřady by napadla zavedením teritoriálního principu rozsáhlá spisová agenda. Tento argument však

neshledávám relevantním, neboť výběrových řízení se povětšinou účastnili exekutorští kandidáti, tedy právníci s bohatými zkušenostmi z exekutorských úřadů, kteří mnohdy fakticky vedli celý chod exekutorských úřadů, přičemž o jejich schopnostech a erudici není povětšinou třeba pochybovat. Jedná se o kandidáty, kteří na rozdíl od původních exekutorů prošli náročným výběrovým řízením, včetně absolvování psychologicko diagnostického vyšetření. Naopak jejich odchod z původních exekutorských úřadů, které neformálně vedli, mohl způsobit leckde určité problémy s vyřizováním exekuční agendy.

Domnívám se, že otázka zavedení principu teritoriality do jisté míry souvisí a lze ji vztáhnout i na samotné chápání **pojetí fungování institutu soudního exekutora**. Pojetí uvedeného institutu je v zásadě dvojí. Podle **prvního pojetí** je soudní exekutor vnímán jako osoba, jenž je součástí justice s nezávislostí srovnatelnou s nezávislostí soudce a teprve poté jako podnikatel. Soudní exekutoři se v případě prvního pojetí vnímají jako kolegové, nikoliv jako konkurence. Toto pojetí převládá u zástupců menších, případně středních exekutorských úřadů. Tito zástupci jsou pak i povětšinou zastánci principu teritoriality. V rámci **druhého pojetí** je soudní exekutor vnímán zejména jako podnikatel, který se při respektování práva snaží dosáhnout maximálního podnikatelského úspěchu. Při tomto pojetí chápání může konkurence mezi exekutory způsobit i zánik menších úřadů. Toto pojetí převládá u větších exekutorských úřadů, přičemž zástupci těchto úřadů jsou proti zavedení principu teritoriality, neboť tento princip by logicky znamenal výrazné zmenšení jejich exekutorských úřadů a tím i podnikatelských úspěchů.

Pokud bych měl v krátkosti z mého pohledu srovnat nastíněné argumenty pro a proti zavedení principu teritoriality, příp. v kombinaci s principem náhodného výběru, je pro mne stěžejní jejich váha, přičemž argumentace směřující pro podporu teritoriálního principu, příp. v kombinaci s principem náhodného výběru, je víceméně argumentací vyplývající z ústavněprávní roviny (nestrannost, nezávislost, nepodjatost soudního exekutora, zajištění práva na spravedlivý proces) a tedy argumentací více

přiléhavější a významnější. Z uvedeného lze dovodit, že jsem zastáncem prvního pojetí fungování institutu soudního exekutora, kdy institut soudního exekutora vnímám institucionalisticky. Rovněž srovnáním právní úpravy jednotlivých členských států Evropské unie dojdeme k závěru, že v drtivé většině států se teritoriální princip uplatní, byť se jedná i o státy, které jsou rozlohově menší než Česká republika.

S ohledem na výše uvedené bych byl **de lege ferenda pro zavedení principu teritoriality v kombinaci s principem náhodného výběru** soudního exekutora v případech, kde v rámci daného teritoriálního území působí dva a více soudních exekutorů. Jako nejvhodnější se mi jeví omezení působnosti soudního exekutora na území, jehož jurisdikce je shodná s exekucním (okresním) soudem. Pro tuto variantu hovoří i fakt, že sídla jednotlivých exekutorských úřadů byla nastavena s přihlédnutím k počtu obyvatel spadajících do působnosti exekucního soudu. Přerozdělení spisové agendy by tak mělo být v případě zavedení teritoriálního principu, doplněného o princip náhodného výběru, vyvážené. Princip náhodného výběru by byl realizován prostřednictvím elektronického přerozdělování spisů, kdy pokud by v působnosti daného soudu působil pouze jediný exekutor, princip náhodného výběru by se neuplatnil. Následkem zavedení uvedených principů (teritoriálního a náhodného výběru) by pak dle mého názoru bylo jednak posílení principů spravedlivého procesu, jednak nežádoucí zpřetrhání vazeb mezi exekutory a věřiteli a jednak celkové zkvalitnění a zefektivnění exekucních řízení ve vztahu k celku. Zavedení principu teritoriality, doplněného o princip náhodného výběru, by sebou zákonitě přineslo zahájení exekucního řízení podáním u exekucního soudu.

Princip teritoriality v Polsku

Tato práce obsahuje srovnání vybrané rozhodovací činnosti se slovenskou právní úpravou. Jelikož slovenská právní úprava principu teritoriality neobsahuje, rozhodl jsem se nastínit, co do principu teritoriality,

právní úpravu jiného sousedního státu a sice Polska. Polsko je jednou z okolních zemí, kde je rovněž zaveden princip teritoriality. Postavení soudního exekutora a exekuční činnost upravuje u našich severních sousedů obdobně jako u nás jednak zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti ze dne 29.8. 1997 (Ustawa z dnia 29.sierpnia 1997 r. o komornikach sadowych i egzekucji) a jednak občanský soudní řád, zákon ze dne 17.11. 1964, který ve své třetí části upravuje exekuční řízení (Ustawa z dnia 17. listopada 1964 r. Kodeks postepowania cywilnego). Výkon exekuční činnosti spadá do působnosti okresních soudů (sady rejonowe) a exekutorů jmenovaných do obvodů spadajících do působnosti okresních soudů. Exekutor je v Polsku chápán jako nositel veřejné moci, který má postavení veřejného činitele a provádí úkony spočívající v realizaci výkonu soudních rozhodnutí (exekucí). Exekutor je výlučně příslušný k provedení exekucí v občanskoprávních věcech, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Při provádění exekuce je soudní exekutor vázán rozhodnutími soudu a předsedy okresního soudu, v jehož působnosti působí.

Exekutor je jmenován ministrem spravedlnosti Polska pro určitý správní obvod, který spadá do působnosti okresního soudu, přičemž není vyloučeno, že do působnosti okresního soudu spadá i více správních obvodů, do kterých jsou exekutoři jmenováni. Pokud dojde ke zrušení příslušného okresního soudu, pod který jurisdikčně náleželi jmenovaní exekutoři, nově exekutoři spadají pod okresní soud, který převzal správní obvod zrušeného okresního soudu. Exekutor vykonává svou činnost v působnosti správního obvodu, do kterého byl jmenován. Výjimka se vztahuje na případy bezúspěšného obsazení exekutorských úřadů v působnosti okresního soudu, kdy ministr spravedlnosti je oprávněn v takovém případě zrušit exekutorský úřad pro stávající obvod, který spadá pod příslušný okresní soud, a spojit ho s obvodem z jednoho ze sousedních okresů na dobu nejméně 2 let, po které opět provede nové výběrové řízení na obsazení úřadu exekutora (čl. 7.1 odst. 4 KSE). Seznam všech exekutorů v působnosti daného okresního soudu vede předseda daného soudu, přičemž seznam je průběžně aktualizován a obsahuje

jména exekutorů a sídla jejich kanceláří. Ministr spravedlnosti pak vede seznam všech exekutorů v oblastech působnosti jednotlivých odvolacích soudů. Seznam rovněž obsahuje jména exekutorů a sídla jejich kanceláří. Seznamy jsou vedeny na internetových stránkách, tak aby se dostaly do široké publicity občanů.

Oprávněný si v rámci exekučního řízení může zvolit kteréhokoliv exekutora v obvodu, ve kterém má povinný své bydliště nebo svou nemovitost. Z výše uvedeného vyplývá princip teritoriality nebo-li místní příslušnost exekutora. Výjimku⁹⁸ upravuje ustanovení odst. 5. čl. 8.1. KSE, dle kterého má věřitel právo zvolit si exekutora na polském území s výjimkou případů exekuce nemovitosti. Pokud však exekutor takové pověření přijme, jdou výdaje exekutora a jeho zaměstnanců, které nejsou zahrnuty v nákladech exekuce, k tíži věřitele. Náklady exekuce zatěžují samozřejmě povinného (dlužníka). Exekutor zvolený ze strany věřitele, není-li vyloučen, nemůže odmítnout provedení exekuce, pokud by exekuce byla prováděna v oblasti místní příslušnosti odvolacího soudu týkajícího se jeho správního obvodu (oblasti působnosti).

Preference místní příslušnosti exekutora pověřeného k provedení exekuce dle polské právní úpravy ve srovnání s naší právní úpravou je zřejmá. Výjimka je sice připuštěna s ohledem na volbu ze strany věřitele, výběr je však „vyvážen“ nákladovým zatížením věřitele, přičemž u exekuce prodejem nemovitosti je dána výlučná místní příslušnost exekutora dle polohy nemovitosti. Domnívám se, že polští zákonodárci byli v daleko větším rozsahu ovlivněni při zvolení teritoriálního principu i rozlohou Polska, která je čtyřnásobně větší než rozloha České republiky.⁹⁹ I v rámci rozlohy České republiky však platí nevýhody neomezené příslušnosti, které jsem popsal výše v této části práce.

⁹⁸ Srov. s ustanovením § 759 KPC.

⁹⁹ Rozloha Polska je 312 685 km². Rozloha České republiky je 78.866 km².

8 Úvahy nad právní úpravou exekucí de lege ferenda

V jednotlivých částech této práce jsem se již věnoval zamyšlení nad právní úpravou de lege ferenda, zejména pokud jde o oblast nařízení exekuce, zastavení exekuce či jejího odkladu. Připravovaná novela e.ř., která jde ruku v ruce s novelou o.s.ř. a dalších právních předpisů však sebou přináší řadu významných změn v oblasti výkonu rozhodnutí a exekucí, přičemž alespoň k některým z nich bych se rád v této práci vyjádřil. Primární změnou, která návrh změn exekučních předpisů provází je zrušení resp. omezení dvojkoľejnosti právní úpravy, která byla zakotvena v našem právním řádu od roku 2001, tedy od přijetí exekučního řádu. Dvojkoľejnost v tomto směru umožňuje oprávněnému možnost volby způsobu řešení vymození své pohledávky vůči dlužníkovi (povinnému), buď v rámci soudního výkonu rozhodnutí dle právní úpravy o.s.ř. nebo v rámci exekučního řízení podle e.ř.

Byť omezením dvojkoľejnosti ztrácí oprávněný možnost volby vymáhat svou pohledávku skrze soudní výkon rozhodnutí, který je plně v ingerenci státu, neviděl bych za situace, kdy některé způsoby výkonu rozhodnutí od samotného nařízení až po jeho výkon realizují „závislí“ vyšší soudní úředníci a nikoliv „nezávislí“ soudci zásadní problém. Jiná otázka, která v této souvislosti vyvstává je posouzení rozsahu rozhodovací pravomoci vyšších soudních úředníků.¹⁰⁰ Ze statistik Ministerstva spravedlnosti ČR a Exekutorské komory vyplývá, že účinnost exekučních řízení prováděných dle e.ř. je v průměru více než 10ti násobně vyšší než u soudních výkonů rozhodnutí prováděných dle o.s.ř.¹⁰¹ Důvod uvedeného rozdílu v účinnosti obou řízení spočívá zejména v tom, že v rámci exekučního řízení dochází ke zmrazení veškerého majetku povinného.¹⁰² Rozdíl účinnosti je tedy výstižný, přičemž zrychlení a zefektivnění výkonu (exekuce), jakož i sjednocení

¹⁰⁰ Srov. článek Perspektivy procesního práva *Aleny Winterové* v Právních rozhledech, 19/2008, s. 706.

¹⁰¹ Srov. článek *JUDr. Jany Tvrdíkové*, prezidentky Exekutorské komory „Je společensky žádoucí, aby měl JUDr. Sokol svého exekutora?“ uveřejněný v HN.

¹⁰² *Baudyš, P.* Aplikace exekučního řádu z pohledu mého. Právní rozhledy, 9/2002, s. 436.

postupů představuje jeden z hlavních argumentů na podporu navrhovaných změn. Dalšími důvody, kterými argumentuje Ministerstvo spravedlnosti ČR, jsou v poslední době tolik frekventovaně udávané „úspory výdajů státního rozpočtu“ a přesunutí volných personálních kapacit z úseku exekučního do úseku „nalézání práva“. V prvním případě se jedná o argument pragmaticko-ekonomický, který by rozhodně neměl být rozhodujícím důvodem navrhovaných změn, zejména v oblasti ze strany veřejnosti citlivě vnímaných exekucí, v druhém případě si nejsem zcela jist, zda s ohledem na chystané novely dojde na soudech k výraznějšímu personálnímu přeskupení, neboť úbytek dílčí agendy např. v oblasti nařizování exekucí bude kompenzován nárůstem dílčí agendy jinde, např. v oblasti vydávání osvědčení o vykonatelnosti, resp. v nárůstu exekuční agendy způsobené omezením dvojkolejnosti právní úpravy. Navíc novely v oblasti exekucí dále počítají s tím, že stávající soudní výkony rozhodnutí budou dokončeny u jednotlivých soudů, což by znamenalo velmi pozvolný úbytek agendy výkonu rozhodnutí (nikoliv exekuční dle e.ř.).

S ohledem na výše uvedené mohu konstatovat, že s omezením dvojkolejnosti souhlasím s tím, že soudu by měl i nadále zůstat výkon rozhodnutí v případech, kde pro to existují zvláštní důvody (např. výchova nezletilých dětí, je-li oprávněným stát, soudcovské zástavní právo). Významnější než otázka omezení dvojkolejnosti je pro mne osobně **otázka úpravy rozdělení kompetencí v exekučním řízení mezi exekuční soud a soudního exekutora**. Kdysi zjednodušené pravidlo, dle kterého soud vydává rozhodnutí a soudní exekutor provádí exekuci, již dávno neplatí. Zejména střednědobá novela e.ř. účinná od 1.11. 2009 posílila v tomto směru pravomoci soudního exekutora, který již jen neprovádí fakticky exekuci, ale podílí se i na rozhodovací činnosti, zatím více méně v případech nesporných. Dle mého názoru se, pokud jde o rozhodovací činnost exekutora, posunula právní úprava až na samou hranici vhodnosti a únosnosti a pokud jde o kompetence exekutora v rámci rozhodování v exekučním řízení, ty by neměly být dle mého názoru v tomto směru rozšiřovány. Je třeba mít na paměti, že

soudní exekutor je rovněž exekutorem soukromým a funguje na bázi podnikatelské. Primárním cílem soudního exekutora je provést exekuci a získat odměnu, která je vázána na vymoženou částku. Je tedy logické, že cílem soudního exekutora je být ve vymáhání maximálně úspěšný, přičemž maximální úspěch generuje maximální zisk a maximální zainteresovanost na výsledku. Zainteresovanost však může kolidovat leckdy s nezávislostí a nepodjatostí soudního exekutora. Stát nemůže rezignovat na kontrolu exekutorské činnosti a prostřednictvím exekučních soudů, resp. odvolacích soudů a Ministerstva spravedlnosti, pokud jde o dohled, musí důsledně kontrolovat zákonnost postupů soudních exekutorů resp. jejich rozhodnutí. Soudím, že právní úprava *de lege ferenda*, pokud jde o rozdělení pravomocí v oblasti rozhodování, by měla zůstat zachována ve svých maximech tak, že soudní exekutor nebude příslušný v rozhodování ve věcech, kde je zapotřebí volní úvahy. Takováto rozhodnutí by i nadále měla být výlučně v kompetenci exekučního soudu.

Další navrhovaná změna právní úpravy *de lege ferenda*, kterou z praktického hlediska nanejvýš podporuji a o které jsem se již zmínil výše v textu, spočívá ve změně místní příslušnosti exekučního soudu. Současná koncepce právní úpravy vychází z faktického místa bydliště povinného, což sebou v mnoha případech vyvolává nutnost provádět dokazování. Nejefektivnějším nástrojem ze strany soudů je dotaz na Českou poštu s.p., zda se povinný ke dni podání návrhu zdržoval na uvedené adrese, popřípadě přebíral písemnosti apod. Takový postup představuje jednak nemalé zdržení ohledně postupu v exekučním řízení, kdy soud chce mít postaveno na jisto faktické bydliště povinného a exekuci nařídí až po ověření výše uvedených skutečností, popřípadě rozhodne o místní nepříslušnosti; jednak administrativní zatížení třetích subjektů, jejichž vyjádření soud potřebuje za účelem zjištění faktického stavu. Nabízí se jednoznačný závěr, že pro místní příslušnost by měl být rozhodující nikoliv faktický, nýbrž trvalý pobyt, jehož ověření by bylo možné provést nahlédnutím do centrální evidence obyvatel. V případě cizinců by místní příslušnost byla určena dle místa pobytu cizince. U

právnických osob je rozhodující sídlo společnosti. Pokud by výše uvedená kritéria nebyla zjištělná, byl by exekuční soud ten, v jehož obvodu se nachází majetek povinného.

Další oblastí ve které bych uvítal změny právní úpravy je jednoznačně oblast **exekuce prodejem nemovitostí**. Dle právní úpravy de lege lata je exekuce prodejem nemovitostí rozdělena na příliš mnoho fází s logickou možností vyplývající pro povinného uplatňovat procesní obranné prostředky v každé jednotlivé fázi exekuce. Takový stav mnohdy způsobuje zbytečné průtahy a časté předkládání spisu odvolacímu soudu, který o odvolání povinného rozhoduje. Za současného stavu může povinný odvoláním napadnout usnesení o ceně a následně rovněž dražební vyhlášku obsahující výslednou cenu (§ 336b odst. 2 písm. c) a § 336c odst. 5 o.s.ř.). Řešením by bylo příp. sloučení rozhodnutí (fází), popř. vyloučení možnosti odvolat se proti dražební vyhlášce.¹⁰³

Návrh novely o.s.ř. obsahuje i možnost financovat vydraženou nemovitost úvěrem. Takovou úpravu bych jednoznačně uvítal, neboť povinnost financovat vydraženou nemovitost v hotovosti představuje výrazné redukování okruhu potenciálních dražitelů a tím i dosažení optimální ceny za prodej nemovitosti. Možnost financování dražené nemovitosti formou úvěru by měla být dána ve všech případech ex lege a neměla by být ponechána na úvaze soudního exekutora, který by rozhodoval, zda takový způsob financování v dražební vyhlášce umožní či nikoliv.

Návrh novely o.s.ř. rovněž obsahuje zavedení institutu předražku, tzn. umožnění třetí osobě získat draženou nemovitost, aniž by se účastnila dražby, pokud ve stanovené lhůtě složí u exekutora částku o 25% převyšující dosaženou cenu v rámci dražebního jednání. Pokud je hlavním cílem dražebního jednání dosáhnout maximální cenu a uspokojit oprávněného, popř. další přihlášené věřitele, nelze proti předražku nic namítat, jsem ale toho názoru, že „úspěšný“ vydražitel, který bude přeplacen, by měl mít možnost dorovnat nejvyšší cenu a získat tak vydraženou nemovitost. V opačném

¹⁰³ Návrh novely o.s.ř. počítá s tím, že dražební vyhláška již nebude rozhodnutím.

případě by se potenciální dražitelé napříště nemuseli dražby účastnit a po skončení dražebního jednání čekali na realizaci předražku, čímž by se jaksí vytratil hlavní účel a samotný smysl dražebního jednání. Přivítal bych rovněž zařazení usnesení o příklepu jako exekučního titulu pro případné vyklizení povinného z předmětné nemovitosti. Vydražiteli mi měla být poskytnuta právní ochrana v tom smyslu, že pokud předmětnou nemovitost vydraží a povinný ji nevyklidí, může vydražitel podat bez dalšího návrh na exekuci vyklizením.

Domnívám se, že rovněž problematika bezúspěšné opakované dražby by mohla být předmětem právní úpravy *de lege ferenda*. V zájmu naplnění účelu exekučního řízení se někteří exekutoři i po neúspěšné opakované dražbě uchylují k zajištění aktualizovaného znaleckého posudku a opakované realizaci dražby. Právní úprava by měla umožnit exekutorům dle mého názoru i možnost dražby v případě, kdy o nemovitost nejeví dražitelé zájem ani v případě nejnižšího podání stanovené ve výši poloviny výsledné ceny. Není-li možnost uspokojit oprávněného jinými způsoby exekuce, měla by být exekuce prodejem nemovitosti realizovaná i za cenu, že nejnižší podání bude sníženo např. na čtvrtinu výsledné ceny.

V rámci exekuce prodejem movitých věcí bych do budoucna jednoznačně ocenil spuštění portálu dražeb u věcí movitých, tak aby se informace o probíhajících dražbách dostala do pokud možno co nejširšího povědomí občanů, čímž bude zajištěno dosažení vyšších vydražených částek. Rovněž by stálo za uvažování navýšení nejnižšího podání, které t.č. dosahuje jednu třetinu rozhodné ceny v případě dražby věcí movitých. Za situace, kdy portál dražeb movitých věcí neexistuje, stává se mnohdy dražba movitostí výhodným kupem spřízněných osob exekutora. Nejnižší podání u dražebního jednání při prodeji nemovitostí činí dvě třetiny odhadní ceny, kdy publikace dražebního jednání je nesrovnatelně rozsáhlejší, přičemž mezi těmito nejnižšími podáními je značný nepoměr.

9 Závěr

Ve své rigorózní práci jsem se zaměřil na vybranou rozhodovací činnost soudu (rozhodnutí) v rámci exekučního řízení s akcentem na aktuální problémy, které přinesly zejména střednědobá novela exekučního řádu. Vymezenou rozhodovací činnost jsem vymezil a popsal, nastínil některé aktuální problémy, které v praxi v této souvislosti vyvstávají a s kterými jsou soudy konfrontovány a pokusil se navrhnout případná řešení. Uvedená soudní rozhodnutí jsem podrobil srovnání s právní úpravou na Slovensku a rovněž jsem se pokusil u těchto rozhodnutí navrhnout dílčí změny právní úpravy *de lege ferenda*. V neposlední řadě jsem se také zabýval úvahami nad zavedením principu teritoriality včetně srovnání s právní úpravou Polska v této otázce a nad změnami v oblasti exekucí *de lege ferenda* z hlediska koncepčního (dvojkolejnost, rozdělení pravomocí) či z hlediska jednotlivých dílčích změn v exekučním řízení.

Pokud bych měl hodnotit vliv střednědobé novely na exekuční řád, mohu s odstupem času konstatovat, že došlo k naplnění cílů předkladatele střednědobé novely, neboť došlo ke znatelnému odbřemenění soudů v důsledku převedení části agendy na exekutorské úřady. Na druhou stranu se domnívám, že rozsah rozhodovací pravomoci soudního exekutora je na samé hranici vhodnosti a únosnosti a jak jsem již nastínil v předcházející části této práce, neměl by se dále rozšiřovat, případně směřovat tam, kde je zapotřebí v rámci rozhodování volní úvahy.

Záměr Ministerstva spravedlnosti ČR novelizovat stávající podobu e.ř. a o.s.ř. ve smyslu zrušení, resp. omezení dvojkolejnosti právní úpravy výkonu rozhodnutí, vnímám do jisté míry jako odraz spokojenosti státu s fungováním institutu soudního exekutora, na kterého stát před deseti lety přenesl část své svrchované pravomoci spočívající v realizaci nuceného výkonu zákonem stanovených rozhodnutí. Od zavedení institutu soudního exekutora v roce 2001 do dnešní doby došlo k rapidnímu nárůstu exekuční agendy. V roce 2001 bylo nařízeno v České republice 4.302 exekucí, v roce 2010 bylo nařízeno v

České republice 701.900 exekucí.¹⁰⁴ Věřitelé v dnešní době daleko více preferují exekuci majetku povinného prostřednictvím exekučního řízení dle e.ř. než prostřednictvím soudního výkonu rozhodnutí,¹⁰⁵ kdy stěžejními důvody jsou rychlost a efektivita, kterou věřitelé akcentují. Dostat se ke své pohledávce v reálném čase je cílem každého věřitele – oprávněného.

Zavedení institutu soudního exekutora do našeho právního řádu bylo dle mého názoru krokem správným směrem a systémově správné řešení. Schopnost státu naplnit (realizovat) svá rozhodnutí je jedním ze základních rysů právního státu, přičemž úspěšná realizace exekucí (výkonu rozhodnutí) se odráží v důvěře občanů v právo, vymahatelnost práva a samotný stát. K výraznému zvýšení efektivity vymáhání pohledávek a zrychlení celého procesu vymáhání došlo díky zavedení tohoto institutu. Institut soudního exekutora ať již v obdobném či modifikovaném postavení najdeme jednak ve všech okolních státech, ať již jde o Slovensko, Polsko, Německo či Rakousko a jednak ve většině západoevropských vyspělých států jako je Francie, Španělsko, Itálie, Portugalsko, Spojené království Velké Británie, Belgie, Nizozemí, Švédsko, Dánsko, Finsko aj.

V současné době již tedy není aktuální otázka, zda vůbec podporovat tento institut, ale jakým způsobem ho zdokonalit, zefektivnit a zlepšit kontrolu nad jeho fungováním, neboť institut soudního exekutora již v našem právním řádu úspěšně zakořenil. Přes určité výhrady vůči činnosti některých exekučních úřadů se soudní exekutoři z hlediska systémového řešení vymáhání pohledávek, troufám si říci, osvědčili. Vycházeje z vlastní zkušenosti se soudními exekutory lze konstatovat, že postup soudních exekutorů při provádění exekucí je po 10 letech stabilizován a na odpovídající úrovni. Od zavedení institutu soudního exekutora v roce 2001 do roku 2010 bylo v České republice nařízeno celkem 3.396.473 exekucí, kdy při uvedeném

¹⁰⁴ Srov. s tabulkou celkového počtu exekucí v příloze č. 1.

¹⁰⁵ Dle statistiky Ministerstva spravedlnosti napadlo v roce 2010 celkem 292.728 návrhů na nařízení výkonu rozhodnutí – viz časopis Soudce, č. 3/2011, roč. XIII, s. 12.

množství se určité excesy v rámci exekučních řízení zajisté najdou, avšak troufám si říci, že v omezené a únosné míře.¹⁰⁶

V loňském roce se stavy soudních exekutorů rozrostly o dalších padesát exekutorů a došlo tak k naplnění všech exekutorských úřadů (tabulkových míst) s nimiž se na počátku sice počítalo, ale které nebyly dlouhodobě naplněny. Doplnění exekutorských úřadů vítám, neboť se domnívám, že povede k určitému zrychlení vyřizování agendy a přinese do exekutorského stavu nový „svěží vítr“.

V příloze č. 1 této práce jsou uvedeny statistické údaje získané od Exekutorské komory ČR vztahující se k exekuční agendě, zejména pokud jde o celkové počty nařízených exekucí, skončených exekucí, ať již vymožením či zastavením či dosud neskončených exekucí. Graf v příloze č. 2 pak demonstruje celkový nárůst nařízených exekucí za uvedené období. Tabulka stavů nařízených exekucí obsažená v příloze č. 3 rozlišuje v rámci nařízených exekucí exekuce skončené vymožením, zastavením a ty, které v předmětném období nebyly skončeny a jejichž realizace pokračuje i nadále.

Z uvedených údajů lze učinit závěry v tom smyslu, že od účinnosti e.ř. po současnost došlo k výraznému nárůstu počtu nařízených exekucí, který od roku 2009 začal stagnovat. Zprávu o stagnaci počtu nařízených exekucí by bylo možné považovat za pozitivní, pokud by však celkový počet nařízených exekucí byl výrazně nižší. Údaje o celkovém počtu nařízených exekucí za rok 2011 k 30.6. 2011, které mám z Okresního soudu v Ostravě, spíše ukazují na přetrvávající stagnaci, než že by výrazněji klesaly. S nárůstem celkového počtu nařízených exekucí, jakož i se skutečností, že na řadu povinných byly nařízeny exekuce povícekrát, souvisí i snižující se procento úspěšnosti vymožením.

Tendence nárůstu počtu nařízených exekucí může mít tyto příčiny

- rychlost a efektivnost exekučního řízení dle e.ř.

¹⁰⁶ Dle statistických údajů Exekutorské komory ČR, řešilo loni MSČR 600 stížností na postup soudních exekutorů, z toho 278 stížností bylo nedůvodných (Zpráva o činnosti státního dohledu, Komorní listy, 2/2011).

- překonané postupy a způsoby dle o.s.ř. zejména nemožnosti provádět více způsobů exekucí
- ekonomická krize
- zvyšující se zadluženost a nízká finanční gramotnost jednotlivců
- „drobení“ exekucí
- oprávněný nenese při podání návrhu na nařízení exekuce jakékoliv náklady, jen zcela výjimečně.

Docílení opačného trendu spočívajícího ve snižování počtu nařízených exekucí můžeme dle mého názoru dospět jednak cestou právní úpravy de lege ferenda zejména v oblasti exekucí a jednak cestou prevence zadlužování s akcentem na osvětu jednotlivců a domácností.

Na závěr své práce bych chtěl podtrhnout, že zachování resp. posílení kontrolních mechanismů nad činností soudních exekutorů, ať již ze strany exekučních soudů či příslušných krajských soudů, potažmo ze strany Ministerstva spravedlnosti ČR vykonávajícího dohledovou činnost, nesmí být opomenuto, neboť **stát nemůže rezignovat na roli garanta zajišťujícího spravedlivý proces v rámci exekucí.**

Seznam použité literatury, časopiseckých a novinových článků

- *Bartoš, J.* Srovnání některých aspektů činnosti notářů a soudních exekutorů. *Ad Notam*, 2009, č. 6, s. 202.
- *Baudyš, P.* Aplikace exekučního řádu z pohledu mého. *Právní rozhledy*, 2002, č. 9, s. 436.
- *Belanský, D.* Exekučné právo v Slovenskej republike. *EMP*, 1999, č. 7-8, s. 11.
- *Bělohávek, A.* Aplikace procesních předpisů na rozhodčí řízení. *Právní rádce*, 2008, č. 2, s. 16.
- *Biolek, V.* K soudním exekucím de lege ferenda. *Právní rozhledy*, 1997, č. 10, s. 525.
- *Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.* Občanský soudní řád. Komentář. I díl. 7 vydání. Praha : C. H. Beck, 2006.
- *Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.* Občanský soudní řád. Komentář. II díl. 7 vydání. Praha : C. H. Beck, 2006.
- *Češka, Z. a kol.* Občanské právo procesní. Praha : Panorama, 1989.
- *Dörfl, L.* K vymáhání pohledávek výkonem rozhodnutí, exekucí nebo v insolvenčním řízení. *Právní rádce*, 2009, č. 3, s. 16.
- *Drápal, L., Bureš, J. a kol.* Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1 vydání. Praha : C. H. Beck, 2009.
- *Drápal, L., Bureš, J. a kol.* Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1 vydání. Praha : C. H. Beck, 2009.
- *Dvořák, J., Poledna, Z.* Exekuční postih pohledávek patřících do SJM a výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu. *Právní rozhledy*, 2002, č. 10, s. 484.
- *Grossová, M. E.* Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1.1. 2007. Linde Praha a.s., 2007.
- *Hampel, P.* Exekuce na obchodní podíl společníka společnosti s ručením omezeným. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 16.

- *Hlavsa, P.* Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy. 3. aktualizované a podstatně doplněné vydání podle stavu k 1.4. 2008. Praha : Linde Praha a.s., 2008.
- *Hlavsa, P.* Občanský soudní řád a předpisy související s výkladem nových ustanovení. Praha : Linde Praha, a.s., 2002.
- *Hora, V.* Československé civilní právo procesní. I.-III. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010.
- *Jindřich, M.* Notářský zápis o hmotněprávním úkonu jako exekuční titul – úvaha de lege merenda. Ad. Notam, 2007, č. 5, s. 133.
- *Kasíková, M.* a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2 vydání. Praha : C. H. Beck, 2010.
- *Kaváčiková, E.* Exekučný poriadok - zákon s komentárom, Žilina : Poradca s.r.o., 2004.
- *Köbler, G.* Juristisches Wörterbuch für Studium und Ausbildung. 11 Auflage. Lissen : Verlag Franz Valen GmbH, 2002.
- *Krajčo, J.* Komentár, Exekučný poriadok, Procesný postup exekútora, Procesný postup exekučného súdu. Bratislava : Eurounion s.r.o., 2009.
- *Kurka, V., Drápal, L.* Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Praha : Linde Praha a.s., 2004.
- *Kurka, V.* Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. Praha : ASPI, a.s., 2005.
- *Macur, J.* - Kurs občanského práva procesního. Praha : C.H. Beck, 1998.
- *Macur, J.* – Právi procesní a právo hmotné. Brno : MU v Brně, 1993.
- *Mádr, J.* Střet exekucí – polemika nad závěrem Nejvyššího soudu ČR. Noviny pro konkurs a vyrovnání, 2004, č.9, s. 1.
- *Mazák, J.* Exekučný poriadok – komentár. IURA EDITION, Bratislava 2006.
- *Mazák, J.* a kol. Základy občianskeho procesného práva. Bratislava : IURA EDITION spol. s r.o., 2009.
- *Mikšovský, P.* Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti s komentářem a prováděcími předpisy. Praha : IFEC, 2001.

- *Mohyla, R.* Proč zachovat stávající zřízení. *Komorní Listy*, 2010, druhé číslo, s. 4.
- *Oherová, J., Svoboda, M., Kalina, M., Bočánková, M.* Česko-anglický právní slovník. Praha : Linde Praha, a.s., 1999.
- *Opletal, R.* Otazníky kolem teritoriality. *Komorní Listy*, 2010, druhé číslo, s. 6.
- *Pána, L., Somr, M.* Metodologie a metody výzkumu. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.
- *Petr, D.* Teritorialita v Evropě. *Komorní Listy*, 2010, 2 číslo, s. 2.
- *Polanský, P.* Územní působnost soudního exekutora. *Komorní Listy*, 2010, druhé číslo, s. 3.
- *Prudilová, M.* Veřejné dražby a exekuce. Praha : Linde Praha a.s., 2001.
- *Schelleová, I.* Exekuční řízení. Praha : Eurolex Bohemia s.r.o., 2005.
- *Schelleová, I., Lamka, R.* Exekuce v zrcadle právních předpisů (I. Průběh exekučního řízení). Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2007.
- *Schelleová, I., Lamka, R.* Exekuce v zrcadle právních předpisů (II. Jednotlivé způsoby exekuce). Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2007.
- *Schelleová, I., Lamka, R.* Exekuce v zrcadle právních předpisů (III. Soudní exekutoři a jejich exekuční činnost). Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2007.
- *Schelleová, I.* Základy občanského práva procesního. Praha : EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005.
- *Schelleová, I.* Český civilní proces. Praha : Linde Praha, a.s., 1997.
- *Smolík, P.* Advokát versus exekutor – ochrana zájmů klienta versus exekuce, *Bulletin advokacie*, 2002, č. 4, s. 10.
- *Sokol, T.:* Neberte mi mého exekutora. *Hospodářské noviny*, 2010.
- *Stavinohová, J., Hlavsa, P.* Civilní proces a organizace soudnictví. Masarykova Univerzita v Brně, nakladatelství Doplněk, 2003.
- *Steiner, V.* Občanské právo procesní v teorii a praxi. Praha : Orbis, 1975.
- *Svoboda, K.* Kdy a jak přezkoumat notářský nebo exekutorský zápis. *Ad Notam*, 2009, č. 5, s. 161.

- *Svoboda, K.* Vyškrtnutí věci ze soupisu – další zbraň v rukou exekutorů. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2009, č. 12, s. 17.
- *Svoboda, K.* Předběžné opatření v exekuci. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2009, č. 3, s. 10.
- *Svoboda, K.* Nad návrhem na zavedení výhradně exekutorské exekuce. *Právní fórum*, 2011, č. 5, s. 198.
- *Svoboda, K.* Míra úspěchu oprávněného jako kritérium pro rozhodování o nákladech exekuce. *Právní fórum*, 2011, č. 1, s. 11.
- *Štajgr, F. a kol.* Občanské právo procesní. 2. vydání. Praha : Orbis, 1968.
- *Števček, M. a kol.* Civilné právo procesné. Bratislava : EUROKÓDEX, s.r.o., 2010.
- *Tomašovič M.* Exekučný poriadok s komentárom. Žilina : Eurokódex, Poradca podnikateľa spol. s r.o., 2006.
- *Tripes, A.* Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006.
- *Tvrdková, J.* Je společensky žádoucí, aby měl JUDr. Sokol svého exekutora? *Hospodářské noviny*, 2010.
- *Valenta, J.* Manžel povinného v exekučním řízení. *Právní rádce*, 2008, r. 8, s. 9.
- *Vaške, V.* Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1 vydání. Praha : C.H. Beck, 2007.
- *Veselý, J., Eppinger, A.* Aplikace exekučního řádu z pohledu soudního exekutora. *Právní rozhledy*, 2002, č. 5, s. 206.
- *Veselý, J., Rakovský, A.* Vybrané otázky aplikace zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). *Bulletin advokacie*, 2002, č. 11-12, s. 43.
- *Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, R.* Způsoby provedení exekuce podle zákona o soudních exekutorech se zaměřením na odchylky od úpravy v občanském soudním řádu. *Právní rozhledy* 2001, č. 10, s. 470.
- *Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, R.* Soudní exekutoři – alternativa výkonu rozhodnutí. *Právní rozhledy*, 2001, č. 6, s. 254.

- *Winterová, A. a kolektiv. Civilní právo procesní : vysokoškolská učebnice. Praha, Linde, 2008.*
- *Winterová, A. Exekutor živnostníkem. Právní praxe, 1998, č. 2, s. 115.*
- *Winterová, A. Právní úvahy nad novým exekučním řádem. Právní praxe, 2001, č. 7, s. 394.*
- *Winterová, A. a kol. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. Praha : Linde Praha, a.s., 2005.*
- *Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. Praha : Linde Praha, a.s., 1999.*
- *Winterová, A. Perspektivy procesního práva. Právní rozhledy, 2008, č. 19, s. 706.*
- *Winterová, A. Občanské právo procesní, studijní příručka. Praha : ISV nakladatelství, 1994.*
- *Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. Praha : Linde Praha, a.s., 2008.*
- *Žíla, M. Doručování rozhodčích nálezů po novele OSŘ, náhradní doručení a posouzení neúčinnosti doručení rozhodčího nálezu. Bulletin advokacie, 2009, č. 12, s. 32.*

Seznam judikatury

- Usnesení NS, sp.zn. 29 Odo 788/2002 ze dne 16.4. 2003
- Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 1473/2008 ze dne 23.7. 2009
- Usnesení KS v Brně, sp. zn. 26 Co 532/2004
- Výkladové stanovisko NS, sp. zn. CPJN 200/2005 ze dne 15.2. 2006
- Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 178/2006 ze dne 29.6. 2006
- Usnesení NS, sp. zn. 29 Cdo 733/2001 ze dne 29.8. 2002
- Usnesení NS, sp.zn. 20 Cdo 3288/2006 ze dne 17.5. 2007
- Usnesení NS, 20 Cdo 2737/2004 ze dne 24.3. 2005
- Usnesení NS, 21 Cdo 593/2000 ze dne 23.1. 2001
- Usnesení KS v Hradci Králové, sp.zn. 26 Co 178/2007 ze dne 19.7.2007
- Usnesení KS v Českých Budějovicích, sp. zn. 5 Co 1904/2003
- Usnesení NS, 20 Cdo 2030/2004 ze dne 26.5. 2005
- Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 176/2006 ze dne 12.4. 2006
- Rozhodnutí ÚS, sp. zn. IV. ÚS 314/09 ze dne 5.5. 2009
- Rozhodnutí ÚS, sp.zn. III. ÚS 1226/08 ze dne 9.10. 2008
- Rozhodnutí ÚS, sp.zn. III. ÚS 282/06 ze dne 14.4. 2006
- Rozhodnutí ÚS, sp. zn. III. ÚS 455/08 ze dne 10.3. 2009
- Nález ÚS, sp. zn. II. ÚS 372/04 ze dne 8.8. 2005
- Usnesení KS v Ostravě, č.j. 9 Co 362/2005-53 ze dne 29.4. 2005
- Usnesením NS, sp. zn. 20 Cdo 1886/2006 ze dne 25.1. 2007
- Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005 ze dne 31.10. 2006
- Usnesení KS v Ostravě, č.j. 10Co 699/2008-23 ze dne 28.11. 2008
- Usnesení KS v Ostravě, č.j. 9Co 251/2009-96 ze dne 15.4. 2009
- Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 1461/2003 ze dne 27. 10. 2004
- Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 1059/2004 ze dne 25.8. 2004
- Usnesení NS, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008 ze dne 31.7. 2008
- Usnesení VS v Praze, sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28.5. 2009
- Usnesení NS, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11.5. 2011
- Usnesení NS 20 Cdo 699/2002 ze dne 23.1. 2003

- Usnesení KS v Ostravě, č.j. 10 Co 552/2010-56 ze dne 30.8. 2010
- Usnesení KS v Ostravě, č.j. 66 Co 458/2010-76 ze dne 27.10. 2010
- Usnesení NS, sp. zn. 20 Cdo 1612/2006 ze dne 26.4. 2007
- Usnesení KS v Hradci Králové, sp. zn. 19 Co 481/2010 ze dne 1.3. 2011
- Usnesení Krajského soudu v Prešově ze dne 21.12. 2010, sp. zn. 5CoE 52/2010

Vybraná judikatura Ústavního soudu je dostupná na internetových stránkách <http://nalus.usoud.cz/>.

Vybraná judikatura Nejvyššího soudu je dostupná na internetových stránkách <http://www.nsoud.cz/>.

Vybraná judikatura vrchních a krajských soudů je dostupná na internetových stránkách <http://www.profipravo.cz/>, popřípadě jsem ji získal z interních zdrojů v rámci své praxe.

Elektronické zdroje

- www.ekcr.cz
- www.komornik.pl
- <http://www.nsoud.cz/>
- <http://www.profipravo.cz/>
- <http://jaspi.justice.gov.sk>
- <http://www.justice.gov.sk>
- <http://nalus.usoud.cz/>
- <http://www.exekutor.sk/>
- www.justice.cz
- www.psp.cz

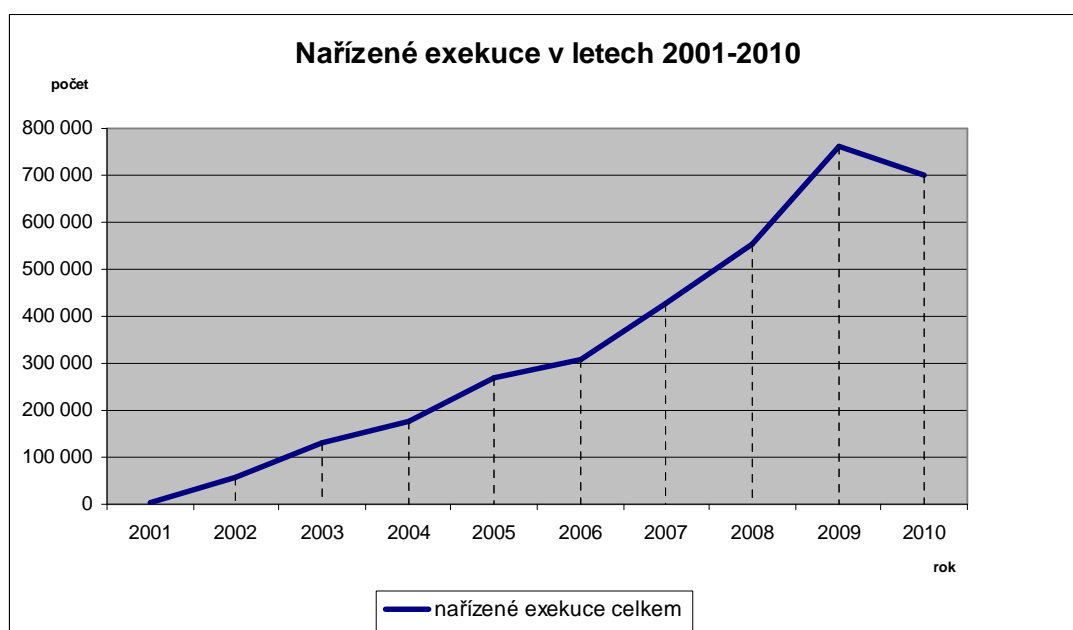
Přílohy

Příloha č. 1 – Statistika exekucí v letech 2001 - 2010

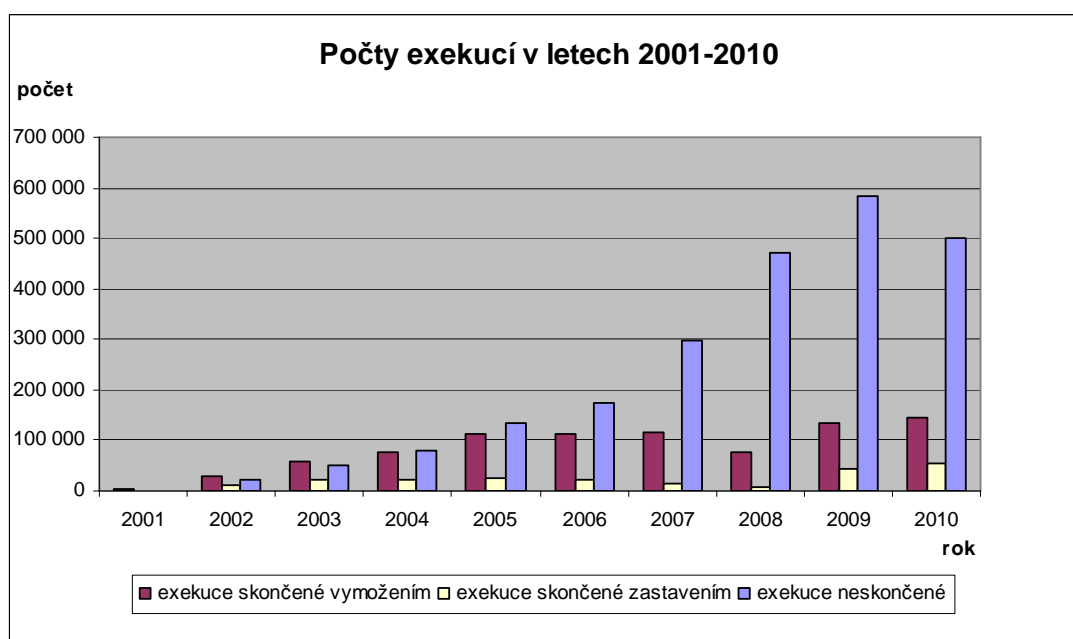
Statistika exekucí za jednotlivé roky 2001 – 2010									
počty prováděných exekucí v jednotlivých letech								počet sepsaných exekutorských zápisů v jednotlivých letech	
exekuce skončené					exekuce neskončené		nařízené exekuce celkem		
Vymožením		Zastavením		převedené do následujícího roku					
Rok	počet	%	Počet	%	Počet	%			
2001	1 902	44%	890	21%	1 510	35%	4 302	121	
2002	27 329	47%	10 650	18%	19 975	34%	57 954	1 342	
2003	59 818	45%	21 045	16%	51 606	39%	132 469	3 396	
2004	76 247	43%	21 607	12%	79 206	45%	177 060	3 994	
2005	113 872	42%	24 154	9%	132 454	49%	270 480	6 088	
2006	112 581	36%	21 352	7%	175 524	57%	309 457	8 429	
2007	115 165	27%	14 673	3%	297 962	70%	427 800	8 409	
2008	75 528	14%	6 095	1%	472 505	85%	554 128	8 202	
2009	134 035	18%	44 198	6%	582 690	77%	760 923	26 331	
2010	146 096	21%	55 940	8%	499 864	71%	701 900	25 819	
Celkem	787 045	34%	220 604	10%	2 313 296	56%	3 396 473	92 131	

závěrečná rekapitulace	
celkový počet nařízených exekucí v letech 2001 až 2010	3 396 473
celkový počet skončených exekucí v letech 2001 až 2010	1 007 649
celkový počet exekucí v běhu, nařízených v letech 2001 až 2010	2 313 296

Příloha č. 2 – Graf nařízených exekucí v letech 2001 - 2010

Příloha č. 3 - Tabulka stavů nařízených exekucí v letech 2001 - 2010

Příloha č. 4 – Usnesení o nařízení exekuce

Jednací číslo: 94 EXE

U S N E S E N Í

Okresní soud v Ostravě rozhodl samosoudcem Mgr. Ondřejem Mikulou v
exekuční věci

oprávněného:
zastoupeného:
proti
povinnému:

o nařízení exekuce a pověření exekutora

t a k t o :

I. Soud **nařizuje** podle rozsudku Okresního soudu v Ostravě č.j.
....., ze dne

k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši,- Kč

pro náklady předcházejícího řízení ve výši Kč
a pro náklady exekuce, které budou v průběhu řízení stanoveny,

exekuci na majetek povinného (povinné).

II. Provedením této exekuce **se pověřuje Mgr. Jiří Král, soudní exekutor,**
Exekutorský úřad Ostrava se sídlem Poděbradova 41, 702 00 Ostrava.

Podle § 169 odst. 2 občanského soudního řádu, § 52 odst. 1 exekučního řádu,
toto usnesení neobsahuje odůvodnění.

Poučení: Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení ke Krajskému soudu v Ostravě prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě nebo soudního exekutora, písemně, dvojmo. V odvolání musí být uvedeno, kdo je podává, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se napadá, v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu a čeho se odvolatel domáhá. Odvolání musí být podepsáno a datováno. V odvolání nelze namítat jiné skutečnosti než ty, které jsou rozhodné pro nařízení exekuce; k ostatním soud nepřihlédne a nařízení exekuce potvrdí. Neobsahuje-li odvolání skutečnosti rozhodné pro nařízení exekuce nebo neobsahuje-li odvolání žádné skutečnosti, odvolací soud odvolání odmítne.

Povinný (povinná) nesmí po doručení tohoto usnesení nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, s výjimkou běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku. Právní úkon, kterým povinný (povinná) poruší tuto povinnost, je neplatný. Právní úkon se však považuje za platný, pokud se neplatnosti právního úkonu nedovolá exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel, aby zajistili uspokojení vymáhané pohledávky. Právní účinky dovolání se neplatnosti nastávají od účinnosti právního úkonu, dojde-li exekuční příkaz nebo jiný projev vůle exekutora, oprávněného nebo přihlášeného věřitele všem účastníkům právního úkonu, jehož neplatnosti se exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel dovolává.

Exekutor zašle povinnému společně s tímto usnesením výzvu ke splnění vymáhané povinnosti, v níž vyčíslí vymáhaný nárok a zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného. Zároveň povinného poučí, že splní-li ve lhůtě 15 dnů vymáhaný nárok a uhradí zálohu, vydá exekutor neprodleně příkaz k úhradě nákladů exekuce. Právní mocí příkazu k úhradě nákladů exekuce bude exekuce provedena. Splněním vymáhaného nároku a uhrazením zálohy zaniká zákaz podle § 44a odst. 1 a podle § 47 odst. 4 exekučního řádu. Jinak exekutor provede exekuci.

V Ostravě dne

Mgr. Ondřej Mikula
Samosoudce

Příloha č. 5 – Usnesení o nařízení exekuce a částečném zamítnutí

Jednací číslo: 94 EXE

U S N E S E N Í

Okresní soud v Ostravě rozhodl samosoudcem Mgr. Ondřejem Mikulou v
exekuční věci

oprávněného:
zastoupeného:
proti

povinnému:
o nařízení exekuce a pověření exekutora

t a k t o :

I. Soud **nařizuje** podle exekutorského zápisu, sepsaného,
exekutorským kandidátem exekutora, Exekutorský úřad,
dne 2009, pod sp. zn. ... EZ/09, v němž bylo pokračováno
exekutorským zápisem sepsaným, exekutorským kandidátem
exekutora, Exekutorský úřad, dne 2009, pod sp. zn. ...
EZ/09 k vymožení pohledávky oprávněného ve výši 168.780,- Kč

exekuci na majetek povinného.

II. Provedením exekuce se **pověřuje** soudní exekutor JUDr. Jan Grosam,
Exekutorský úřad Praha 6, se sídlem Bělohorská 270/17, 169 00 Praha 6.

III. Návrh oprávněného ze dne 29.11. 2010, se co do smluvního úroku z
prodlení ve výši 0,2 % denně z částky 168.780,- Kč za dobu od 18.2. 2010 do
zaplacení, jakož i zaplacení smluvní pokuty ve výši 18.000,- Kč, **zamítá.**

O d ů v o d n ě n í :

Podaným návrhem se oprávněný domáhal vydání rozhodnutí, kterým by soud nařídil exekuci na majetek povinného k vymožení pohledávek uvedených ve výrocích I. a III. tohoto usnesení, a to dle exekučního titulu specifikovaného ve výroku I. tohoto rozhodnutí, přičemž oprávněný navrhoval, aby provedením exekuce byl pověřen soudní exekutor uvedený ve výroku II. tohoto usnesení.

Z exekutorského zápisu, sepsaného, exekutorským kandidátem exekutora, Exekutorský úřad, dne 2009, pod sp. zn. ... EZ/09, v němž bylo pokračováno exekutorským zápisem sepsaným, exekutorským kandidátem exekutora, Exekutorský úřad, dne, pod sp. zn. ... EZ/09 soud zjistil, že povinný se v uvedeném zápise a jeho pokračování zavázal zaplatit oprávněnému částku 60.000,- Kč a úrok ve výši 28% p.a. od 2.8. 2009 do zaplacení, a to ve 120 měsíčních splátkách ve výši 1.494,- Kč splatných vždy k 2. dni v měsíci, pod ztrátou výhody splátek, přičemž první splátka měla být splatná 2.8. 2009. Dále bylo dohodnuto, že v případě řádného a včasného nezaplacení některé ze splátek se povinný dále zavazuje uhradit oprávněnému smluvní pokutu ve výši 18.000,- Kč a dále smluvní úrok z prodlení ve výši 0,2 % za každý den prodlení z dosud nesplacené jistiny a smluvního úroku do zaplacení. Povinný dále svolil k tomu, aby ohledně jeho povinnosti uhradit závazky uvedené v zápisu byl exekutorský zápis přímo vykonatelný. Totožnost povinného a osoby jednající za oprávněného byly zjištěny podle jejich občanských průkazů, obě osoby prohlásily, že jsou způsobilé k právním úkonům a obsah zápisu a jeho pokračování byl zapsán podle jejich shodných prohlášení. Z návrhu na nařízení exekuce pak vyplývá, že povinný na svou pohledávku uhradil částku 10.500,- Kč, přičemž žádnou splátku neuhradil ve stanoveném termínu.

Soud zkoumal, zda jsou splněny všechny předpoklady k nařízení exekuce a dospěl k následujícím závěrům. Exekutorský zápis a jeho pokračování splňuje podmínky pro to, aby byl způsobilým exekučním titulem pouze v části. Z formálních náležitostí obsahuje zápis a jeho pokračování náležitosti uvedené v § 79 odst. 1 exekučního řádu, § 79 odst. 2 písm. a), b), c), d) a f) exekučního řádu a v § 79 odst. 4 exekučního řádu a ve vztahu k těmto náležitostem nelze zápisu a jeho pokračování nic vytknout. Problematickou se však ukázala náležitost předepsaná v § 79 odst. 2 písm. e) exekučního řádu a spočívající v době plnění pohledávky či jiného nároku, která musí přesně a určitě stanovit dobu, do které je povinná osoba povinna předmět plnění poskytnout osobě oprávněné, a tím současně vymezit dobu, po jejímž marném uplynutí může oprávněná osoba důvodně podle exekutorského zápisu navrhnout exekuci. Existence doby plnění (jako hmotněprávního institutu zakládajícího obecně splatnost závazku) v dohodě účastníků zápisu je na rozdíl od lhůty k plnění (co by procesněprávního předpokladu

vykonatelnosti povinnosti), jejíž nedostatek lze v určitých případech zhojit ve smyslu § 40 odst. 2 exekučního řádu, nezbytným materiálním předpokladem vykonatelnosti exekutorského zápisu. Shora popsáním požadavků na vymezení doby plnění odpovídá dohoda o splátkách ve vztahu k zaplacení částky 168.780,- Kč, včetně ztráty výhody těchto splátek, a proto soud dle § 44 odst. 2 exekučního řádu nařídil exekuci na majetek povinného k vymožení pohledávky v této výši a jejím provedením pověřil navrhaného exekutora (výrok I. a II. tohoto usnesení). U požadovaného smluvního úroku z prodlení a smluvní pokuty pak soud dospěl k závěru, že exekuci pro ně dle exekutorského zápisu a jeho pokračování nařídít nelze, neboť požadavek sjednání přesné a určité doby plnění u těchto pohledávek chybí. Ze zápisu a jeho pokračování vyplývá sice od kdy a v jaké výši by měly být úroky a smluvní pokuta placeny, avšak v zápise uvedené formulace jsou dostačující pouze z hlediska předmětu plnění a nikoliv již z hlediska doby plnění, neboť z nich není zřejmé kdy jsou tyto úroky splatné a do kdy mají být zaplaceny (k tomu srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 3288/2006, 20 Cdo 2737/2004, 21 Cdo 593/2000 a nově také rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19.7.2007, sp. zn. 26 Co 178/2007, podle jehož závěrů může být exekutorský zápis způsobit exekucí pouze ve vztahu k pohledávkám, které v době jeho sepsání existovaly). Ve vztahu k smluvnímu úroku z prodlení a smluvní pokuty tedy exekutorský zápis není materiálně vykonatelný a soud proto návrh na nařízení exekuce ohledně těchto pohledávek dle § 44 odst. 2 exekučního řádu zamítl.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení ke Krajskému soudu v Ostravě prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě nebo soudního exekutora, písemně, dvojmo. V odvolání musí být uvedeno, kdo je podáván, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se napadá, v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu a čeho se odvolatel domáhá. Odvolání musí být podepsáno a datováno. V odvolání nelze namítat jiné skutečnosti než ty, které jsou rozhodné pro nařízení exekuce; k ostatním soud nepřihlédne a nařízení exekuce potvrdí. Neobsahuje-li odvolání skutečnosti rozhodné pro nařízení exekuce nebo neobsahuje-li odvolání žádné skutečnosti, odvolací soud odvolání odmítne.

Povinný (povinná) nesmí po doručení tohoto usnesení nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, s výjimkou běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku. Právní úkon, kterým povinný (povinná) poruší tuto povinnost, je neplatný. Právní úkon se však považuje za platný, pokud se neplatnosti právního úkonu nedovolá exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel, aby zajistili uspokojení vymáhané pohledávky. Právní účinky dovolání se neplatnosti nastávají od účinnosti právního úkonu, dojde-li exekucí příkaz

nebo jiný projev vůle exekutora, oprávněného nebo přihlášeného věřitele všem účastníkům právního úkonu, jehož neplatnosti se exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel dovolává.

Exekutor zašle povinnému společně s tímto usnesením výzvu ke splnění vymáhané povinnosti, v níž vyčíslí vymáhaný nárok a zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného. Zároveň povinného poučí, že splní-li ve lhůtě 15 dnů vymáhaný nárok a uhradí zálohu, vydá exekutor neprodleně příkaz k úhradě nákladů exekuce. Právní mocí příkazu k úhradě nákladů exekuce bude exekuce provedena. Splněním vymáhaného nároku a uhrazením zálohy zaniká zákaz podle § 44a odst. 1 a podle § 47 odst. 4 exekučního řádu. Jinak exekutor provede exekuci.

V Ostravě dne

Mgr. Ondřej Mikula
samosoudce

Příloha č. 6 – Usnesení o zastavení exekuce

Jednací číslo 94 Nc

U S N E S E N Í

Okresní soud v Ostravě rozhodl samosoudcem Mgr. Ondřejem Mikulou ve věci výkonu rozhodnutí

oprávněného:

zastoupeného:

proti

povinnému:

O **nařízení exekuce**

t a k t o :

I. Exekuce nařízená usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne, č.j. 94 Nc **se z a s t a v u j e.**

II. Soudnímu exekutorovi Mgr. Pavle Fučíkové, Exekutorský úřad Ostrava, Slévárenská 410/14, 709 00 Ostrava - Mariánské Hory se právo na náhradu nákladů exekuce **n e p ř i z n á v á.**

III. Oprávněný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím uvedeným ve výroku I. tohoto usnesení byla nařízena exekuce na majetek povinného a provedením exekuce byl pověřen soudní exekutor uvedený ve výroku II. tohoto usnesení.

V průběhu exekučního řízení bylo zjištěno, že povinný zemřel. Ze spisu Okresního soudu v Ostravě sp. zn. 99 D/2009 bylo zjištěno, že povinný dne zemřel, přičemž dědické řízení bylo usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne, č.j. 99 D2009-19, které

nabylo právní moci dne 15.7.2009 zastaveno dle § 175 h odst. 1 o.s.ř., když zůstavitel nezanechal žádný majetek.

V daném případě povinný v průběhu exekučního řízení ztratil v důsledku své smrti způsobilost mít práva a povinnosti (§ 7 odst. 2 občanského zákoníku) a tím i způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 o.s.ř.), přičemž nezanechal žádné dědice a tedy žádné procesní nástupce. Tato situace ve smyslu § 107 odst. 5 o.s.ř. neumožňuje, aby v řízení bylo dále pokračováno a je tedy ve smyslu § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu důvodem k zastavení exekuce. Proto soud exekuci v souladu s uvedenými zákonnými ustanoveními zastavil.

Při rozhodování o náhradě nákladů exekuce ve vztahu k exekutorovi soud vycházel z §89 exekučního řádu a z toho, že procesní zavinění na zastavení exekuce nelze přičíst žádnému z účastníků řízení. Soud dále uvádí, že nepřiznání náhrady nákladů exekuce v dané konkrétní situaci je zcela v souladu s judikaturou Ústavního soudu ČR (srovnej stanovisko Pl. ÚS-st. 23/06 a usnesení III.ÚS 2357/07) i Evropského soudu pro lidská práva (rozsudek ze dne 23.11.1983 ve věci Van der Mussele proti Belgii), na jejichž závěry obsažené v uvedených rozhodnutích ve vztahu k postavení exekutora a riziku souvisejícím s jeho činností plně odkazuje.

Při rozhodování o náhradě nákladů řízení mezi oprávněným a povinným soud vycházel z § 89 exekučního řádu, přičemž procesní zavinění nebylo a s ohledem na zcela objektivní důvod zastavení exekuce ani nemohlo být shledáno na straně žádného z těchto účastníků, nehledě na to, že povinnému by ani žádnou povinnost nebylo možno uložit.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě, ke Krajskému soudu v Ostravě.

V Ostravě dne

Mgr. Ondřej Mikula
samosoudce

Příloha č. 7 – Usnesení o odkladu exekuce

Jednací číslo 94 Nc

U S N E S E N Í

Okresní soud v Ostravě rozhodl samosoudcem Mgr. Ondřejem Mikulou v
exekuční věci

oprávněného
zastoupeného

proti

povinnému

pro 55.677,- Kč s příslušenstvím

t a k t o :

Exekuce prodejem movitých věcí povinného nařízená usnesením
Okresního soudu v Ostravě č.j. 94 Nc ze dne
ve spojení s exekučním příkazem soudního exekutora JUDr. Tomáše Vrány
č.j. ze dne **s e o d k l á d á** ohledně movitých věcí

- počítačová sestava CPU Intel Celeron,

- monitor LCD Asus,

- počítačový stůl,

- laserová tiskárna HP LaserJet 5 P,

- žehlička Rowenta

- fotoaparát Canon PowerShot S51S

- finanční hotovost 20.000,- Kč

a to do doby pravomocného skončení řízení vedeného u Okresního soudu v
Ostravě pod sp.zn.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Okresního soudu v Ostravě č.j. 94 Nc ze dne
..... byla nařízena exekuce na majetek povinného k uspokojení
pohledávky oprávněného ve výši 55.677,- Kč s příslušenstvím, a to na základě
rozsudku Okresního soudu v Ostravě č.j. ze dne
Provedením exekuce byl pověřen soudní exekutor JUDr. Tomáš Vrána.

Soudní exekutor vydal v průběhu exekuce ve výroku citovaný exekuční příkaz, kterým rozhodl o provedení exekuce prodejem movitých věcí povinné. Dne 6.10. 2008 byl proveden soupis movitých věcí na adrese bydliště povinného. Do uvedeného soupisu byly zahrnuty tyto movité věci: počítačová sestava CPU Intel Celeron, monitor LCD Asus, počítačový stůl, laserová tiskárna HP LaserJet 5 P, žehlička Rowenta, fotoaparát Canon PowerShot S51S, finanční hotovost 20.000,- Kč.

Podáním ze dne 7.11. 2008 se na soud obrátila, bytem se žalobou o vyloučení věcí ze soupisu movitých věcí, ve které namítala k uvedeným movitostem své vlastnické právo, přičemž toto doložila náležitými podklady.

Ze spisu Okresního soudu v Ostravě sp. zn. bylo zjištěno, že podala dne výše uvedenou žalobu o vyloučení movitých věcí se soupisu s poukazem na své vlastnické právo k nim. Toto tvrzení doložila nabývacími tituly. Řízení ve věci sp.zn. dosud nebylo pravomocně skončeno.

Dle § 266 odst. 2 o.s.ř. za použití § 52 odst. 1 e.ř. může soud i bez návrhu povinného odložit exekuci, lze-li očekávat, že exekuce bude zastavena (§ 268 o.s.ř.).

Soud při svém rozhodování vycházel ze skutečnosti, že byla podána žaloba na vyloučení movitých věcí doposud sepsaných v rámci této exekuce a ve věci dosud nebylo pravomocně rozhodnuto, přičemž toto rozhodnutí může představovat důvod k zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. f) o.s.ř. Proto soud ve smyslu § 266 odst. 2 o.s.ř. za použití § 52 odst. 1 e.ř. rozhodl o odkladu jednoho ze způsobů exekuce, a to exekuce prodejem movitých věcí povinného tak, jak bylo specifikováno ve výroku tohoto rozhodnutí. Exekuce byla odložena do doby pravomocného skončení řízení vedeného u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn.....

O náhradě nákladů v souvislosti s řízením o odkladu exekuce rozhodne exekutor dle § 88 e.ř.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě, ke Krajskému soudu v Ostravě, písemně, dvojmo.

V Ostravě dne

Mgr. Ondřej Mikula
samosoudce

Příloha č. 8 – Usnesení o zamítnutí návrhu povinného na odklad exekuce

Jednací číslo 94 Nc

U S N E S E N Í

Okresní soud v Ostravě rozhodl samosoudcem Mgr. Ondřejem Mikulou v
exekuční věci

oprávněného:
zastoupeného:

proti

povinnému:
zast.:

pro 115.000,- Kč s příslušenstvím,

t a k t o :

Návrh povinného ze dne 6.5.2010 na odklad exekuce nařízené
usnesením Okresního soudu v Ostravě č.j. 94 Nc ze dne
s e z a m í t á .

O d ů v o d n ě n í :

Výše citovaným rozhodnutím Okresního soudu v Ostravě byla na
základě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne č.j.
..... nařízena exekuce na majetek povinného k vymožení pohledávky
oprávněného ve výši 115.000,- Kč s příslušenstvím a pro náklady exekuce.
Provedením exekuce byl pověřen soudní exekutor Mgr. Jiří Král, Exekutorský
úřad Ostrava.

Povinný podáním ze dne 6.5.2010, doručeným soudnímu exekutorovi
dne 7.5.2010, navrhl odklad exekuce s odůvodněním, že povinný podal návrh
na povolení obnovy řízení k Obvodnímu soudu pro Prahu 7 pod sp. zn.
..... a rovněž návrh na odklad vykonatelnosti rozsudku Obvodního soudu
pro Prahu 7 č.j. a o těchto nebylo dosud rozhodnuto. Povinný
navrhoval, aby exekuce byla odložena do doby, než bude rozhodnuto o návrhu
na povolení obnovy řízení s tím, že se obnova řízení vedeného u Obvodního
soudu pro Prahu 7 pod sp.zn. povoluje a žaloba o zaplacení
částky 115.000,- Kč s příslušenstvím se zamítá. K návrhu přiložil návrh na

odklad vykonatelnosti rozsudku adresovaný Obvodnímu soudu pro Prahu 7 ze dne a návrh žalovaného na povolení obnovy řízení. Soudní exekutor návrhu povinného nevyhověl a v souladu s ust. § 54 odst. 7 e.ř. postoupil věc k rozhodnutí soudu.

Dle ust. § 54 odst. 4 e.ř. je-li odložena vykonatelnost exekučního titulu, soud nebo exekutor odloží provedení exekuce do doby pravomocného skončení řízení, ve kterém soud rozhoduje o odložení vykonatelnosti exekučního titulu. Dle odst. 6 téhož zákonného ustanovení může exekuční soud i bez návrhu odložit provedení exekuce, lze-li očekávat, že exekuce bude zastavena.

Povinný ve svém návrhu netvrdil, že by byla odložena vykonatelnost exekučního titulu. Z jeho tvrzení vyplývá pouze, že podal návrh na odložení vykonatelnosti exekučního titulu, o kterém dosud nebylo rozhodnuto. Nejsou proto splněny podmínky pro odklad provedení exekuce dle ust. § 54 odst. 4 e.ř. Pouhé podání návrhu na odklad vykonatelnosti exekučního titulu by mohlo mít význam pro rozhodnutí o odkladu exekuce jen tehdy, pokud by okamžik předložení návrhu na odklad vykonatelnosti soudu měl vliv na úvahu o naplnění předpokladů pro odklad exekuce dle ust. § 54 odst. 6 e.ř. tím, že by bylo možné tento návrh spojovat s očekáváním, že exekuce bude zastavena v důsledku rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 7 o návrhu na povolení obnovy řízení ve věci Dle ust. § 268 odst. 1 písm. b) o.s.ř. bude výkon rozhodnutí zastaven, jestliže rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným. Soud má za to, že nejsou splněny ani podmínky pro odklad provedení exekuce dle ust. § 54 odst. 6 e.ř., neboť okolnosti, pro které by bylo možné očekávat, že exekuce bude zastavena, nenastaly. Podání žaloby na obnovu řízení, v jejímž důsledku by mohlo být zrušeno rozhodnutí, sloužící jako podklad pro nařízení exekuce, nemá odkladný účinek a předejít újmě, která by neprodleným výkonem napadeného rozhodnutí mohla vzniknout, lze postupem dle § 235c o.s.ř. Úvahou o tom, že doručení návrhu na odklad vykonatelnosti žalobou napadeného rozsudku soudu zakládá pravděpodobnost zastavení exekuce, by soud překročil rámec ustanovení § 54 odst. 6 e.ř. a na něj navazujícího ustanovení § 268 o.s.ř., když takový závěr by nutně předjímal výsledek řízení o návrhu na povolení obnovy řízení, když dle ust. § 235c soud může nařídit odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí o věci, je-li pravděpodobné, že žalobě bude vyhověno, a v podstatě by (nepřípustně) nahrazoval rozhodnutí soudu příslušného o takovém návrhu rozhodnout. Odklad exekuce by byl v dané věci namístě jen tehdy, jestliže by vykonatelnost exekučního titulu již byla dle ust. § 235c o.s.ř. odložena, příp. dle § 235g o.s.ř. tehdy, pokud by byla obnova řízení povolena. Proto soud návrh povinného na odklad exekuce zamítl.

O náhradě nákladů exekuce v souvislosti s řízením o odkladu exekuce rozhodne exekutor dle § 88 e.ř.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě, ke Krajskému soudu v Ostravě, písemně, dvojmo.

V Ostravě dne

Mgr. Ondřej Mikula
samosoudce

Příloha č. 9 – Usnesení o zamítnutí návrhu povinné na odklad exekuce

Jednací číslo 94 Nc.....

U S N E S E N Í

Okresní soud v Ostravě rozhodl samosoudcem Mgr. Ondřejem Mikulou v
exekuční věci

oprávněného:

zastoupeného:

proti

Povinnému:

pro 5.834,-Kč s příslušenstvím

t a k t o :

Návrh povinné ze dne na odklad exekuce nařízené
usnesením Okresního soudu v Ostravě č.j. 94 Nc ze dne **s e**
z a m í t á .

O d ů v o d n ě n í :

Výše citovaným rozhodnutím Okresního soudu v Ostravě byla nařízena
exekuce na majetek povinné k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši
5.834,- Kč s příslušenstvím a provedením exekuce byl pověřen soudní
exekutor Mgr. Jaroslav Homola.

Povinná podáním došlým soudu dne 27.6. 2007 navrhla odklad
provedení exekuce neboť lze očekávat, že exekuce by mohla být zastavena dle
ust. § 268 odst. 1 písm. c) o.s.ř. k návrhu oprávněného, s nímž povinná hodlá
jednat o dobrovolné úhradě pohledávky ve splátkách s tím, že neprodlené
provedení exekuce by mohlo vést k předčasnému zmaření mimosoudní
dohody mezi povinnou a oprávněným a rovněž k nepříznivému a
neodčinitelnému následku v rodině povinné. Povinná dále uvedla, že se dne
21.8. 2000 podruhé vdala a že z tohoto manželství vzešla dcera, která od září
2007 půjde do školy s čímž povinné stoupnou náklady. Od roku 1999 je
povinná vedena na ÚP, pobírá dětský a státní vyrovnávací příspěvek.

Oprávněný se k návrhu povinného vyjádřil přípisem ze dne 17.3. 2008
tak, že návrh na odklad nevidí jako důvodný a efektivní s tím, že jiný postup

by zbytečně navyšoval náklady povinné, zejména úrok z prodlení i náklady vlastní exekuce.

V dané věci povinná ani tvrzením v návrhu na odklad exekuce nenaplnila obsah ust. § 266 odst. 1 o.s.ř. za použití § 52 odst. 1 exekučního řádu, dle kterého může soud odložit exekuci na návrh povinného, ocitne-li se povinný bez své viny přechodně v takovém postavení, že by neprodlená exekuce mohla mít pro něj nebo pro jeho rodinu zvláště nepříznivé následky a zároveň oprávněný nebude odkladem vážně poškozen. Všechna stanovená kritéria citovaného ustanovení musí být naplněna kumulativně. Povinná se musí v nepříznivém postavení ocitnout především nezaviněně. Na straně povinné, která jako hlavní důvod uvádí svou tíživou finanční situaci, tedy že je bez příjmu a od roku 1999 je registrována na ÚP se nejedná o přechodně nepříznivou sociální situaci, kterou by sama nezavinila. Z tohoto pohledu bude mít realizace exekuce pro povinnou vždy nepříznivé důsledky, které však nelze odkládat na úkor realizace práv oprávněného. Soud se rovněž zabýval možnostmi odkladu exekuce dle § 266 odst. 2 o.s.ř. pro očekávané zastavení exekuce. Povinný však ani netvrdil žádné relevantní skutečnosti, které by toto očekávání naplňovaly, a ani z obsahu soudního spisu žádné takové skutečnosti nejsou soudu známy, za této situace soud neshledal důvod pro odklad exekuce dle citovaného zákonného ustanovení. Tvrzení povinné, že lze očekávat zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. c) o.s.ř., neboť se povinná hodlá s oprávněným dohodnout nelze brát vážně s přihlédnutím ke skutečnosti, že povinná vědoma si svého závazku, tento více než 3 roky s oprávněným žádným způsobem neřešila a dále s přihlédnutím k faktu, že oprávněný na exekuci trvá. Protože v dané věci nejsou splněny kumulativně stanovené předpoklady pro odklad exekuce dle § 266 odst. 1 o.s.ř., rovněž nejsou dány podmínky pro odklad exekuce dle § 266 odst. 2 o.s.ř., soud návrh povinné na odklad exekuce zamítl i s přihlédnutím k faktu, že povinná ve svém podání uvedla, že od 1.1. 2008 nastoupí do zaměstnání a odklad požadovala na dobu 6 měsíců, která již od podání návrhu uběhla.

O náhradě případných nákladů řízení o odkladu exekuce rozhodne dle § 88 odst. 1 exekučního řádu soudní exekutor.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě, ke Krajskému soudu v Ostravě, písemně, dvojmo.

V Ostravě dne

Mgr. Ondřej Mikula
samosoudce

Příloha č. 10 – Pověření soudního exekutora k provedení exekuce

P O V E R E N I E

Číslo:

Číslo exekutorského spisu: EX /10

Spisová značka: /... /2010

Okresný súd
so sídlom v

p o v e r u j e

týmto v zmysle § 45 odst. 1 zák. č. 233/1995 Z.z., vykonaním exekúcie na základe vykonateľného rozhodnutia – uznesenie Krajského súdu v Banském Bystrici

číslo konania zo dňa

oprávněného:, nar.
bytom:

proti povinnému:, nar.
bytom:

na vymožení uloženém povinnosti zameškané výživné za obdobie od 1.6. 2009 do 28.2. 2010 vo výške 657,18 Euro + bežné výživné mesačne od 1.3. 2010 vo výške 73,02 Euro + trovy exekucie

Preddavok na odmenu a náhradu hotových výdavkov zaplatený Okresným súdom súdnemu exekutorovi na účet:, vo výške 99,58 Euro.

S Ú D N É H O E X E K Ú T O R A

Meno a priezvisko JUDr. – súdna exekutorka
Sídlo exekutorského úradu:

V dňa

.....

Příloha č. 11 – Usnesení o zamítnutí žádosti soudního exekutora o udělení pověření k provedení exekuce

5Er.....2010

U Z N E S E N I E

Okresný súd vo veci exekúcie oprávneného: JUDr., advokát,, proti povinnému:, nar.,, vedenej pod sp. zn. Ex ../10 súdnym exekútorom: JUDr. Bronislava Pračková, Exekútorský úrad, so sídlom Cyrila a Metoda 22, Žiar nad Hronom, pre pohľadávku 891,33 € s prísl., takto

r o z h o d o l :

Žiadosť súdneho exekútora JUDr. Bronislavy Pračkovej o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vedenej pod sp. zn. EX ../10 **z a m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Súdny exekútor predložil dňa2010 Okresnému súdu žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie spolu s návrhom oprávneného na vykonanie exekúcie zo dňa, proti povinnej na uspokojenie pohľadávky oprávneného vo výške 891,33 € s prísl. na podklade právoplatných a vykonateľných platobných rozkazov Okresného súdu Žiar nad Hronom, č.k. zo dňa, č.k. zo dňa, č.k. zo dňa, č.k. zo dňa a č.k. zo dňa

Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (ďalej len „EP“), súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie.

Podľa § 39 ods. 1 EP, z návrhu na vykonanie exekúcie musí byť zjavné, ktorému exekútorovi je určený, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sleduje, musí byť podpísaný a datovaný. Okrem toho návrh na vykonanie exekúcie

musí obsahovať meno, priezvisko, bydlisko účastníkov, prípadne bydlisko zástupcov, údaj o štátnom občianstve, ak je účastníkom fyzická osoba, názov alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, pokiaľ je pridelené, ak je účastníkom právnická osoba, a presné označenie exekučného titulu, vymedzenie vymáhaného nároku, prípadne označenie dôkazov, ktorých sa oprávnený dovoláva.

V návrhu na vykonanie exekúcie je ako oprávnený označený JUDr., advokát, Ako vyplýva z predložených exekučných titulov – platobných rozkazov, v týchto ako navrhovateľ vystupoval, nar.,, zastúpený advokátom JUDr., proti odporcovi, teraz, nar., Uvedenými platobnými rozkazmi bolo odporkyni (povinnej v tomto exekučnom konaní) uložené do 15 dní od ich doručenia uhradiť navrhovateľovi príslušnú dlžnú sumu a nahradiť tam uvedené trovy konania právnemu zástupcovi navrhovateľa. Nakoľko proti týmto nebol podaný odpor, všetky nadobudli právoplatnosť.

Podľa § 149 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), ak advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania, je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi.

Účastníkmi exekučného konania sú predovšetkým oprávnený a povinný. Toto vymedzenie okruhu účastníkov je totožné s definíciou účastníkov konania, podľa ktorej účastníkom občianskeho súdneho konania je ten, koho za účastníka výslovne určuje zákon. Oprávneného a povinného chápeme len procesne. Rozhodujúce je teda to, kto sa v návrhu na vykonanie exekúcie označí za oprávneného a koho uvedie ako povinného bez ohľadu na to, či tomu zodpovedá právny a skutkový stav (aktívna alebo pasívna vecná legitimácia).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (§ 251 ods. 1 O.s.p.). Exekučné konanie sa začína na návrh (§ 36 ods. 1 EP). Z citovaných ustanovení vyplýva, že exekučné konanie sa spravuje dôsledne návrhovým princípom. Advokát je v prípadoch podľa § 149 ods. 1 O.s.p., platobným miestom, čo však neznamená, že sa stal účastníkom konania s právom podať návrh na výkon rozhodnutia (exekúcie) vo svojom mene, ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu uložilo vykonateľné rozhodnutie. Nakoľko v posudzovanom prípade návrh na vykonanie exekúcie podal advokát vo svojom mene a nie ako zástupca oprávneného, bolo potrebné žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietnuť, keďže v návrhu označený oprávnený nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie tohto návrhu. Na uvedené poukázal už Najvyšší súd SR vo svojom rozsudku zo dňa 25.10.1993, sp. zn. 2 Obdo 3/93

(R 104/1994).

Súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia v troch vyhotoveniach cestou tunajšieho súdu ku Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

V dňa

.....
sudca

Příloha č. 12 – Usnesení o zamítnutí námitek povinného proti exekuci

5Er/2009

U Z N E S E N I E

Okresný súd vo veci exekúcie oprávneného:,
IČ:, zast.:,
....., proti povinnému:, r.č.,
....., vedenej pod sp. zn. Ex/09 súdnym exekútorom
Mgr. Kamil Líška, Exekútorský úrad, so sídlom Ulica 29. augusta 2,
Bratislava, pre pohľadávku 2.217,62 € s prísl., takto

r o z h o d o l :

Námietky povinného proti exekúcii vedenej pod sp. zn. Ex/09 **zamieta.**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd poverením č. zo dňa
poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie proti povinnému na
uspokojenie pohľadávky oprávneného vo výške 2.217,62 € s prísl. na základe
právoplatného a vykonateľného platobného rozkazu Okresného súdu Žiar nad
Hronom č.k. zo dňa A návrhu oprávneného na
vykonanie exekúcie.

Súdny exekútor predložil tunajšiemu súdu na rozhodnutie námietky
povinného proti exekúcii; tieto boli podané u súdneho exekútora v zákonom
určenej lehote. Povinný v podaných námietkach uviedol, že so začatím
exekúcie nesúhlasí, nakoľko je toho názoru, že sú tu skutočnosti, pre ktoré je
exekúcia v časti príslušenstva pohľadávky oprávneného neprípustná.
Uvedenými skutočnosťami má byť to, že oprávnený od neho vymáha
neoprávnene zmluvnú pokutu, pričom voči nemu má priznanú len pohľadávku
vo výške € a úrok z omeškania. Uvedená zmluvná pokuta ako ďalšia
sankcia za porušenie tej istej povinnosti vzhľadom na jej výšku niekoľko
násobne prevýši istinu, preto je v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko ho dva
krát sankcionuje. Na základe uvedeného žiadal exekúciu zastaviť v časti
vymáhanej zmluvnej pokuty.

Podľa § 50 ods. 1 Exekučného poriadku (ďalej len „EP“), povinný môže vzniesť u exekútora povereného vykonaním exekúcie do 14 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie námietky proti exekúcii, ak po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku alebo bránia jeho vymáhateľnosti, alebo ak sú tu iné dôvody, pre ktoré je exekúcia neprípustná. To isté platí, ak sa namieta, že oprávnený alebo povinný nie sú právnymi nástupcami osoby uvedenej v exekučnom titule. Námietky musia byť odôvodnené a na dodatočne uvedené dôvody sa neprihliadne. Ak po podaní námietok exekútor upustil od vykonania exekúcie (§ 46), o námietkach netreba rozhodnúť.

Súd poukazuje na to, že pri rozhodovaní o námietkach môže prihliadnuť len na dôvody uvedené v ustanovení § 50 EP. Predmetom námietok môžu byť skutočnosti procesného i hmotného práva, ktorých spoločným znakom je, že nastali až po vzniku exekučného titulu. Ak by jestvovali pred vznikom exekučného titulu, zásadne ich nemožno uplatniť, pretože ich relevancia sa skončila vydaním vykonateľného rozhodnutia, ktoré sa stalo podkladom na exekúciu. Námietky proti exekúcii sa podávajú v 14 (štrnásť) dňovej lehote od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie, pričom v konaní o námietkach sa uplatňuje koncentračná zásada, čo znamená, že všetky skutočnosti a dôkazy musí povinný predložiť v stanovenej lehote a súd sa zaoberá len tvrdeniami obsiahnutými v námietkach, ktoré ďalej (po lehote) nie je možné rozširovať či meniť.

Povinný však súdu nepreukázal, že by nastal akýkoľvek dôvod, pre ktorý je exekúcia čo i len v časti neprípustná, prípadne, že nárok, ktorý je predmetom exekúcie zanikol. Vo svojom návrhu uviedol, že vymáhaná zmluvná pokuta je v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko ho dva krát sankcionuje. Namieta teda skutočnosti, ktoré mali nastať pred tým, ako sa exekučný titul stal právoplatným a vykonateľným, resp. ktoré mali byť vyriešené v základnom konaní. Platobným rozkazom Okresného súdu Žiar nad Hronom č.k. bolo odporcovi (povinný v tomto konaní) uložené do 15 dní od doručenia zaplatiť navrhovateľovi (oprávnený v tomto konaní) sumu € ako istinu, zmluvnú pokutu vo výške ... % denne zo sumy € za obdobie od do zaplattenia, úroky z omeškania .. % ročne zo sumy € od do zaplattenia a nahradiť mu trovy konania vo výške € a trovy právneho zastúpenia vo výške € alebo v uvedenej lehote podať proti tomuto odpor.

Súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že podstatou poverenia súdu vykonaním exekúcie nie je skúmanie oprávnenosti uplatneného nároku, pretože tieto veci sa mali skúmať v základnom konaní, t.j. v konaní, ktoré predchádzalo exekúcii. Pokiaľ povinný nesúhlasil s vydaným platobným rozkazom, mal možnosť v zmysle poučenia podať proti nemu v stanovenej lehote opravný prostriedok - odpor, čím by došlo k jeho zrušeniu a následnému nariadeniu pojednávania, kde by v rámci dokazovania mohol

uplatniť všetky svoje námietky a výhrady k podanému návrhu. Povinný však svoje právo podať opravný prostriedok neuplatnil, v dôsledku čoho platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť a stal sa vykonateľným. Je teda spôsobilým exekučným titulom na vykonanie exekúcie. Vo vykonávacom /exekučnom/ konaní musí súd vychádzať z vykonávaného rozhodnutia, ktoré je exekučným titulom, pretože len vykonáva to, o čom už bolo rozhodnuté, a nenahrádza súd v základnom konaní. Je viazaný rozhodnutím súdu vo veci samej, ktoré je vykonávané a ktoré zakladá oprávnenému právo na splnenie určenej povinnosti voči tam označenému subjektu a teda exekučnému súdu neprislúcha právo na tomto rozhodnutí čokoľvek meniť. Súd napokon dodáva, že spolu s vyššie uvedeným platobným rozkazom bol povinnému doručený tiež odôvodnený žalobný návrh oprávneného, preto mu musel byť zrejmý dôvod právneho nároku, o ktorý v základnom konaní išlo, preto všetky námietky voči platobnému rozkazu, resp. žalobnému návrhu mal namietat' v odpore v rámci základného konania. Záverom dáva súd do pozornosti princíp platný v práve "rei iudicatae", ktorý znamená, že o právoplatne rozhodnutej veci nemožno znova rozhodovať. Záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia je totiž jednou zo záruk právnej stability vzťahov založených súdnym rozhodnutím. Výnimku tvoria prípady a to za zachovania striktných procesných pravidiel, kedy zmeny právoplatných rozhodnutí môžu byť zákonom výslovne predvídané, a napokon tiež prípady označované v teórii ako mimoriadne opravné prostriedky, ktorými sa dosahuje náprava právoplatných rozhodnutí. Dôvodom pre takýto postup je existencia závažných skutočností, ktoré spochybňujú správnosť a spravodlivosť rozhodnutia. Bez splnenia týchto kritérií uvedenú situáciu možno vyjadriť tak, že res iudicata sa z hľadiska princípu právnej istoty nedá napraviť, ani keď je rozhodnutá úplne nesprávne.

Nakoľko povinný vo svojich námietkach neuviedol žiadne nové okolnosti, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu a ktoré by spôsobili zánik vymáhaného nároku alebo bránili čo i len v časti jeho vymáhateľnosti, súd vzhľadom na vyššie uvedené rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti, teda námietky ako nedôvodné zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V dňa

.....
sudca

Příloha č. 13 – Usnesení o zamítnutí návrhu povinných na odklad exekuce

13Er .../2008, EX .../08

U Z N E S E N I E

Okresný súd vo veci exekúcie **oprávneného:**
....., IČ:, zast.:
....., advokát,, proti **povinným:**
1./, nar., **2./**, nar., obaja
bytom vedenej pod sp. zn. Ex .../08 súdnym
exekútorom Mgr. Bronislava Pračková, Exekútorský úrad, so sídlom Dr.
Janského 4, 965 01 Žiar nad Hronom, o návrhu na odklad exekúcie, takto

r o z h o d o l :

Návrh povinných na odklad exekúcie vedenej pod sp. zn. EX .../08 **sa
zamieta.**

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd poverením č. zo dňa
poveril súdnu exekútorku Mgr. Bronislavu Pračkovú vykonaním exekúcie
proti povinným na vymożenie uloženej povinnosti vypratáť nehnuteľnosť /byt/
a vymôcť trovy predchádzajúceho konania vo výške Sk a trovy
exekúcie na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku Okresného
súdu Žiar nad Hronom č.k. zo dňa a návrhu oprávneného
na vykonanie exekúcie.

Povinní podali na tunajšom súde podanie zo dňa nazvané ako
„zastavenie exekúcie“; toto bolo v súlade s ust. § 41 ods. 2 O.s.p., podľa
ktorého *každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon
nesprávne označený*, posúdené ako návrh na odklad exekúcie. Ako dôvod
tohto podania uviedli porušenie základného zákona štátu a to Ústavy SR ako aj
Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, keď sudca
v základnom konaní hrubým spôsobom porušil ich základné práva a slobody
zaručené Ústavou. Z tohto dôvodu preto podali dovolanie na Najvyšší súd SR,
na základe čoho žiadali až do rozhodnutia Najvyšším súdom exekúciu
pozastaviť, resp. povoliť odklad exekúcie.

Predpoklady na povolenie odkladu exekúcie sú v Exekučnom poriadku vymedzené v štyroch skutkových podstatách – § 56 ods. 1 až 4. Podľa prvého odseku je dôvodom na povolenie odkladu nepriaznivá sociálna situácia povinného, ustanovenie tretieho odseku umožňuje odklad exekúcie vykonávanej na podklade cudzieho exekučného titulu a podľa štvrtého odseku je dôvodom to, ak by exekúcia mohla zabrániť povinnému poskytovať alebo zabezpečovať zdravotnú starostlivosť. Z uvedeného je zrejmé, že o žiadny z týchto prípadov nejde a z návrhu povinných na odklad exekúcie vyplýva, že do úvahy prichádza jedine použitie odseku dva, podľa ktorého „aj bez návrhu môže súd povoliť odklad exekúcie, ak možno očakávať, že exekúcia bude zastavená (§ 57)“.

Odsek 2 vyššie uvedeného zákonného ustanovenia odkazuje na § 57. Vo všeobecnosti možno povedať, že pred povolením odkladu podľa tohto ustanovenia by malo byť aspoň osvedčené, že sa začalo konanie alebo iný právny postup, ktorých výsledkom môže byť právna skutočnosť vyvolávajúca zastavenie exekúcie. Odklad sa povolí napríklad vtedy, ak súd potrebuje vykonať dokazovanie, či má byť exekúcia zastavená, alebo ak prebieha konanie, kde možno predpokladať, že jeho výsledkom bude dôvod na zastavenie exekúcie. (napríklad konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku proti exekučnému titulu).

V každom prípade ide o možnosť, nie povinnosť súdu odklad exekúcie povoliť, čo je v predmetnom ustanovení explicitne vyjadrené – „súd môže povoliť“. Povinní však súdu nepreukázali, že by sa jednalo o takú skutočnosť, kedy by bolo možno očakávať zrušenie exekučného titulu, keď nepoukázali na žiadny dôvod uvedený v § 57, kedy dochádza k zastaveniu exekúcie. Ani zo samotnej skutočnosti, že sa obrátili na Najvyšší súd, keď podali dovolanie proti exekučnému titulu (uviedli len všeobecne, že došlo k porušeniu Ústavy SR, nepoukázali však na žiadny konkrétny dôvod) nevyplýva, a ani nemožno očakávať zastavenie exekúcie, keď pozitívny výsledok konania na Najvyššom súde pre povinných nemožno predpokladať. V tomto prípade ide predovšetkým o subjektívny názor povinných o nesprávnom rozhodnutí, ktorý v žiadnom prípade neznamená, že sa jedná skutočne o chybné rozhodnutie, ktoré by bolo v rozpore či už so zákonom alebo Ústavou SR, ale vyplýva skôr z okolnosti, že pre povinných vyznieva nepriaznivo.

Ako bolo vyššie uvedené, exekučný súd odklad exekúcie spravidla povolí, ak prebieha konanie, kde možno predpokladať, že jeho výsledkom bude dôvod na zastavenie exekúcie, teda napríklad konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku proti exekučnému titulu. Takýmto prípadom je aj podanie dovolania, na ktoré poukazovali povinní. V tomto prípade však súd obnovu nepovolil a to vzhľadom na skutočnosť, že dovolaním možno napadnúť len právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V tomto prípade však povinní podali dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu prvostupňového súdu, čo zákon nepripúšťa.

Z uvedeného je preto zrejmé, že nemožno očakávať, že v konaní o dovolaní nastane výsledok, ktorý by bol dôvodom na zastavenie exekúcie.

Z uvedeného vyplýva, že povinní nepreukázali splnenie žiadneho zo zákonom predpokladaných dôvodov na povolenie odkladu exekúcie, preto súd v zmysle vyššie uvedeného ich žiadosť o odklad exekúcie zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie n i e j e p r í p u s t n é.

V dňa

.....
sudca

U Z N E S E N I E

Okresný súd vo veci exekúcie oprávneného:,
....., IČ:, zast.:, advokát,
....., proti povinnému:, IČ:,
....., vedenej pod sp. zn. EX/09 súdnym exekútorom: Mgr.
Stanislav Polák, Exekútorský úrad, so sídlom Moyzesova 5, Nitra, pre
pohľadávku € s prísl., takto

r o z h o d o l :

I. Exekúciu vedenú pod sp. zn. EX/09 **zastavuje.**

II. Oprávnený je **povinný** zaplatiť súdnemu exekútorovi trovy exekúcie
vo výške 47,84 € vrátane DPH do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti
tohto uznesenia.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd poverením č. zo dňa
poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie proti povinnému na
uspokojenie pohľadávky oprávneného vo výške 64.203,31 € s prísl. na základe
právoplatného a vykonateľného rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom
č.k. zo dňa v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej
Bystrici č.k. zo dňa a návrhu oprávneného na vykonanie
exekúcie.

Súdny exekútor predložil súdu podnet na zastavenie exekúcie z dôvodu
zistenej nemajetnosti povinného. Súdny exekútor vykonal také úkony
prostredníctvom príslušných inštitúcií za účelom zistenia majetkových
pomeroch povinného, z ktorých vyplýva jeho nemajetnosť, tzn. že povinný
nedisponuje žiadnym majetkom, z ktorého by bolo možné uspokojiť
vymáhanú pohľadávku. Oprávnený sa na výzvu súdu k uvedenému podnetu
súdneho exekútora nevyjadril.

Podľa § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku (ďalej len „EP“), exekúciu súd zastaví, ak majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie.

Podľa § 58 ods. 1 EP, exekúciu súd zastaví na návrh alebo aj bez návrhu.

Na základe vyššie uvedených skutočností a citovaných ustanovení EP súd exekúciu zastavil, nakoľko nemajetnosť povinného znemožňuje reálne uspokojenie pohľadávky oprávneného a pokračovaním v exekúcii by dochádzalo k neúčelnému zvyšovaniu exekučných trov, čo je napokon v rozpore so zásadou hospodárnosti a účelnosti vedenia exekučného konania. Je potrebné mať na zreteli práve okolnosť, že oprávnený a exekútor majú nárok na náhradu trov potrebných na účelné vymáhanie nároku (§ 200 ods. 1 EP). Navyšovanie ďalších trov exekúcie po zistenej nemajetnosti povinného vzhľadom na výšku už doteraz vzniknutých trov exekúcie, ktoré znáša oprávnený, keďže doterajšie vymáhanie pohľadávky od povinného bolo bezvýsledné a v súčasnej dobe ani nie je reálny predpoklad vymožitelnosti tejto pohľadávky, však nemožno považovať za trovy potrebné na účelné vymáhanie nároku, ktoré by exekútorovi od oprávneného patrili. V uvedenom možno spatrovať tiež ochranu oprávneného pred zbytočným a neúmerným zvyšovaním trov exekúcie a to vykonávaním neúčelných úkonov. Zastavenie exekúcie z dôvodu, že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie tak vyjadruje zámer zákonodarcu, podľa ktorého účelom exekúcie nie je len úhrada jej trov, ale aj uspokojenie pohľadávky oprávneného, čo je za danej situácie znemožnené. Súd k tomu dodáva, že v prípade nadobudnutia akéhokoľvek majetku povinným, môže v budúcnosti oprávnený kedykoľvek podať nový návrh na vykonanie exekúcie za účelom vymoženia svojej pohľadávky.

Podľa § 200 ods. 1 EP, trovami exekúcie sú odmena exekútora, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času pri vykonaní exekúcie (§ 196). Oprávnený a exekútor majú nárok na náhradu trov potrebných na účelné vymáhanie nároku.

Podľa § 203 ods. 2 prvá veta EP, ak sa exekúcia zastaví z dôvodu, že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie, znáša ich oprávnený.

Podľa § 14 ods. 1 vyhlášky č. 288/1995 Z.z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov (ďalej len vyhláška), ak je súdny exekútor vylúčený z vykonávania exekúcie alebo ak exekúciu súd zastaví, odmena

súdneho exekútora za výkon exekučnej činnosti sa určuje paušálnou sumou za jednotlivé úkony exekučnej činnosti najmenej 33,19 €. Podľa odseku 2 toho istého ustanovenia, paušálna suma za každý jednotlivý úkon exekučnej činnosti je 3,32 €.

Podľa § 15 ods. 1 vyhlášky, paušálnou sumou sa odmeňujú tieto úkony exekučnej činnosti:

- a) získanie poverenia na vykonanie exekúcie,
- b) doručenie príkazu na začatie exekúcie,
- c) doručenie upovedomenia o začatí exekúcie,
- d) doručenie exekučného príkazu,
- e) doručenie upovedomenia o spôsobe exekúcie,
- f) doručenie rozhodnutia súdu vydaného v exekučnom konaní,
- g) každé zisťovanie bydliska povinného,
- h) každé zisťovanie platiteľa mzdy povinného,
- i) každé zisťovanie účtu povinného,
- j) každé ďalšie zisťovanie majetku povinného.

Podľa § 22 ods. 1 vyhlášky, súdnemu exekútorovi patrí popri odmene aj náhrada hotových výdavkov účelne vynaložených v súvislosti s vykonávaním exekučnej činnosti; táto náhrada zahŕňa najmä cestovné náhrady, poštovné a telekomunikačné výdavky, znalecké náhrady a poplatky.

Podľa § 196 druhá veta EP, ak je exekútor platiteľom dane z pridanej hodnoty podľa osobitného zákona, zvyšuje sa jeho odmena o daň z pridanej hodnoty.

Súdny exekútor si uplatnil právo na zaplatenie paušálnej odmeny za výkon exekučnej činnosti vo výške 33,19 €, ďalej paušálnu odmenu za 8 úkonov exekučnej činnosti po 3,32 €, právo na náhradu hotových výdavkov vo výške 8,36 € (poštovné a telekomunikačné poplatky) a DPH vo výške 12,94 €, t.j. spolu vo výške 81,05 €. Súd konštatoval, že špecifikácia trov exekúcie vyhotovená exekútorom nie je vyhotovená v súlade s vyššie uvedenou vyhláškou. Konkrétne ide o uplatnenie paušálnej odmeny. Z logického a gramatického výkladu ust. § 14 ods. 1 vyhlášky vyplýva, že výška odmeny spočíva v počte jednotlivých úkonov vykonaných súdnym exekútorom, pričom hodnota jedného je určená paušálnou sumou 3,32 € (ods. 2). Ktoré konkrétne to sú určuje vyhláška v § 15 taxatívnym vymedzením. Bez ohľadu na počet vykonaných úkonov náleží exekútorovi táto odmena minimálne vo výške 33,19 €, teda nad túto sumu až v prípade, pokiaľ vykoná viac ako desať úkonov uvedených v § 15 vyhl. Záverom súd poukazuje na skutočnosť, že DPH prislúcha súdnemu exekútorovi (za predpokladu, že je jej platiteľom) len z odmeny, nie aj z hotových výdavkov, ako účtoval exekútor. Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia Ústavného súdu č. I. ÚS 111/08-10 zo dňa 10.4.2008, *ak bol zámer zákonodarcu priznať súdnemu exekútorovi odmenu*

zvýšenú o daň z pridanej hodnoty, nie je súčasne možné z dôvodu zamedzenia kumulácie peňažných plnení priznať súdnemu exekútorovi náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času ako formu trov konania zvýšenú o DPH. S ohľadom na uvedené došlo ku kráteniu exekútorom uplatnených trov exekúcie čo sa týka odmeny určenej podľa § 14 vyhlášky a tiež DPH. Spolu trovy exekúcie boli priznané vo výške 47,84 € vrátane DPH. K ich náhrade bol v súlade s vyššie uvedeným zákonným ustanovením (§ 203 ods. 2 EP) zaviazaný oprávnený.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Žiar nad Hronom písomne v troch vyhotoveniach.

V dňa

.....

sudca

Résumé

This work titled “Court adjudications in executory proceeding” discusses selected adjudications by courts of law within the terms of execution proceedings pursuant to Act no. 120/2001 Coll., on court executors and execution activities (Rules of Execution) and on amendments to other acts. With respect to the scope of the selected subject this work only focuses on specific types of court adjudication. On one hand adjudications concerning an order for execution, on the other hand adjudications applying to procedural defence of the obliged party, on adjudications to discontinue executory proceedings and execution, or execution and on adjudications to suspend proceedings. This work accents current issues, which arose particularly from the so-called “medium-term” amendment of the Rules of Execution no. 286/2009 Coll., effective from 01/11/2009, the chief objective of which was to “relieve the burden” of courts of law resulting from the geometrically increasing execution administrative work. With respect to execution proceedings acceptance of the medium-term amendment also resulted in changes to the process of ordering execution and also in reinforcement of the jurisdiction of the court executor, who the law enabled to make decisions on discontinuance or suspension of execution in cases determined by the law.

The treatise discusses selected execution institutions (judgments) in question and procedures by courts of law during their application, outlines current issues concerning interpretation, compares selected adjudications by courts of law during execution proceedings with legal regulation in Slovakia and also outlines deficiencies in legal regulation, as well as proposing legislative changes within the terms of the execution proceedings *de lege ferenda*. The treatise also contemplates the possibility of implementation of the territoriality principle into our legal order, including description of the legal regulation concerning territoriality in neighbouring Poland.

This Rigorous Thesis is divided into nine parts. The first, introductory, part introduces the reader to the issue of execution, or execution proceedings

and acquaints readers in general with the content of the chosen Rigorous Thesis and its set objective and used methods.

The second part discusses the concept and purpose of execution, chiefly defines special execution principles within the terms of which execution proceedings take place and which are characteristic for execution proceedings, mentions key sources of execution law and finally also defines the relationship between the Civil Procedure Code and the Rules of Execution as two pivotal legal regulations determining the issue of execution.

The third part of the work defines the limit between adjudication by the courts of law and the executor with respect to the subsidiarity principle of the Civil Procedure Code in relation to execution proceedings and contains a list of individual adjudications by courts of law and executors arising from specific jurisdiction within the scope of execution proceedings according to legal regulation *de lege lata*.

The fourth part of the work discusses the phase of ordering execution and is concerned with the motion for and initiation of execution proceedings, the procedural conditions for execution proceedings, the execution title and adjudications by courts of law concerning a motion to order execution, comparison with legal regulation in Slovakia and contemplation of possible legal regulation *de lege ferenda* in this area.

The fifth part of the work discusses the phase of discontinuance of execution, including discontinuance of execution proceedings, with a list of individual reasons leading to discontinuance of execution, both general and special, contains comparison with legal regulation in Slovakia and contemplation of legal regulation *de lege ferenda* in this area.

The sixth part discusses suspension of execution, contains the reasons for suspension of execution as determined by the law, adjudications by courts of law concerning suspension of execution, the issue of suspension of enforceability, comparison with legal regulation in Slovakia and contemplation of legal regulation *de lege ferenda* in this area.

The seventh part of this work contains contemplation of the possibility of implementation of the territoriality principle within the terms of execution proceedings into our legal order, summarises the reasoning supporting the aforementioned principle and reasoning against implementation of this principle. The seventh part of the Rigorous Thesis also outlines legal regulation in neighbouring Poland, with regard to the abovementioned territoriality principle.

The eighth part of the Rigorous Thesis is concerned with assessment of the two-track characteristic of legal regulation of execution, distribution of competence during execution proceedings between the court of law and the court executor, discusses possible changes to legal regulations concerning execution proceedings *de lege ferenda*, including assessment of some proposed amendments to the execution regulations from the workshop of the Ministry of Justice of the Czech Republic.

The ninth part of the work contains a final summary, assessment of the current situation in the sphere of execution and also contains some statistical information applying to the number of execution orders during the last decade.

Abstrakt

Rigorózní práce s názvem „Rozhodování soudu v exekučním řízení“ pojednává o vybrané rozhodovací činnosti soudu v rámci exekučního řízení. Práce je zaměřena na určité typy soudních rozhodnutí, a to na rozhodnutí o nařízení exekuce, rozhodnutí o zastavení exekučního řízení, resp. exekuce a rozhodnutí o odkladu. Pojednání spočívá ve zpracování vybraných předmětných exekučních institutů (rozhodnutí) a postupů soudu při jejich uplatnění, v nastínění aktuálních výkladových problémů, ve srovnání vybrané rozhodovací činnosti soudu v exekučním řízení s právní úpravou na Slovensku a v neposlední řadě také v nastínění nedostatků právní úpravy, jakož i návržení legislativních změn v rámci exekučního řízení *de lege ferenda*. Pojednání obsahuje rovněž zamyšlení nad možností zavedení principu teritoriality do našeho právního řádu, včetně přiblížení právní úpravy teritoriality v sousedním Polsku.

Abstract

This Rigorous Thesis titled “Court adjudications in executory proceeding” discusses selected adjudication activities by courts of law within the terms of execution proceedings. This work focuses on specific types of court judgments, on judgments to order execution, judgments to discontinue execution proceedings, or judgments to suspend execution proceedings. This treatise discusses selected execution institutions (judgments) in question and procedures by courts of law during their application, outlines current issues concerning interpretation, compares selected adjudications by courts of law during execution proceedings with legal regulation in Slovakia, as well as outlining deficiencies in legal regulations and proposing legislative changes within the terms of execution proceedings *de lege ferenda*. This treatise also contemplates the possibility of implementation of the territoriality principle into our legal order, including description of legal regulation concerning territoriality in neighbouring Poland.

Seznam klíčových slov

exekuční řízení

nařízení exekuce

zastavení exekuce

odklad exekuce

princip teritoriality

List of key words

execution proceedings

execution order

discontinuance of execution

suspension of execution

territoriality principle